ARGEȘ

Editori:
Consiliul Local Pitești
Primăria Municipiului Pitești
Centrul Cultural Pitești

Apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România

Revistă de cultură fondată în 1966 ● Serie nouă

■ Anul XVI (LI) ■ Nr. 10 (424) ■ Octombrie 2017 ■ 4 lei ■

Port popular din Ocoliș
(din vol. *Comunicare și cultură. Album de etnografie și folclor. Țara Moților, România*, vol. I, apărut sub egida Societății Cultural-Patriotice Avram Iancu, Alba Iulia, 1997

Mihai Barbu

Pentru familiile puternice, cum e şi-a noastră, Consuella,/ cei dela Pilos ne recomandă să consumăm, din belşug,/ iaurt cu fructe şi iaurt natur, lapte bătut şi brânză Făgăraş/ (livrată mioritic de-un grec ciobănaş),/ gris cu lapte (dres cu frişcă sau chiar cu ciocolată)./ Hai, Consuello, măcar odată-n viaţă/ să ne permitem şi noi să o facem lată!/ Katzikas, să mai vină un rând!

reportaj-poem

Poeme cu rază medie de acţiune (din dormitor şi până-n hol, la ascensor)

Femeia, eterna poveste (cu happy end)

Poetul portughez o iubea pe Ophelia,/ Poetul din Valle Nera o îndrăgea pe nemţoaica Odette./ Poetul Arthuro Tomato zicea că-i iubit,/ în secret, de o tulburătoare Muză difuză./ E clar, femeile iubesc poeţii/ dar se mărită cu oameni tereştri./ Norocul poeţilor e că mai există şi femei/ care **fuck** totul pentru/ a ajunge într-o carte./ Maximum două...

Zboară, iubirea mea, zboară

Pe vremea când eram mai tânăr şi la trup curat/ am cunoscut Femeia. Potrivit bunilor mei amici,/ de atunci încoace nimic important nu s-ar mai fi/ întâmplat în viaţa mea erotică. Azi, o mână criminală/ mi-a înţepat-o şi, fără să ne mai apuc/ să-i spun cât de mult o iubesc/ Ea şi-a luat, definitiv, zborul...

Cooking for 2/ Gătind pentru doi

Am fost fericit, Manuela, că la cei de la/ G&R Publishing (pe care i-am detectat tocmai pe Industrial Street/ din Waverly, USA) am găsit o ofertă bogată de produse specifice,/ pe care le găseşti la orice expoziţie oficială de Ziua Recoltei./ Oh, the Harvest Day.../ Erau cărţi pentru slow cooking, pentru peşte/ şi fructe de mare, pentru salate şi dresinguri,/ supe, preparate de porc şi de vită, hors d'oeuvre,/ low calories, hollyday collections, low cholesterol,/ reţete chinezeşti, nemţeşti, italiene, irlandeze, norvegiene, suedeze dar eu voiam,/ neaparat, un „cooking for 2”./ Să gătesc doar pentru noi doi./ Editorul s-a uitat în ochii mei,/ m-a măsurat din cap până-n picioare/ şi mi-a răspuns jenat: „Aţi venit prea târziu, domnule, mult prea târziu!/ Era să intru în pământ de ruşine /dar m-am oprit la timp./ Am observat că-s pe-un pământ străin şi ostil...

Iubire, elefant de porţelan

Te-ai îngrăşat peste măsură, iubita mea,/şi acum te explorez precum/ spionul englez trimis în misiune să afle/ cum e marea Uniune Sovietică la ea acasă./ „E ca şi cum ai cerceta elefantul/ la lumina unei lanterne de buzunar”,/ a mărturisit, spăşit, colegul lui 007./ Aşa am ajuns şi eu. Mă ajut,/ cum pot, de nişte baterii de mică putere/ pe care le reîncarc în fiecare zi ca să am rezerve/ de lumină pentru noaptea noastră polară...

Ziua Limbii Române. Like this..

Te invit, Candida, la un *Sex on the beach*,/ s-avem parte, conform Kamasutrei,/ de *Multiple orgasme*,/ de-un *Safe sex*, fără mari bătăi de cap./ Eu o să ţi-l prezint pe *Mad Dog*,/ Tu mi-o vei prezenta pe *Virgina Colada*./ Vino, my darling, să sărbătorim,/ Aşa cum se cuvine,/ *Ziua Limbii Române*...

O după amiază americană. Cu Cico şi biscuiţi

Stau în fotoliu şi citesc, din scoarţă-n scoarţă,/ „New Yorker”-ul pe care/ mi l-a trimis nepoată-mea de peste Ocean./ Celesta se uită la televizor/ şi răsfoieşte tacticos „The biscuit collection”./ S-a oprit la „New Yorkers” („cookies with delicious hazelnut filling”),/ A intrat, apoi, în cămară şi-a găsit, imediat, exact ce-a căutat./ Mi-a zis că ea n-o să semneze, nici în ruptul capului,/ „Declaraţia nutriţională pentru 100 grame de produs”./ Cic-o deprimă teribil...

Tinereţe în alb-negru. Sau parţial color...

Acum 40 de ani, am aflat dintr-un jurnal rătăcit şi regăsit,/ c-am fost odată tânăr, Doamne, şi că, de ziua mea,/ m-am uitat, împreună cu Ea, la televizor./ Am văzut un film american/ intitulat „Paradisul” (o proiecţie în alb-negru)./ Totul se sfârşea, brusc, printr-un stop-cadru./ Doi tineri, ca mine şi ca tine, Consuela,/ se uitau fix la faţa unui bătrân chinez./ „Oare o fi fost, vreodată, tânăr?” s-au întrebat ei./ „Oare am fost, vreodată, tineri?”/ m-am întrebat, la rândul meu, azi, în aşteptarea Nopţii...

„Toujours”, une parole d'amour

M-ai răsfăţat, mereu, cu tagliatele semipreparate, cu tortelloni/ (con carne sau cu spanac şi brânză Ricotta, cu roşii şi cu mozzarella)/, cu patate şi cu gnochi, cu somon norvegian afumat la rece,/ cu lasagna bolognese din carne de vită,/ cu aripioare de pui american (marinate la rece),/ c-o pizza deliciosa dela Tratoria lui moş Alfredo,/ cu creveţi uriaşi (o porţie grasă, cât pentru mine şi cei doi naşi), cu carne de porc autohton înfiltrată-ntr-un gulaş unguresc,/ c-un bacon crud-uscat, cu orez prefiert şi cu bobul prea lung,/ cu gorgonzola (când picantă, când dolce), cu unt de arahide şi pişcoturi Savoiardi,/ croasante cu cremă de alune de la maitre Jean-Pierre./ De toate-am avut parte şi le serveai ca la carte./ Dar de ce, mon amour, uitai mereu să pui, pe masa noastră bogată, şi şerveţelele umede marca „Toujours”?/ Întotdeauna am avut o presimţire, tristă şi defectă, că ceva, ceva lipseşte iubirii noastre ca să fie perfectă.

Viaţa noastră de după Vinerea neagră

Azi e Super sâmbăta, iubito./ Hai s-o sărbătorim aşa cum se cuvine./ Fasolea albă din galantar e mai ieftină cu 40%,/ roşiile pasate dela Campo Largo - sunt la preţ de jumătate,/ Mister Choco îşi vinde choco sticks-urile cu 42% mai puţin./ Cafeaua Amigo şi-a lăsat preţul să-i intre la apă./ Să profităm acum. Acum ori niciodată./ Să vadă toată naţiunea/ că la noi, în casă, s-a detectat viaţă şi după Vinerea neagră...

Părul magic de lângă drum

Nea Vasile, meşterul de la Fabrica de pensule,/ mi-a mărturist, între patru ochi, că/ are informaţii precise cum că şi chipul Giocondei,/ ca şi al altor femei faimoase din muzeele lumii,/ a fost mângâiat de vopsele puse pe pânză/ de pensule cu fire din păr de marmotă şi/ pensule cu fire din păr de bursuc./ Sunt, iubito, pensulele cele mai fine făcute/ doar pentru pictori mari şi limuzine scumpe./ Cum să-ţi imortalizez,/ Consuella, zâmbetu-ţi nepereche c-un fals/ păr de marmotă sau c-o biată imitaţie chinezească din păr de bursuc?/ Bine, nu zic că n-o să-ncerc şi cu păr de porc,/ şi cu păr din coadă de cal sau/ chiar cu păr din urechile clăpăuge de vacă indiană,/ sustras, pe viu, de la animalele noastre din bătătura celestă./ La nevoie voi face, Consuella,/ chiar şi sacrificiul suprem./ Voi tăia, precum Moromete salcâmul, chiar părul nostru/ de lângă drum. (Ăla de-i frate de cruce cu/ Mărul de lângă drum de Mihai Beniuc...)

Dragostea la ruşii din filmele de epocă

Am aflat dintr-un film rusesc de-acum/ o jumătate de veac cum că dragostea,/ potrivit unui electrician de ocazie care/ repara o priză defectă, e ca un curent electric./ Alternativ, a precizat, imediat, proprietara prizei şi totul s-a terminat într-o coadă de peşte

Că tot ce-i românesc nu piere...

Ai crescut, precum Ileana Cosânzeana,/ odată cu laptele Doina. Era cremos,/ hrănitor şi avea un miros dulceag./ Cu el te demachiai, cu el te/ protejai de razele nemiloase ale soarelui,/ cu el ţi-ai amânat, sine die, îmbătrânirea./ Ai ajuns numuritoare în toate anotimpurile./ A woman for all the seasons. Ca Farmec nr. 16,/ ca spray-ul Adam, ca Trandafirul Flaro/ parte integrantă din florile artificiale Flaro./ Made in Romania.

Am fost contemporani cu Epoca de Aur

Te-am cunoscut de pe vremea loţiunii Tarr, a Eugeniei,/ a spray-ului Bob, a Gerovitalului H3 (formula originală)/ şi-a bancurilor lui Matty din „România liberă”./ Am îmbătrânit împreună, Doina. Am trăit s-o vedem dusă dintre noi/ şi pe Ana Aslan, cea cu părul ca pana corbului,/ uitată de Dumnezeu pe pământ,/ singură şi niciodată măritată./ Am supravieţuit, iată, doar noi doi./ Şi strugulelul de buze, dulceaţa mea...

Imn pentru Ţara mea

Eu îmi iubesc ţara în mod concret./ Nu sunt ca alţii care-şi clamează dragostea-n pieţe/ Nu fac niciodată paradă de iubirea faţă/ de ţara în care m-am născut şi crescut./ Dar o iubesc, prieteni, o iubesc./ De câte ori am ocazia/ nu preget să o servesc şi/ să o slăvesc, fără o să ezit o clipă./ “Ţara mea”, o cooperativă din judeţul Vaslui,/ care-mi vinde şi mie,/ la cel mai mic preţ din supermarket, Ouă de prepeliţă./ 24 de ouă cu doar 6,99 lei. La acest preţ,/ nimeni dintre vecini nu-i stă-n cale. E mare şi e tare, Ţara mea/ iar eu sunt tare mândru de ea/ O,Ţara mea, cea curată şi fără urmă de colesterol...

Chef cu Brânză Făgăraş (până ne iau chelnerii pe făraş...)

Pentru familiile puternice, cum e şi-a noastră, Consuella,/ cei dela Pilos ne recomandă să consumăm, din belşug,/ iaurt cu fructe şi iaurt natur, lapte bătut şi brânză Făgăraş/ (livrată mioritic de-un grec ciobănaş),/ gris cu lapte (dres cu frişcă sau chiar cu ciocolată)./ Hai, Consuello, măcar odată-n viaţă/ să ne permitem şi noi să o facem lată!/ Katzikas, să mai vină un rând!

Păşind prin Moscova

Palacioc ne-a adus, tuturor, aminte că grecii antici credeau/ că oamenii sunt făcuţi din trei lucruri:/ iubire, mâncare şi frica de moarte./ “Dar dragostea? Dragostea ce e?”, l-au întrebat cei doi tineri care, vai, iubeau aceeaşi fată./ „Dragostea nu e decât o formă de egoism”,/ a decretat Palacioc. După/ care, om bun la toate, Palacioc s-a întors să lustruiască şi să facă lună parchetul Scriitorului./ Un parchet care urma să reflecte,/ ca-ntr-o oglindă atotcuprinzătoare, complexa realitate înconjurătoare.

(continuare în p. 31)

Momente și schițe din viața literară

Dar din dar

Pe 2 octombrie, la Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, a avut loc un adevărat eveniment editorial: lansarea Integralei Calinic Argeșeanul sub titlul generic *Dar din dar*. Numeroasele cărți publicate de Înalt Prea Sfințitul de la Argeș au fost grupate și reeditate în condiții grafice de lux sub îngrijirea Maicii Cecilia de la Mănăstirea Aninoasa și lansate acum, în prezentarea unor personalități: Gheorghe Păun, Cristian Cocea, Octavian Sachelarie, Jean Dumitrașcu, Mihai Golescu, Pr. Ion Popescu, Codruț Scurtu, fiecare prezentând câte unul dintre volume care cuprind: memorialistică, interviuri, eseuri, scrierile teologice, jurnale, volum omagial etc. Timp de patru ore a fost evocată o operă literară de patru decenii. Dar, vorbim de integrala Calinic de până la 2017, că altfel autorul e în plină forță creatoare și scrie zilnic.

Dar din dar

Zilele Poesis

Ultima fotografie a lui Gheorghe Izbășescu, din 28 septembrie, în fața clubului elevilor din Onești, alaturi de membrii juriului concursului de proză scurtă „Radu Rosetti”

Niculae Gheran, laureatul Marelui Premiu FestLit Cluj 2017

Juriul Festivalului Național de Literatură de la Cluj-Napoca, din octombrie 2017 (Irina Petraș, președinte, Gabriel Coșoveanu, Dan Cristea, Daniel Cristea-Enache, Ion Pop, Vasile Spiridon, Mihai Zamfir, membri) a luat în discuție lista cărților nominalizate pentru Marele Premiu, stabilită de către Filialele Uniunii Scriitorilor din România. În ordine alfabetică, acestea sunt: Diana Adamek, *Adio, Margot!,* Editura Univers, București,2017; Mircea Bostan, *Proprietarul de fericire*, Editura PIM, Iași, 2016; Gabriel Chifu, *Ploaia de trei sute de zile*, Ed. Cartea Românească, București, 2017.; Dumitru Chioaru, *Ars orphica*, Ed. Limes, Florești/Cluj 2017; Adi Cristi, *Cu patria în brațe*, Editura 24 ORE, Iași, 2016.; Ioan Vintilă Fintiș, *Radiația cubului*, TipoMoldova, Iași, 2017; Niculae Gheran, *Rebreniana. Studii, articole, documente*, Vol. I-II, Ed. Academiei Române, București, 2017; ***Marin Ioniță, Călare pe vânt, proză, Ed. Tiparg, Pitești, 2017*** – propus de Filiala Pitești a USR; Márton Evelin, *Nopțile Salamandrelor*, Editura Curtea Veche, București, 2017; Mircea Mihăieș, *Ulysses 732, Romanul romanului*, Editura Polirom, Iași, 2016 ; Angelo Mitchievici, Ioan Stanomir, *Comunism inc.: Istorii despre o lume care a fost*, Editura Humanitas, București, 2016.; Cristian Pavel, *Cotropitor,* Editura Noema, Cluj-Napoca, 2017; Victor Gh. Stan, *Umbra luminii*, Editura Destine, București, 2017; Mircea Stâncel, *Cartea speranțelor disperate*, Ed. Discobolul, Alba Iulia, 2017; Eugen Suciu, *Frica*, Editura Tracus Arte, București, 2017;.

În urma dezbaterilor, s-au detașat patru finaliști: Diana Adamek, Niculae Gheran, Angelo Mitchievici și Ioan Stanomir, Eugen Suciu. Prin vot secret, a fost desemnat câștigătorul: **Niculae Gheran,** pentru *Rebreniana. Studii, articole, documente*, dar și pentru „proiectul Rebreanu” în întregul său, operă de-o viață. Laureații Marelui Premiu la edițiile precedente: **Gabriel Chifu** (2014), **Corin Braga** (2015), **Ana Blandiana** (2016). Laureatul Premiului special al primei ediții: **Ștefan Borbély**.

Poetul Gheorghe Izbășescu la marea trecere

Ne-a părăsit poetul Gheorghe Izbășescu, la o lună după ce a împlinit 82 de ani. S-a născut la Lăicăi, județul Argeș la 8 septembrie 1935. A absolvit Liceul „Ienăchiță Văcărescu” din Târgoviște apoi Facultatea de Filologie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. A fost o viață întreagă profesor la Onești și directorul Clubului elevilor din oraș, unde a îndrumat numeroși copii pe calea poeziei, unii dintre ei chiar ajungând scriitori. A fondat acolo Liga culturală „Zburătorul” care în anii 90 a editat revista literară cu același titlu. Era membru al Filialei Pitești a Uniunii Scriitorilor din România.

Deși a debutat târziu (în 1979, în revistă, și editorial în 1984), Gheorghe Izbășescu a scris nenumărate cărți de poezie, unele în mai multe ediții. Era de-o mare meticulozitate cu propria-i poezie, scriind-o și rescriind-o la infinit și publicând-o și republicând-o după nenumărate elaborări, reelaborări, revizuiri... Nu știu alt poet contemporan care să lucreze permanent la perfecționarea textelor sale cum a făcut-o Izbășescu.

Ne-am revăzut în 27 și 28 septembrie la Onești, la concursul de proză scurtă „Radu Rosetti”, al cărui președinte de juriu era. Era entuziast, avea de predat o nouă carte la Editura Junimea din Iași, avea proiectate câteva culegeri cu numeroasele cronici și eseuri scrise despre poezia lui de critici din toată țara.

Odată cu dispariția prietenului nostru Gheorghe Izbășescu, literatura română a pierdut un poet important și un om pitoresc.

Zilele Poesis la Satu Mare

După o scurtă pauză creată de mici crize organizatoric-sponsoriale, ca să inventăm noi ad-hoc o sintagmă, festivalul (inter)național Zilele Culturale *Poesis* s-au reluat anul acesta (în 15-17 septembrie) la Satu Mare cu ediția a XXVI-a. Maeștri de ceremonie: poeții George Vulturescu, redactorul-șef al cunoscutei reviste *Poesis* și Dumitru Păcuraru. Ca și-n alți ani, lista participanților a fost una plină de personalități ale literaturii noastre contemporane: Ileana Mălăncioiu, Eugen Negrici, Adrian Alui Gheorghe, Ioana Diaconescu, Olah Andras, Ioan Groșan, Cassian Maria Spiridon, Gellu Dorian, Ioan Moldovan, Mircea Muthu, Ion Mureșan, Radu Ulmeanu, Claudiu Komartin, Robert Șerban, George Vasile Dâncu, Ioana Crăciunescu, Liviu Ioan Stoiciu, Doina Popa, Ioan Baba, Ovidiu Alexandru Vintilă, Nicolae Corlat, Dumitru Necșanu, Viorel Mureșan, Daniel Săuca, Octavian Doclin, Florea Firan, Gheorghe Pârja, Saluc Horvath, Al. Cistelecan, Pavel Șușară, Gheorghe Glodeanu, Grigore Scarlat, George Achim... Au fost prezentări ale revistelor literare reprezentate și ale editurilor. S-au decernat premiile Poesis, ediția 2017: Opera Omnia pentru poezie – Ileana Mălăncioiu; Opera Omnia pentru critică – Eugen Negrici; Cartea de poezie a anului – Ioana Diaconescu și Ioan Baba; premiul pentru traducerea operei lui Lucian Blaga – Jean Poncet (Franța); premiul pentru Editura Școala Ardeleană – George Vasile Dâncu; premiul pentru Editura Bibliotecii Bistrița Năsăud – Ioan Pintea; premiul de proză – Radu Sergiu Ruba; premiul pentru Casa de Editură Max Blecher – Claudiu Komartin. A urmat o călătorie în satul Ady Endre din comuna Căuaș, unde, la bustul lui Ady Endre, i-a fost înmânat premiul, cu numele marelui poet, liricului maghiar Olah Andras. În sfârșit, la Castelul Karolyi din Carei, a avut loc un recital de poezie.

Concursul de proză scurtă „Radu Rosetti” – 2017

În zilele de 27 și 28 septembrie, la Biblioteca Municipală Onești s-a desfășurat Concursul de proză scurtă „Radu Rosetti”. Juriul a fost alcătuit din Gheorghe Izbășescu (președinte), Nicolae Oprea, Vasile Spiridon, Dumitru Augustin Doman. La categoria de vârstă 10-15 ani a câștigat locul I și Premiul revistei *Ateneu* Silvia-Maria Berescu din Onești; la categoria 16-20 de ani: premiul II și al revistei *13 Plus* - Andrei Paraschiv din Onești, iar la categoria 21-35 de ani: premiul I și premiul revistei *Argeș* – Bogdan Alexandru Petcu din Bârsănești, județul Bacău.

Cea mai mică revistă

Cea mai mică revistă din România apare la Târgu Jiu și se numește *Ceașca de cafea*, cu subtitlul „minilunar cultural, literar, artistic”. Are 24 de pagini format 10x10 cm și este editată de poetul și actorul Gheorghe Drăghescu, fiind difuzată gratuit. Am în față nr. 166/septembrie 2017. Pe prima pagină e un desen de Constantin Piliuță, iar în interior poeme (scurte, desigur) de Ion Horea, Aurel Rău (tipărite și în facsimil), Ion Popescu-Brădiceni, Aurel Dumitrașcu și traduceri din Byron. Revista e ilustrată color cu fotografii de la diferite ediții ale Festivalului „Serile de la Brădiceni”. Având în vedere criza de lectură de la noi, ca și inflația de reviste stufoase, adevărate antologii de texte, revista *Ceașca de cafea* de la Târgu Jiu este mană cerească. O citești exact cât bei o cafea și o și reții.

actualitate

Carte nouă

Nicolai Tăicuțu – *și cum vă spuneam...* (*Editgraph*, Buzău, 2017). Nicolai Tăicuțu – nu prea răsfățat el de critici – este un poet care are un timbru propriu și obsesiile sale estetice, fără de care un poet nu e poet. Ce are acest volum în plus față de celelalte ale lui Tăicuțu? În primul rând, luciditate de poet programatic: „vai, vai, vai!//lovit în floare/de-o brumă târzie/zarzărul/nu a mai rodit//din apropierea mea/de pe ramul sterp/se ivește acest poem/trist”. Sau niște fulgurații de-o mare limpezime: „trece saltimbancul -/oamenii râd.../înflorește magnolia -/oamenii plâng...//sau invers”. Ce păstrează cartea din aparițiile trecute? Obsesia câmpiei, a bărăganului cu caii și alte animale de acolo, și a oamenilor din câmpie, chiar și a celor celebri (Fănuș Neagu, de pildă). Structural, volumul acesta e un poem-pseudojurnal, anunțat programatic încă din textul introductiv, cu fapte diverse, dar și cu portrete de oameni dragi autorului, portrete schițate în zece-douăsprezece versuri ca acesta, de epocă: „înainte de a pleca la biserică/s-a îndepărtat de sine puțin/atât cât să se poată făli/în oglinda dimineții, că/ce mândru bărbat era el, bunicul/cu batista albă, scrobită/limpezită în sineală, călcată cu grijă/cu mașina cu tăciuni/împăturită în triunghi/și așezată cu un colț în afară/în buzunarul de la piept/de bunica, tânără femeie/de casă, ce-l urmează/cu drag”. Așadar, Nicolai Tăicuțu (*nicolai t* din texte) rămâne un poet al câmpiei, cu o voce când gravă, când jucăușă, dar și atunci cu un fundal vag melancolic.

Pagină realizată de DAD

Gheorghe Grigurcu

„În timp, spiritul e modelat de noroc sau nenoroc”

■ A fi vanitos înseamnă a refuza lumea. A te borna într-o cazemată prezumată a sinelui, deşi pozezi în faţa lumii.

■ Alternative. Complexat de neputinţa de a fi tu însuţi, complexat de neputinţa de a nu fi decît tu însuţi.

■ Cea mai lungă coadă de cocoş a fost înregistrată la o specie de găini de rasă japoneză numită Onagodori, care măsura 10,59 metri.

■ Visul îşi ia zborul ca un factor al gratuităţii, ambiţia rămîne terestră ca un factor al tendenţiozităţii.

■ Dintr-un film: „o vînzătoare de tăceri”.

■ „Pleşu: amabil, vorbăreţ, spiritual, ocolind cu discreţie subiectele delicate. «E un bun diplomat», comentez eu, «poate prea inteligent şi învăţat pentru un diplomat profesionist; şi prea frivol pentru un filosof»” (Matei Călinescu).

■ Calmul egotic, satisfacţia visătoare pe care le încerci în faţa autorilor care nu mai sunt în viaţă sau pe care nu i-ai cunoscut în carne şi oase. Ei devin personaje nu doar ale propriei opere, ci şi ale fiinţei tale, eroi ai unui spectacol lăuntric intemporal care te remontează în momentele cînd intervine un armistiţiu cu prezentul. Te bucuri nespus dacă le poţi dărui un procent din aşteptările tale mai vechi, din incertele reverii care de-a lungul timpului ţi-au îngăduit a fi tu însuţi, creînd astfel o duioasă indistincţie între tine şi adesea prestigioasele lor figuri. Admiraţia devine familiară, respectul, simpatetic. Nu cumva, îţi îngădui a crede, e tocmai relaţia care i-ar putea bucura pe cei de dincolo?

■ Teroarea originalităţii: „Ultima modă în materie de machiaj de seară include un artificiu neobişnuit: limba cu sclipici. Şi cînd organul vorbirii e atît de spectaculos, parcă-ţi vine greu să stai cu limba în gură. De altfel, make-up artistul sîrb Jacinta Vukovic recomandă petrecăreţilor care îşi pun diferite nuanţe de sclipici pe limbă să nu stea cu ea în gură. Sclipiciul nu e comestibil şi se răspîndeşte rapid inclusiv printre dinţi. (...) La scurt timp după ce Vukovic a postat imaginea pe Internet, a devenit modă, peste 10.000 de artişti urmîndu-i exemplul. Oare cum o fi un sărut cu sclipici?” (**Click**, 2017).

■ Afectele sunt de dreapta. Numai luciditatea poate opta pentru stînga. Demonia stîngii care converteşte umilitatea în revoltă.

■ În tinereţe era un ins slab, cu privirea aspră şi buzele subţiri, strînse napoleonian, taciturn, dar cu nările dilatate, parcă mereu adulmecînd ceva. Acum a devenit corpolent, cu obezitatea concentrată pe şalele tot mai late care solicită în permanenţă reazemul unui spătar de scaun. Ambiţiei juvenile contractate, i-a urmat una revărsată, scriptică dar şi orală, în consonanţă cu evoluţia somatică. Conservînd totuşi stricteţea iniţială a fiinţei, scriitura sa, cu toate că abundentă, are o tăietură precisă, o ţinută sentenţioasă. Între colegi, omul e rezervat, cu o exprimare avară, înclinînd spre lehamite („la ce bun?”). O poză, evident, a semnificaţiei ce şi-o arogă, dar care treptat pare a se fi plictisit de sine, deşi nu renunţă a şi-o verifica mereu aşa cum unii dobîndesc ticul de-a se uita des la ceasul de la mînă. În public însă e radical schimbat. Retorica sa de regulă animată, înfăţişează o ondulaţie, o graţie sugerînd dincolo de fermitatea aserţiunilor o senzualitate a ideii. Perspicacitatea i se dorlotează în răsfăţ. De sub carapacea uscată a vanităţii iese la iveală o neîndoioasă tactică a seducţiei. Ironic cu măsură, atît cît să-şi notifice autoritatea, înzestratul nostru confrate întru critică înoată cu bine marcate mişcări musculare printre valurile frazeologice care-l împacă pe moment cu sine şi cu lumea. Cu aerul de-a face o concesie luînd cuvîntul, concede a se deschide benevolent infinitului temei abordate. Atît cît durează „manifestarea”. După care reintră în uniforma sicităţii bosumflate, deşi uşor pînditoare, participante cu coada ochiului la lumea la care, deşi „ajuns”, se pare că n-ar putea renunţa.

■ „Cînd vei vedea pe un om pe care nu-l urăşte nimeni, întreabă-te ce mişelie a făcut pentru aceasta” (N. Iorga).

■ A. E.: „Promitea cîndva, dar azi a dobîndit o atît de acuzată figură de ţaţă, încît nu ne mai putem aştepta la nimic de la pana sa. Cum ar fi de acord muzele să stea alături de o asemenea beneficiară a lor?”.

■ „Caracterul se poate recunoaşte şi în cele mai neînsemnate fapte” (Seneca). Analiza atentă aplicată comportării unui individ ne îngăduie a-i pune un diagnostic moral, aidoma unui examen la microscop.

■ Un păcat de care nu-ţi dai seama, aidoma unei boli incurabile.

■ „În Anglia, în timpul celui de-al doilea război mondial, s-a constatat un comportament neobişnuit al animalelor înaintea raidurilor aeriene. Fermieri britanici ştiau cu cîteva ore înainte că sosesc avioanele de bombardament. Specialiştii cred că vibraţiile create de avioanele în zbor erau resimţite de animale. (...) În India, în Tamil Nadu, o întreagă colonie de păsări şi-a părăsit în grabă habitatul refugiindu-se pe un deal, doar cu cîteva minute înainte ca valul uriaş din 2004 să mături coastele. Migraţia subită a fost observată de cercetători, dar n-au făcut legătura cu dezastrul ce urma să-i lovească” (**România liberă**, 2017).

■ Îmi revine mereu în minte o mărturisire a lui Felix Aderca: „Dacă nu mă iubesc oamenii, mă iubesc cîinii”.

■ De la o vreme, strădaniile tale intim dureroase au ca ţel transformarea existentului în inexistent şi a inexistentului în existent. Nu ai în vedere exclusiv scrisul, ba poate chiar că în mai mică măsură scrisul.

■ „Noi, aceşti *buni europeni* ce suntem: prin ce ne distingem de oamenii diferitelor ţări? – Mai întîi, prin faptul că suntem atei şi imoralişti, dar sprijinim înainte de orice religiile şi sistemele morale ale instinctului de turmă: prin ele se pregăteşte un tip de om care va trebui cîndva să cadă în mîinile noastre, care trebuie să *rîvnească* la mîna noastră. Dincolo de Bine şi de Rău – dar pretindem neapărat păstrarea cu sfinţenie a moralei de turmă. Ne rezervăm diferite tipuri de gîndire filosofică, care trebuie studiate: la nevoie filosofia pesimistă, ca limbă de clopot; un budism european ar fi poate de nelipsit. Sprijinim probabil dezvoltarea şi maturizarea esenţei democratice: ea cultivă slăbiciunea voinţei: în «socialism» vedem un ghimpe care ne apără de comunitate. (...) Plasăm atitudinile noastre întîmplătoarea (ca şi Goethe, Stendhal) şi experienţele noastre interioare drept prim-plan şi le subliniem pentru a induce în eroare cu privire la fundalurile noastre. Noi înşine *aşteptăm* şi ne ferim să ne lipim inima de ele. Ne servesc drept cabane de adăpost, asemenea celor de care are nevoie şi pe care le acceptă călătorul – ne ferim să fim legaţi de o casă” (Nietzsche).

■ 1 decembrie 2016. Îmi trece prin minte un vers al lui Ion Vinea: „şi-acceptă un fior milităresc”.

■ Dureroasă ne apare existenţa şi prin împrejurarea că, odată ce strădaniile noastre analitice aplicate asupră-i se articulează, ea rămîne la fel de dureroasă.

■ „Stăpîn şi slugă” sunt condiţii, după toate probabilităţile, native, despărţite de trăsături interşanjabile. Nu şi în zona oportunismului unora dintre reprezentanţii celor două tagme...

■ „Mai degrabă să taci, decît să fii ecou” (Pitagora).

■ Dacă vanitatea arborată ca atare poate păstra o notă de naturaleţe, fie şi dezagreabilă, vanitatea disimulată e fără doar şi poate perversă. Ea conţine ghemul unei contradicţii: pe de-o parte existenţa unui eu inflamat de satisfacţia de sine, pe de alta camuflarea acestuia în obscurităţile unei retrageri, ale unei umilinţe trucate. De unde preaposibila sa înveninare suplimentară, reavoinţa potenţată de afrontul pe care şi-l aduce sieşi cel în cauză prin tactica retractilităţii laşe. Îmi amintesc de acel individ, pare-se aparţinînd mediului comercial, din epoca ceauşistă, îmbogăţit pe căi ilicite, care, ţinînd morţiş să se înveşmînte în fiecare zi într-un alt costum, spre a nu bate la ochi manevra sa, şi-a comandat nu mai puţin de treizeci de costume identice. În zilele noastre îl putem avea în vedere pe Becali, în calitate de exponent al categoriei noilor potentaţi financiari. Facerile sale de bine nu sunt oare pururi larg mediatizate? Creştinească ajutorare a aproapelui şi adiacenta smerire nu se trădează astfel drept poze ticluite ale sinelui megaloman, aidoma unui costum moral pe care se cuvine a-l vedea şi admira întreaga suflare? Există şi vanitatea personajului cu o natură ancilară. Acesta se străduieşte a-şi selecta „stăpînii” dintr-un mediu socotit suspus, slujindu-i sub masca unor firitiseli şi genuflexiuni ce marchează în conştiinţa sa o avansare personală indirectă.

■ Pe ce lume trăim. „Carol Santa Fe, de 45 de ani, din San Diego, California, s-a îndrăgostit de clădirea gării cînd avea doar 9 ani. Însă a nu îndrăznit să se logodească decît în 2015, imediat după ce au sărbătorit împreună Crăciunul. Carol Santa Fe a recunoscut că a făcut sex cu gara şi că simte plăcere şi «fluturi în stomac» atunci cînd se atinge de zidurile clădirii. «Sunt oficial măritată cu gara, pe care o cheamă Daidra. Ne-am iubit platonic din prima clipă, însă nu am devenit intimi decît în 2011», a declarat femeia pentru Daily Mail” (**Click**, 2017).

■ Idealul postumităţii. A rămîne suspendat (levitînd) în memoria urmaşilor, aşa cum te aflai uneori în tine însuţi.

■ În pofida eventualului lor montaj complicat, întrebările care pot avea răspunsuri simple sunt şi ele simple.

■ Aproximezi în minte o frază, oprindu-te la un termen pe care-l înlocuieşti cu altul, apoi îl schimbi din nou etc., pînă cînd fraza dispare din mintea ta, aidoma unui obiect în unicat dintr-un magazin pe care, întîrziind să-l cumperi, l-a cumpărat altcineva.

■ Elogiile excesive, deliranta politeţe pe care le oferea nu o dată Proust contemporanilor săi. Iată cîteva rînduri dintr-o epistolă trimisă Annei de Noailles: „...în vremurile cînd oamenii mai credeau, era iubită Sfînta Fecioară, care lăsa să i se apropie de rochie şchiopii, orbii, leproşii, paraliticii, toţi nefericiţii. Dar domnia voastră merge încă mai departe şi, la fiecare nouă revelare a marii şi nemărginitei voastre inimi, înţeleg mai bine fondul inebranlabil, temeiurile pentru eternitatea geniului dumneavoastră. Şi dacă vă supără un pic să fiţi o încă mai bună Sfîntă Fecioară, voi zice că sunteţi asemenea acelei zeiţe cartagineze care inspira tuturora gînduri de luxurie şi la cîţiva dorinţa pietăţii”. Să fie la mijloc o cochetărie cu sine a romancierului, o ironie ascunsă sub şapte văluri, un exerciţiu de evlavie profană ori doar expresia unui complex de inferioritate socială exasperat, trecînd la prosternare?

■ Răspunsuri convenţional-caritabile faţă de întrebările pline de suferinţă care le provoacă, neizbutind decît a le amplifica suferinţa.

■ 1 decembrie 2016. Riri Sylvia Manor, poetă, medic oftalmolog de reputaţie, se pare, mondială, domiciliată în Israel, mi-a trimis o carte a d-sale de memorii, **Bucuria de a nu fi perfectă** (Ed. Humanitas, 2016). În fruntea sa, ce să vezi? O poezie de-a mea: „Cît de umile sunt amintirile mele/ din forfota senzuală a marii metropole/ cum un portmoneu gol/ pe Calea Victoriei/ în dimineţi ce n-au fost nici atunci/ în amiezi ce nu sunt nici azi/ în amurguri ce nu vor fi niciodată”. Sunt emoţionat. E bilanţul meu sufletesc al îndelungatelor relaţii pe care le-am întreţinut cu Capitala. Un epitaf al lor.

■ „O statistică întocmită la nivel mondial confirmă ceea ce şoferii bucureşteni ştiau de ani buni: Capitala e imposibil de străbătut cu maşina, la orele de vîrf. Cercetarea, realizată de un producător olandez de sisteme GPS, defineşte Bucureştiul drept «cel mai aglomerat oraş din Europa» şi îl plasează pe locul 5 în lume la condiţiile de trafic. Numărul autovehiculelor înmatriculate în România în primele şase luni ale anului a crescut cu 80% faţă de anul 2016. În această perioadă s-au raportat peste 300.000 de înmatriculări, cele mai multe (peste 250.000) fiind pentru maşini second hand. Principala cauză a accelerării înmatriculărilor este eliminarea timbrului de mediu, la 1 februarie 2017” (**Click**, 2017).

■ „«Nu mai recîştigăm niciodată timpul pierdut». «Atunci, să continuăm a nu face nimic.»” (Jules Renard).

■ A. E.: „Îţi dai seama că nu te-ar mai putea împăca decît ceea ce ai dobîndit prin sacrificiu. Dar cum să te bucuri, Doamne, de un sacrificiu? N-ar fi un sadism să-ţi pretinzi aşa ceva?”.

■ A. E.: „Cînd mănînci, se zice că nu te mai poţi gîndi la moarte. Un act de generozitate al materiei, nu-i aşa?”.

■ Interferenţă între budism şi creştinism. Doar sub influenţa iconografiei creştine se iveşte reprezentarea lui Buddha, care anterior era depersonalizat (nirvanat).

■ 4 decembrie 2016. Apare, la un post tv., o icoană a părintelui Arsenie Boca, acum amplu mediatizat, o icoană care lăcrimează mir. O dîră lungă de lichid o străbate, impresionant. Autorităţile au cercetat cazul, neputînd contesta, pînă una-alta, natura sa de miracol. Proprietarii icoanei, doi bătrîni evlavioşi de la ţară, soţ şi soţie, narează ce s-a întîmplat cu atîta naturaleţe, încît le-ar fi fost necesară înzestrarea unor foarte buni actori pentru a trişa astfel...

■ Dacă n-ai tăria de-a recunoaşte insuficienţa unei zile, aceasta va decupa necruţător insuficienţa ta.

■ Spiritul e modelat de noroc sau nenoroc nu altminteri decît de un mediu social sau cultural. În funcţie de aceşti factori, capătă o sumă de preferinţe, idiosincrazii, satisfacţii, decepţii, complexe, cutume etc., dobîndind o configurare anume.

■ Poezia: zborul unei păsări către un obiectiv care e prada sa, dar, conţinînd mai mult decît dacă o înhaţă cu ciocul, volutele pe care pasărea le execută deasupra acesteia.

Dacă vanitatea arborată ca atare poate păstra o notă de naturaleţe, fie şi dezagreabilă, vanitatea disimulată e fără doar şi poate perversă. Ea conţine ghemul unei contradicţii: pe de-o parte existenţa unui eu inflamat de satisfacţia de sine, pe de alta camuflarea acestuia în obscurităţile unei retrageri, ale unei umilinţe trucate. De unde preaposibila sa înveninare suplimentară, reavoinţa potenţată de afrontul pe care şi-l aduce sieşi cel în cauză prin tactica retractilităţii laşe.

aforisme

Constantin Cubleșan

PATRU LITERATURI ROMÂNE POSTBELICE
(Ion Simuț)

Studiul realizat de Ion Simuț, cu marcate dezvoltări critice de istorie literară, excelează prin dorința de a pune o anumită ordine în modul de tratare a acestei perioade literare, acordând atenție conceptelor cu care trebuie să opereze cercetătorul (nevoia „de a vehicula conceptele potrivite"). Minuția în periodizarea istoriei propriu-zise, din care decurge periodizarea evoluției creației literare, este cu totul apreciabilă.

cronici

Definirea și mai ales periodizarea literaturii române postbelice a devenit o adevărată obsesie a criticii și istoriei noastre literare (cu variantele propuse didactic în universități), în totul justificată din moment ce o ruptură a firului evoluției literaturii în general, asumată într-o unitate și normalitate istorică formată de-a lungul secolelor, s-a produs imediat după încheierea războiului mondial și o alta, tot atât de violent-dramatică, a avut loc patru decenii mai târziu, în decembrie 1989. De fiecare dată s-a produs câte o răsturnare capitală a perspectivelor valorizării și mai ales a înțelegerii și interpretării fenomenlui literar în sine. Așa încât, demersurile analitice și de sinteză, într-o oglindă retrovizoare, a acestui parcurs, se impuneau ca o necesitate firească, cu atât mai mult cu cât azi totul trebuie rejudecat din punctul de vedere estetic, criteriul ideologic vicios, al necesităților partinice de odinioară, fiind obligatoriu abandonat. La numeroasele asemenea oferte se adaugă acum una ce pare a fi cea mai tranșantă disecare anatomică a tot ce s-a întâmplat și se întâmplă pe firul unui drum atât de sinuos și cu atât de multe obstacole în cale. E vorba de întreprinderea lui Ion Simuț, **Literaturile române postbelice** (Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2017), masivă și substanțială în ceea ce numește el, la un moment dat, „contabilizarea" unui extrem de bogat material de lucru. Cercetarea nu se dorește însă a fi neaparat o istorie literară, în nici un caz una urmând modelul tradițional, să-i zicem, autorul precizându-și astfel concepția de lucru:„Văd istoria literaturii ca o confruntare a unor câmpuri de forțe sau tendințe estetice și politice, nu ca pe o alăturare de scriitori dintr-un fel de dicționar cronologic sau ca pe o înșiruire de analize literare ce pot sta foarte bine într-un dicționar de opere". Ceea ce și face Ion Simuț, parcursul literaturii române în anii de după război fiind încadrat într-un ansamblu de evenimente politice și sociale la care se referă, considerându-le producătoare (provocatoare) de act cultural, literar în speță:„Eu scriu un tip special de istorie literară, care ține cont de regimul politic în care s-au scris opere". Așa se face că, o primă întrebare la care formulează un răspuns convenabil este dacă în România a existat sau nu un comunism adevărat. După ce trece în revistă diversele ideologii autoritare, dictaturile contemporane etc („Puțiă filozofie politică nu strică"), formulează concluzia după care, la noi „comunism încă nu a apucat să fie". Constatare importantă întrucât, zice domnia sa, nu putem vorbi de o „literatură română sub comunism" cât de „o literatură comunistă", aceea care a vehiculat convingeri sau aspirații comuniste. De aici aprecierea că scriitorul român a fost „captivul unei dictaturi (...) prizonierul unui sistem politic închis, păzit cu toate mijloacele să propage o ideologie unică, printr-un partid unic". În acest sens au fost create instituții politice de constrângere și limitare a libertăților de creație (Partidul însuși, prin directivele și decretele ce trebuiau urmate, aplicate, Securitatea care practica un control „asupra prsoanei scriitorului" și, evident, Cenzura ce exercita controlul asupra creației în general, de toate felurile), în raport cu care scriitorii s-au conformat sau nu, mai mult sau mai puțin, de unde și realitatea care edifică patru tipuri de literatură: *literatura oportunistă* sau *conformistă*, constituind literatura oficială, incluzând operele scriitorilor „aflați în acord deplin cu regimul politic și cu ideologia lui", pe care o ilustrează sub „formă propagandistică"; *literatura evazionistă*, aceea care „evită orice opinie sau temă politică, fiind totalmente abstrasă din actualitate", fiind posibilă, mai mult, după 1960 când „regimul începe să se relaxeze", incluzând și literatura, așa zisă, de sertar; *literatura subversivă*, aceea „ieșită parțial din cadrele recomandate oficil și îndreptată oarecum împotriva curentului", având roul de a „sparge canoanele tematice și estetice", exemplul cel mai ilustru fiind cel al poeziei lui Mircea Dinescu (opinează criticul), o „cârâială în surdină"; în fine, *literatura dizidentă și literatura exilului*, fiind în cea mai mare parte o literatură „împotriva regimului politic de la București" și aparține scriitorilor din exil, cu un stagiu mai lung sau mai scurt de activitate. Ion Simuț le discută oarecum independent, vorbind despre *patru literaturi române postbelice*. E discutabilă această defalcare atât de categorică și de radicală, întrucât aceste *patru literaturi* nu constituie altceva decât patru paliere de afirmare (tematică dacă vreți, ideologică, atitudinală a scriitorilor) în cadrul uneia și aceleiași literaturi române. O literatură ce are la bază criteriul fundamental de afirmare și de existență al ei: limba în care este scrisă, limba română. Chiar dacă Ion Simuț face distincție, pe bună dreptate, între literatura Basarabiei, a Bucovinei din Ucraina, a celei produsă în spațiul jugoslav sau maghiar etc, toți cei care o practică se reclamă a fi *scriitori români*. E drept că domnia sa atrage atenția asupra scrierilor vechi, aproape ilizibile azi (D. Cantemir, I. Budai-Deleanu, parte din cronicari ș.a.), dar care utilizează și acestea limba română în formele ei încă rudimentare, el exprimându-și totuși dezacordul cu aceia care (Andrei Terian, bunăoară) vorbesc despre schimbarea conceptului de literatură de la o epocă la alta.

Revenind la substanța demersului privitor la literatura română de după război (Ion Simuț este atent, în genera, la concepte, astfel încât remarcă diversele formule sub care alți critici și istorici literari operează: „literatura română de azi", „literatura română contemporană", „literatura actuală", „postbelică", „în totalitarism", „sub comunism"), se oprește asupra discuției dacă și în ce măsură aceasta continuă sau nu literatura interbelică (militanți și oponenți: V. Fanache, Gh. Grigurcu, Al. Piru), având în vedere periodizarea acesteia până la o posibilă „istorie postmodernă a literaturii române", domnia sa optând pentru o etapizare a literaturii române postbelice după cum urmează: 1/. martie 1945 - decembrie 1947, „etapă de tranziție între două dictaturi"; 2/. 1948 - martie 1953, „stalinistă", „a socialismului de tip sovietic"; 3/. 1953 - martie 1965 orientată spre „comunism/socialism național"; 4/. 1965 – iulie 1971, o etapă a „liberalizării perverse" și, în fine, 5/. 1971 – decembrie 1989, etapa „socialismului dinastic". Aparte este discutată, firește, perioada de după 1989, când avem de-a face, zice domnia sa, cu *literatura română în economia de piață*. Abordarea aceasta este temerară și incitantă, fără îndoială, cu atât mai mult cu cât propune discuții, dacă nu neaparat în totul originale, în orice caz având cu un mare cuantum de tratare strict personală, cu disocieri penetrante în condiția literaturii de partid, bunăoară, luând-o metodic de la afirmațiile leniniste, abordând exigențele literaturii proletare, cu varianta realismului socialist ș.a.m.d.

Cronoligia, periodizarea literaturii din 1945 până în 1989 merge mână în mână cu *istoria* evenimentelor politice, fundamentale pentru evoluția fenomenului literar (actul de la 23 August 1944, instaurarea guvernului revoluționar-democratic la 6 martie 1945, actul de la 30 decembrie 1947, abdicarea regelui Mihai I, noua Constituție, Congresul Partidului din iulie 1965, Tezele din iulie 1971 și așa mai departe până la Congresul al XIV-lea al PCR din noiembrie 1989). Este un parcurs urmărit meticulos, începând cu „sovietizarea României", cu „socialismul de tip sovietic", lupta de clasă, procesul moștenirii culturale, liberalizarea hrușcioviană, desovietizarea României, Congresul Scriitorilor din 1956, reabilitarea lui Maiorescu ș.a.m.d. Întreaga mișcare literară este raportată la mișcările în plan politic și social de unde și pronunțatul caracter sociologic al acestei istorii literare. Fiecare moment nodal își are actorii săi, pe care Ion Simuț îi prezintă și îi judecă în contextul epocii (N. Labiș, A. E. Bacosky, generația 60, obsedantul deceniu, momentul liberal al lui Ceaușescu - invadarea Cehoslovaciei, naționalismul acestuia, recuperarea literaturii interbelice, cazul Goma, poeții generației 80, în fine *O antologie a demnității scriitorului român* în contrapunere cu *Antologia rușinii* reralizată de Virgil Ierunca, totul în capitole și subcapitole de analiză și comentariu detaliat.

Desigur, corpusul cel mai interesant rămâne cel consacrat **Literaturilor paralele**.

Literatura oportunistă își are implicațiile ei specifice: morale, politice, estetice, ilustrate prin operele diverșilor scriitori, de la N. Labiș și Dan Deșliu, o listă întreagă de autori de jalnică amintire. Interesante sunt aici discuțiile privitoare la proletcultism (reperat în intervalul 1948-1950) și realismul socialist (adoptat din 1951), la canonul literar proletcultist (istoria literară propusă de Emil Boldan, remarcabilă prin „obediență și mediocritate"), la ierarhizarea valorilor etc. Totul cu rigoare și minuțiozitate expozitivă.

Literatura evazionistă își are și ea un amplu capitol analitic, autorul considerând că ea prezintă un refugiu în fantastic și mit. Se fac distincții și nuanțări: refugiul în propriul eu poetic, în ironie și speculație livrescă de obicei urmând procedeul prozei de analiză psihologică, în anii 80 se practică textualismul, experimentalismul și în cele din urmă posmodernismul, ca *metode* de creație. Estetismul devine și el o „concepție și o practică semnificantă". Surprinzătoare mi se pare discutarea în acest cadru a Cercului literar de la Sibiu, propunându-se conceptualizarea *cerchismului* în contrapagină cu *euphorionismul* („Euphorion simbolizează tot ce e nou pe plan spiritual"). Ca formă de evazionism s-a manifestat și onirismul.

Literatura subversivă dezvoltă un limbaj subversiv, esopic, fără a adopta „în mod dechis o opoziție fermă, ce ar duce la un conflict al punctelor de vedere cu oficialitatea". De aici nu mai e decât un pas până la „disidență și subversivitate". Sunt trecute în revistă exemple de poezii cu dublu înțeles, discutând aparte cazul intervenției lui Titus Popovici la tribuna Congresului CC al PCR, criticând romanul **Bunavestire** a lui Nicolae Breban, afișând astfel frustrarea scriitorului reprezentativ pentru anii 50 dar și „agresiunea oportunismului față de scriitorul care nu acceptă arta servilă". Alte exemplificări ale formelor subversive, se face prin creații ale Anei Blandiana, Ilenei Mălăncioiu ș.a.

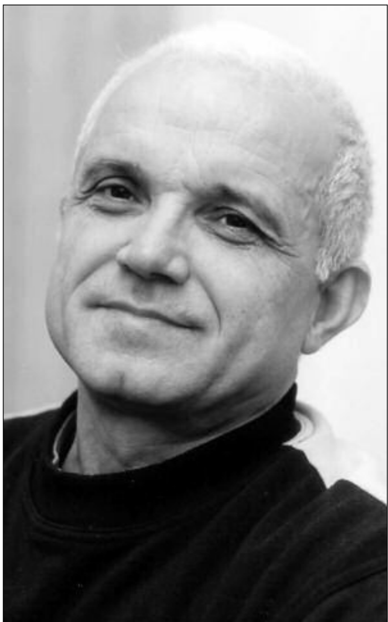
Atenție sporită i se acordă *literaturii disidente și literaturii exilului*, cu Paul Goma ca punct de reper („Un Soljenițân român"), cu Dumitru Țepeneag ș.a.; o contribuție însemnată realizând prin cronologia exilului literar postbelic, cu detalieri pe diferitele perioade, insistându-se aparte asupra exilului literar din perioada ceaușistă.

Studiul realizat de Ion Simuț, cu marcate dezvoltări critice de istorie literară, excelează prin dorința de a pune o anumită ordine în modul de tratare a acestei perioade literare, acordând atenție conceptelor cu care trebuie să opereze cercetătorul (nevoia „de a vehicula conceptele potrivite"). Minuția în periodizarea istoriei propriu-zise, din care decurge periodizarea evoluției creației literare, este cu totul apreciabilă.

În fine, nu e mai puțin incitant turul de orizont pe care îl face Ion Simuț în cadrul literaturii de după 1989 (literatura în economia de piață), nedorind să procedeze însă la o discuție sistematică asupra orizonturilor tematice, ideatice, asupra procedeelor literare cultivate („e o poveste nouă, pe care încă nu s-a învrednicit nimeni să o scrie").

Fără îndoială, demersul realizat de Ion Simuț este prin totul o provocare polemică și o demonstrație de forță în privința abordării unei plaje atât de vaste și de bulversante a scrisului românesc dintr-o perioadă a unui trecut foarte apropiat, în care deocamdată se pot cartografia (e nevoie chiar) toate configurațiile *terenului*, cele care, cu timpul, se vor estompa, fiind receptate de către generațiile viitoare dintr-un alt unghi de observare, acela al distanțării firești față de punctele nevralgice ale creației, resimțite de creatorii de literatură aflați, ca atitudine, pe planuri atât de diferențiate, într-o perioadă relativ redusă de timp. Tocmai de aceea, „contabilizarea" pe care o face Ion Simuț este de reținut, ea propunând istoricilor literari de azi ca și a celor de mâine, cu siguranță, o posibilă retrospectivă, în abordare obictivată.

Liviu Ioan Stoiciu

Adunăm pietricele găurite de mare (Mă despart de Mircea Mihăieș)

Marți, 8 august 2017. La Neptun din 4 august, cu Doina Popa (primele zile a stat aici fiul, Laurențiu cu o prietenă a lui), la Vila Scriitorilor. Vânt și azi, mare zbuciumată… Pe picioare la ora 9.45, mă rad. Aceeași mâncare: banană, alune, chiflă unsă cu unt și miere și ceai (aduse de acasă; nu mâncăm dimineața la restaurantul Casei Scriitorilor). Fac poze cu mobilul, merg pe plajă. De la 10.30 la 13.30 la plajă, cu pietre ascunse, care să țină prosopul dublu (e amuzant, când bate vântul e o problemă cu găsirea unor pietre pe care să le pui la capetele prosopului dublu; mergi până departe să le găsești). Intru de două ori în apă, mă lovesc de zidul de apă (sunt valuri mari, periculoase; apa te toacă mărunt, trebuie să fii cu ochii în patru). Doina stă în apă scăzută, la intrarea în apa mării și tot e izbită de un val, se va plânge de dureri (a călcat strâmb după ce a fost izbită de un val). Preumblare să ne uscăm pe plajă de la Vila Președinției la Hotelul Egreta. Întorși la cameră, duș, mergem la masă, cheltuiesc și azi 16 lei (cu „atenții") pe apă minerală, Dorna, la prânz și Borsec seara. Îmi telefonează Angela Marinescu, i s-a confirmat că va primi o sumă mare-mare ca laureată a Premiului Național „G. Bacovia" pentru Opera Omnia înmânat în 15 septembrie (e serie nouă, la inițiativa lui Adrian Jicu, director la Biblioteca Județeană, universitar, cronicar la revista *Ateneu*; altfel, din 1971 se tot împart premii în numele festivalului care poartă numele lui G. Bacovia, la Bacău), acordat de un juriu „original": Bianca Cernat, Bogdan Crețu, Alex Goldiș, Adrian Jicu, Radu Vancu. Îi întind telefonul meu fiului ei, Alexandru Matei, aflat cu soția lui la masa vecină, în restaurant, poeta Angela e luată prin surprindere… Angela Marinescu îmi mai spune că Ioan Es Pop, nominalizat la marele premiu de la Bacău (alături de Emil Brumaru, Nora Iuga, Mircea Cărtărescu, Ion Mureșan; practic, se preiau câștigătorii de la Premiul Național „Eminescu" și se premiază aici; la fel s-a întâmplat și la Premiul Național „Blaga", nou apărut, cu mici adaosuri) face parte din juriului recitalurilor de la „Literatura tinerilor" (manifestare nouă organizată de USR) din 14 septembrie de la Neptun. Întorși la cameră, postez pe telefonul mobil 30 de poze pe contul Facebook și dau lista scriitorilor prezenți la Vila Scriitorilor: *La mare cu Doina Popa. Plajă în golful dintre Vila Președintelui țării și Vila Scriitorilor, la Neptun. Azi (ca și ieri), vânt, valuri mari, care-ți iau nisipul de sub picioare, steguleț roșu. Scriitori întâlniți aici: Gabriela Adameșteanu, Toma George Maiorescu, Corneliu Antoniu, Robert Șerban, Lucia Verona, Nicolae Grigore Mărășanu, Cristian Livescu, Nicolae Rusu, Elisabeta și Fevronia Novac, Alexandru Matei, Bogdan Hrib, Dan Pavel, Vasile Poenaru…* Ațipim, reveniți la cameră. Mâncăm pepenele mare verde (seara îi dau lui Corneliu Antoniu un sfert din el). La ora 17.30 plecăm pe plajă, intrăm în apă, înfrunt valurile calde, culmea (e o briză rece, altfel). Citesc pe prosopul dublu din proza scurtă a lui Haruki Murakami, la 19.15 vin și fac duș, Doina pleacă înaintea mea. Aflu că la Hotelul Meduza, nou apărut chiar pe plajă, o cameră costă pe zi 400 de lei! Asta arată valoarea locului în care e Vila Scriitorilor. La masa de seară, gargară cu prozatorul basarabean N. Rusu, care are două loturi și o casă de vacanță la Peresecina, cu legume și fructe în grădini… Plecăm cu Corneliu Antoniu (și Brândușa lui), face și el o cinste la o terasă de pe plajă – neinspirat, comand suc tonic (are gust de oțet de mere, beau nici pe jumătate din sticlă), vorbim de una, de alta, că poetul Paul Spirescu și-a cumpărat mașină la mâna a șaptea cu 3.500 de euro, diesel, și e fericit. După ora 22.15 merg pe faleză cu Doina, ne întoarcem rapid, având vezica plină… Pisica la Brașov e în casă, ne asigură fiul, Laurențiu (dus la Brașov cu prietena lui direct de la Neptun), care azi a urcat nouă ore pe Vârful Piatra Mare (mi-a trimis poze pe WhatsApp). Doina nu doarme nici la 0.30, stă la filme la televizor, dă semne de neliniște. Ezit în continuare să împart cărți ale mele… Mă culc după ora 1.

Miercuri, 9 august 2017. Probleme, peste noapte – Doina mă sperie, îmi spune să anunț Salvarea dacă nu-și revine după ce ia alte două pastile de inimă, are tensiune, pe care n-o poate controla. Slavă cerului, a reușit să adoarmă. Eu am dormit iepurește… Doamne ajută, și-a revenit, de la ce i se face rău? De la faptul că stă tot timpul în apa sărată? Ea e bolnavă de inimă… Eu am arsuri gastrice peste noapte, cred că mi se trag de la băutura tonică necunoscută stricată de aseară. Apropo, în mod stupefiant nu am mai avut arsuri gastrice de când am venit aici, la mare, n-am chiar nici o explicație… Dimineață, Doina a refuzat să meargă pe plajă și să intre în mare, a mers în stațiune la bazar, a cumpărat banane și piersici. Venit pe plajă singur, e vânt și azi și sunt valuri mari, dar nu sunt mai periculoase decât ieri, intru de două ori în apă, stau „la fiert" pe prosopul dublu, trec trei ore. Gargară pe plajă și azi cu Corneliu Antoniu și Robert Șerban. La 13.30 vin și fac duș la cameră. Mergem la masă, dau și azi 11 lei pe apă minerală (surprinzător, seara, fetișcana din Bacău refuză să ia cei 5 lei dați „ciubuc"; bun-simț?). Angela Marinescu îmi cere la telefon să-l cert pe fiul ei fiindcă nu știe să se poarte cu mama lui, refuz politicos. Directorul revistei *Tomisul cultural* Iulian Talianu, amabil, îmi telefonează că vine special pentru mine de la Constanța – stăm la o cafea, mi-a adus numărul de revistă în care am un poem, îmi dăruiește vin de Dobrogea, degeaba refuz (eu nu beau alcool de… 40 de ani!), că e în contul dreptului de autor. Fumează, are o familie de vis (trei copii, doi în Anglia, căsătoriți acolo, cu copii și vile în România, inclusiv la Bușteni, și al treilea în București, vedetă), își vinde vila de la Costinești și-și face vilă la Eforie Sud. Mă roagă să scot un pasaj din interviul dat lui (pe e-mail), accept, el nu vrea să se pună rău cu nimeni. Cristian Livescu ne aduce un pahar de whisky (îl are cu el, la masă plus vin). Îi dau constănțeanului (de 16 ani e la Constanța; vine din Călărași și Ialomița; a avut trei publicații) volumul „Ajuns din urmă", mai târziu îmi telefonează, mă asigură că mi-a citit cartea și că mă roagă să-i trimit un poem în facsimil, pentru revista lui… Vin la 16.30 la cameră, plec pe plajă cu Doina, după ce mâncăm pepene galben. Stăm jumătate de oră pe prosopul dublu, după care intrăm în apa mării (reușesc să înot un pic, valurile mari nu te lasă nici să faci pluta). Apoi preumblarea de rigoare pe plajă, de la Vila Președinției la Vila Scriitorilor. Gargară iar cu Cornel Antoniu și cu Cristian Livescu (e convins că Adrian Alui Gheorghe a fost o victimă a oamenilor lui Culiță Tărâță, care l-a instalat director la biblioteca județeană, și ai lui „Pinalti", Gh. Ștefan), plus N. Grigore Mărășanu (stă după-amiaza cu ochii în gol pe o stâncă, la plaja noastră) și cu răsfățatul Robert Șerban. Zi frumoasă și azi, vântul menajează pielea arsă (eu, repet, am și bronz de la munte, de la Brașov). Duș la 19.30. La 20 la masă. Plec împreună cu Doina pe faleză și în stațiune, mâncăm două înghețate, aglomerația e maximă și azi, ne întoarce la 22.30 (mă enervez auzind că „europeana" FCSB a făcut 1-1 cu Poli Iași). Laurențiu a plecat la București, am vorbit la 12 noaptea cu el, n-a văzut ghivecele de flori din sufragerie, la Brașov, să le ude; s-a ars un bec la baia de la etaj (bec special, va trebui să cumpăr); pisica se descurcă după puteri, a mieunat la ușa de la dormitor (îi e dor de noi; a vorbit Doina cu vecina Ema, sper să o fi lăsat să reintre în casă și să fi udat ghivecele cu plante din sufragerie, dacă nu vor fi murit). Doina se plânge de o coapsă „dislocată" de un zid de apă, intrată în marea zbuciumată, asta-i mai lipsea. Îi transmit lui Iulian Talianu telefonul cu adresa de e-mail a Gabrielei Adameșteanu, vrea să-i ia un interviu. Doina nu s-a culcat la 0.30. Mă culc la 1.30.

Joi, 10 august 2017. Dorm pe sărite, ies la baie des (poate și fiindcă am luat Echinacea și Famotidina la miezul nopții), am arsuri gastrice, iau și un Maalox… Ultima zi la mare. Mă rad. Banană, alune, pesmet uns cu unt și miere, cu ceai. Hotărâm să mergem la plaja comunei 23 August, plecăm din Neptun fără grabă la ora 10 (eu numai în slipi, în mâini cu papuci), ținem „buza mării", mergem cu picioarele în apă, descoperim la Olimp o plajă nouă (și că se reface un hotel părăsit), adunăm pietre găurite. Îmi dă telefon Simona Vasilache, că mă invită la „Literatura tinerilor" la Neptun pe 14 septembrie, trei zile, din partea USR, îi spun că tinerii mă înjură și prefer să stau deoparte (Mircea Mihăieș, din Comitetul Director al USR, nu mai departe, cauționează, ca patron la *Orizont* care a dat de gustul puterii, o mizerie la adresa „operei" mele, semnată de un student, o critică de o rea-credință nemaiîntâlnită, de doi bani; mă tot repet, e dezolant că avangardiștii naturali de azi (ai poeziei spontane) nu înseamnă nimic; aflu că și premiile importante primite de mine, cu președinți de jurii din care n-a lipsit nici un mare critic, mi-au fost acordate din… indulgență, tocmai mie, cel mereu antipatizat; motiv să mă despart public de Mihăieș; mă întreb siderat dacă mi se plătesc polițe, ce e de fapt în spatele acestei porcării nedemne; mi-e efectiv rușine că mi se arată astfel „pisica"), mă asigură că tinerii prezenți vor fi aleși de președinții de filiale; îmi pare rău, răspund politicos, dacă mă invitați din timp (eu eram trecut la rezerve, probabil), veneam din respect pentru organizatori, nu mai acceptam invitația la Satu Mare, făcută din timp, la Zilele Poesis care au loc în aceleași zile, 14 - 17 septembrie… Mai apoi am aflat de la Corneliu Antoniu că ședința de consiliu al USR va avea loc în 13 septembrie în… Bulgaria, la „Nisipurile de aur", de unde toți membrii vor veni la Neptun… Găsim plaja la 23 august plină, chiar dacă e iarbă de mare. Doina se oprește la o masă aici, eu merg dincolo de cherhana și malul abrupt, sălbatic, fac poze cu mobilul. La întoarcere beau o cafea, Doina bea apă cu lămâie (12 lei), e aici și restaurant la care nu suntem serviți fiindcă nu suntem… îmbrăcați. E derutantă trecerea trenului în spatele căsuțelor de cazare, ai senzația că intră direct pe plajă. Când mă uit la ceas văd că e 12.45, o luăm din loc înapoi, adunăm pietricele găurite… Doina se miră că n-a făcut față drumului pe plajele pustii, pe un soare torid. Întorși la cameră, duș și la 14.15 venim la masa de prânz (e lăudabil că mereu e altă mâncare), cumpăr apă minerală de 5 lei; N. Rusu pleacă în această seară la Chișinău. Reveniți la cameră postez pe pagina mea Facebook 30 de poze: *La insolita plajă la mare a comunei 23 August, dincolo de plajele de la Olimp, spre nord, departe, patru ore dus-întors. Plecat cu de la Vila Scriitorilor, de la Neptun, azi, cu picioarele în apa mării, pe plajele sălbatice, la 23 August (și dincolo de Cherhana) - soare intens, briza binefăcătoare, pescăruși, diguri și stabilopozi, cazemate, iarbă de mare. Adunăm pietricele găurite de mare…* Mâncăm după ora 16 ultimele felii de pepene verde. La 16.30 plecăm pe plajă, Doina intră în apă, eu stau pe prosopul dublu un timp, la soare, s-a întors canicula? Intru în apă, înot (deși sunt valuri care mă dau peste cap). Preumblarea obișnuită de la Vila Prezidențială, tot golful. Gargară cu același Corneliu Antoniu (vine și N. Grigore Mărășanu; anul acesta, la sfârșitul lunii septembrie, chiar se încheie proiectul pe zece ani, „Festivalul Poeților din Balcani"?), care și-a schimbat pălăria, e nebronzat (nu știu de ce; Doina, deși n-a stat la soare, e bronzată). Citesc din H. Murakami. Îl felicit pe N. Prelipceanu de ziua de naștere — 75. Îmi spăl părul cu șampon, venit la cameră, la 20 la masa de seară (friptură de porc, grătar), cumpăr apă minerală, las „ciubuc", fata care ne servește din Bacău va intra la facultate în toamnă, mi-a spus că s-a temut de mine, fiind prezentat ca un scriitor dificil! Altfel, azi aflu de ce nu e iarbă de mare în golful nostru, Ceaușescu a pus plase „în largul mării" de-a lungul golfului. Șterg geamurile la mașina Sandero. Ies cu Doina pe faleză, nu vrea să mergem mai departe, suntem totuși în ultima seară la mare. Întorși la cameră, facem bagajele. N-am purtat în aceste șapte zile câte am stat la Neptun decât câteva haine de vară (fără mâneci), o pereche de pantaloni scurți, sandale. A fost soare. Frunzăresc știrile pe internet, Lidia Vianu și Leah Fritz mi-au tradus un poem pentru nu știu ce concurs, mă anunță, le mulțumesc… Mă culc la 0.30.

La insolita plajă la mare a comunei 23 August, dincolo de plajele de la Olimp, spre nord, departe, patru ore dus-întors. Plecat cu de la Vila Scriitorilor, de la Neptun, azi, cu picioarele în apa mării, pe plajele sălbatice, la 23 August (și dincolo de Cherhana) - soare intens, briza binefăcătoare, pescăruși, diguri și stabilopozi, cazemate, iarbă de mare. Adunăm pietricele găurite de mare…

Poemul de colecție

Mircea Bârsilă

În fiecare seară

Puțini, foarte puțini bănuiesc ce înseamnă
să te culci fericind vrăbiile. Cheia răsucită în ușă
de două ori, lampa dată la infinitiv
și lătrăturile de peste noapte: îndepărtatele
lătrături ale sălbăticiunilor psihopompe.
Ferice de vrăbii : n-au zei
și nu le ia niciodată interviuri păianjenul,
uriașul păianjen în caftan egiptean. Ferice
de ele: niște firimituri, niște mici ancore
ținându-mă, în fiecare seară,
să nu mă arunc pe fereastră – într-un gol și mai mare.
Lampa dată la infinitiv,
cheia răsucită în ușă de două ori
și repetatele coșmaruri cu substrat arhaic, păgân :
se face că mi s-a furat din nou colivia
în care îmi țin umbra. Se face că patul în care dorm
este iztib, toată noptea, aproape ritmic,
de găleata unei fântâni. Puțini, foarte puțini bănuiesc
ce înseamnă să te culci fericind vrăbiile:
n-au zei și poate nici nu știu că sunt vii
în această betonieră în care ne învârtește,
din ce în ce mai repede, soarele.

litere

Paula Romanescu

Toamna în haiku

TOAMNA / AKI

grele desfrunziri –
inutilă recolta
de-nţelepciune

riche le défeuillage
inutile la récolte
de grande sagesse

*

crâng de Măiastră –
în aurul din frunze
cântul tăcerii

bois de Maïastra –
dans l'or des feuilles mortes
le chant du silence

*

ultima frunză –
între ramuri de arţar
plin cuibul gol

la dernière feuille –
entre les rameaux du chêne
plein le nid désert

*

măcieşe roşii –
pe gardul de nuiele
stolul de vrăbii

cynorrhodons rouges –
entre les rameaux d'épines
nouée de moineaux

*

dansândă frunza
se aşterne-n cărare
să moară puţin

la feuille dansante
se couche dans le sentier
pour mourir un peu.

*

clepsidră de nori –
nisipul plajei cerne
pustietate

clepsydre des nuages –
le sable de la grève
crie solitude

*

cade o frunză –
pisica prinde-n gheare
umbra zborului

tombe une feuille rouge
le chat attrape de ses griffes
l'ombre du vol

*

dincolo de nori
croncănit de cocoare –
mai săraci c-un vis

au-delà des nues
croassement des cigognes –
nous un rêve de moins

*

ciorchini neculeşi –
viespile şi bondarii
ocupaţi foarte

des grappes oubliées –
les bourdons et les guêpes
à la cueillette

*

mărăcinişuri –
în foste sere cioburi
zdrenţe de soare

hautes les broussailles –
dans les feues serres de légumes
haillons de soleil

*

solie din larg –
fără ramul de măslin
porumbelul gri

message du grand large –
une colombe grise arrive
sans branche d'abricotier

*

înspumat valul –
la mal de mare moartă
cochilii negre

blanche la vague –
au bord d'une mer morte
des coquilles noires

*

cântecul frunzei
în vântul de octombrie –
tăcut poetul

le chant de la feuille
dans le doux vent d'octobre –
muet le poète

Biserică veche de lemn, acoperită cu şindrilă, Galda de Jos, Mocănimea Albei

Magda Grigore

În numele poemului
(eu sunt Cain şi Abel)

Ah, lumina aceasta, blând răsărit de Eden,
prin care a trecut *ceva vreme*,
lumina aceasta în care se ascund lumi suprapuse –
în ea respiră un relief ascuns,
detaliile lui înfloresc atât de libere şi orgolioase
încât sub ele nu se mai văd
ideile nealterate ale primului cuvânt.
În lumina aceasta îmi trebuie mai multă vreme
ca să-i despart din mine pe Cain şi Abel
înainte să cadă sângele din trup,
înainte să cadă cuţitul suferinţei în inima lumii,
înainte să plângă lumina spre însingurarea fiecărui apus.

În lumina aceasta îmi trebuie mult mai multă vreme
ca să înţeleg cine am fost atunci, la izvoare,
când cartea zilei abia s-a deschis.
Ca să înţeleg ce am făcut în prima mea istorie,
să înţeleg cine am fost de fapt, Cain sau Abel,
binele sau răul,
frica sau bucuria,
minciuna sau adevărul iubirii,
surâsul sau geamătul,
crima sau îmbrăţişarea.
Eu sunt Cain şi Abel –
lupta continuă în blânda lumină de Eden
în care vremea trece liberă şi orgolioasă
până la înroşirea sângelui din apus.

Domnița Neaga

TOAMNA DIN NOI

BIBLIOTECĂ

Pe raftul întunecat al bibliotecii,
foşnesc a neastâmpăr cărţile mele
la care am visat...

Pe câteva, le-am scris
şi sunt acum un foc necontrolat
de artificii;
la unele, mă gândesc
ca la o grădină cu magnolii
înflorite,
ale căror petale
se scutură în sus;
în fine, altele nu vor fi scrise
niciodată,
fiindcă mesajul lor de oboseală şi moarte
s-a risipit demult,
în vânturile aride
ale verilor mele arcadiene...

Calc cu grijă podeaua bibliotecii,
să nu strivesc siluetele kamikaze
ale gândurilor nerostite,
neaşezate încă în paginile cărţilor
din viaţa ce va să vină...!

JOCUL

Dorindu-mi dezmărginirea,
am găsit în tine stânca,
de care, asemenea liliecilor
dintr-o peşteră,
mi-am lovit ţipetele,
ca să descopăr,
cu tot întunericul din jur,
calea spre lumină.

Doar pe aripi, păstrez încă
nevindecate rănile,
ca o amintire a bătăliilor,
pe care înverşunată le-am dus
cu ochii închişi...
Ele mă ţin deasupra
şi nu mă lasă a mă prăbuşi
din acest zbor haotic,
nocturn,
numit, invariabil, Destin...

INDIFERENŢĂ

Ne grăbim, nici noi nu ştim spre unde,
cu idealurile vraişte,
neîncăpătoare în hainele
rămase prea strâmte.

Risipim gândurile fără folos,
ne semnăm disperarea
pe zidurile cu ochi şi urechi,
mai facem din ele desene pe asfalt,
dar cu grijă,
să nu le călcăm în picioare,
că destul ni le strivesc alţii...

Ne grăbim. Cu sângele pulsând frenetic
gata să iasă din vene,
alergăm să prindem ultimul tren...
Brusc, ne intersectăm cu Destinul,
strigăm după el prin mulţimea grăbită,
ca după un prieten adevărat.
Disperaţi, îi facem semne cu mâna:
„ Suntem aici! Aici...!"

Nu ne vede, nu ne aude,
nu ne mai recunoaşte.
Şi el se grăbeşte, ca noi toţi.
Păcat, în el mai aveam
un strop de speranţă...!

Te aşezi bulversat pe o bancă,
în aşteptarea trenului tău,
care tot întârzie,
şi strigi,
că şi aşa nu te aude nimeni:
„ Băi, români (că sunt numai români
în gară)! Băi, români,
iată până unde a ajuns
Indiferenţa...!"

poesis

Octavian Mihalcea

CHIAR ULTIMA IUBIRE

crăpate romburi ca model pentru scena colţului
atunci când plantele oglindesc intrări sau ieşiri dintr-o zonă
oricum foarte sensibilă deloc întâmplătoare
la etaj sărbătorim altă naştere
mai jos arde chiar ultima iubire îngăduită după sânziene
atenţie la treptele arse pe ruguri trecute în neființă
mereu vertijul periculos deasupra îngerului de pământ
atrage unghiurile întotdeauna reci
vântul e foarte aproape – roată de sticlă trăitoare
în singurii ochi ce ştiu să mulţumească

PASĂREA-PLEOAPĂ

poate odată a zburat
sau parcă nu era decât umbra flăcării
pe care unii dintre noi o vor vedea la plecare
penele moi prea colorate încă descoperă un colţ de prăbuşire
lângă alte şi alte oglinzi neîntoarse
cine va plânge?
săgeţile risipite nu mai vorbesc despre unice ploi fierbinţi
ocoliri fără noroc spre această crucificată aripă a transformării
retragere între pleoape zburătoare
poate o rugă

ALTE PIETRE

întâi pietrele – centrală aglomerare a gusturilor foarte elevate
la modă printre zile fără noapte
apoi mesele plutitoare aroma fumului scump
masat doar de învingători când îşi relaxează Shiva colţul ochiului
e mult prea multă aglomeraţie
se râde numai indirect astfel că suntem aproape
aruncaţi din balconul puţin încăpător al lemnelor fine
la loc între mereu alte pietre alte spaime
cu trecerea timpului încercuit cu urmele degetelor împrejur
pe cunoscutele ziduri dintr-o dată fără urmă

DIN PROFIL
moartea trezită brusc din somn de câinii dimineţii
ieri existau variate îngheţuri în faţa singurei porţi cu mare carismă
obişnuită deja pentru acea poză de arătat lumii
aşteptam ceva dispus la estetice încadrări
soarele surprins din profil şi nu numai
ca niciodată clipirea cinstei se strecoară fără experienţă printre fire albe
măcar acum citeşte corect mesajul buzelor inegale!
albume uitate dezvăluie taina uneori întunecată a trezirii lanţului
lanţul care coboară

ŞI TOTUŞI UN CHIP

uşa îngerului deschisă plus o nuanţă (ocru discret)
pentru acea pată viitoare
ieşit din epicriză rescriu tocmai pe aceleaşi ţărmuri
altă scufundare marină undeva
între pericolul retezării şi Salomeea dansând
vine ziua – maternal glas lăudat cu devoţiune transfiguratoare
cum spuneai tu pe vremea flagelului şi totuşi un chip stă ascuns acum lângă mine
tot cu întoarceri dimineţi învelite în cearceafuri reci
geamăt prin somnul celor mai bune intenţii

ASCENDENT

distanţa neagră e potrivită oricărui suflet
încearcă tăria petalelor!
atenţie nu e vorba de floarea albastră
coarnele taurului nu mistuie anotimpurile
deşi ar trebui să o facă
în spatele cunoscutului munte aşteptat înconjurat
cu retezarea capetelor singurătăţii
avem în comun ascendentul apelor
pânză avangardistă acoperind templul

DE JOS ÎN SUS

apare dimineaţa încărcată
cu neschimbaţii paşi mici unul după altul
tot unul după altul
fericit apoi că lucrurile sunt calme
bineînţeles tot într-o nemişcată orizontală
dar fără cârjele opririi pe loc
câteodată venele aruncă secunda în urma luminii
tăiere de jos în sus
pe linia semnului
pe linia vieţii
pe linia sângelui

FUM

cine a văzut noaptea în faţa luminii
va îndepărta uşor sferele plutitoare
după luciul încărcat cu păsări adormite
totuşi aproape lângă izvoare
cu linia roşie încerci triumfătoare fluide – model fix
înrămarea viselor curbe alături
numai din viaţă respirând neaşteptatul fum aspru

DOAR AŞA ÎNVIE

ar trebui să fie lacrimi fierbinţi
înflorite picătură peste picătură
doar aşa învie armele victoriei
pe acei încă mulţi pereţi ai crăpării
plutirea – întotdeauna singură până la margine
ne e nevoie să adormi printre libere foi scurse
ne mai trebuie să facem altceva!
de sus vorbesc despre durerea ploilor
iubitoarele curenţilor întorşi spre viaţă

CELE CE NU SE ÎNGROAPĂ

castelul – mic semn interzis pasiunilor grandioase
s-ar scălda peste orbirea ecvestrelor statui
risipite câmpului care tocmai a învins
vom fi doi printre săbii şi lei
la orele mult prea timpurii ale stingerii
odată cu lichidul verde osândit să trăiască
pentru gloria celor ce nu se îngroapă
caii vor adulmeca sentiment după sentiment
vechi pietre sfâşiate

Mihai Merticaru

Parisul în sonete

*

Zi și noapte, Parisu-i feerie,
Un ocean de culori și de lumină,
Izvor de încântare deplină,
Cu-o mie de ispite te îmbie.

Lucrare satanică sau divină
Te transpune în altă galaxie,
Cu sadism te ucide și te-nvie,
Iar surprizele nu se mai termină.

Întreaga lume și-a dat întâlnire
La Turnul Eiffel și-n mii de muzee.
Cerul nu contenește să se mire

Ce-i leagă pe oameni cu-atâtea fire.
Petrecerea-i demnă de-o epopee,
Mulțimea roagă clipa-n loc să steie.

*

Capitala-mpărăției lui Cresus,
Cuib de nebunie și tinerețe,
Mereu ne evocă vremuri mărețe,
Oraș vaporos între plus și minus.

Aici și-o piatră poate să ne-nvețe
Să-i vedem aievea pe cei ce s-au dus,
Ale căror nume urcă tot mai sus
Și le citim pe ziduri și prin piețe.

Mai mulți Ludovici și un rege Soare,
Magnificul împărat Bonaparte,
Mari pictori îndrăgostiți de culoare,

Scriitori ce au dat slovei savoare,
Alți maeștri ai diverselor arte
Care-au învins invincibila moarte.

*

Ruguri și purpură pe zare s-aprind,
Înviind vedenii maiestuoase
Ce-au trăit odată-n carne și oase,
Strămutându-se apoi într-un fiind.

Văd umbrele cele mai luminoase:
Balzac,Hugo, Dumas în horă se prind,
Voltaire, Rouseau nemărginirea cuprind,
Piaf mă scaldă-n melodii duioase.

Al nouălea Ludovic, mare rege,
Corot, Manet, Matisse intră-n paradă,
Henri al patrulea lauri culege,

Colette și Beauvoir, celebre colege.
Oricum, nu-i dat oricui minuni să vadă,
Parisul doar conține-o miriadă.

*

Paris luminos, colorat, mon amour,
Mi te-ai lipit de suflet ca o marcă,
Mi l-ai înălțat la ceruri de parcă
De el ar atârna acest Eiffel Tour.

Te văd în dulce primăvară, dar că
Erai armonie, nu visasem, jur,
Acum plutesc în metafizic azur,
Cu sublimități, inma-mi se-ncarcă.

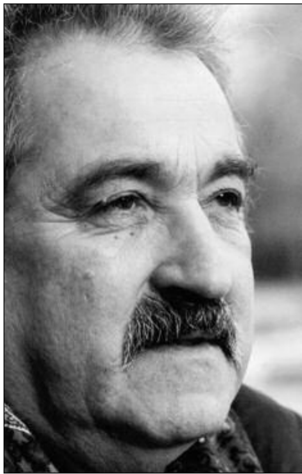
Minunile tale, miraje și drog,
Mă pierd în suflu tainic, mă regăsesc
Într-un lung și pasional monolog

În care te ador, te chem și te rog
Să nu pui punct acestui zbor îngeresc,
În splendorile tale să mă soresc.

Din poezia lumii

Ghenrih SAPGHIR (1928-1999), Federația Rusă

În traducerea lui LEO BUTNARU

S-a născut în orașul Biisk din regiunea Altai în familia unui inginer. În anii de putere comunistă a publicat doar ca scriitor pentru copii. În 1979 este unul din autorii almanahului „Metropol" blamat de puterea oficială, unii dintre fondatorii lui fiind excluși din uniunea scriitorilor.

Primele versuri pentru maturi i-au fost publicate peste hotarele URSS, în 1965, iar în Rusia abia în 1989, pe timpul *perestroika*. A elaborat antologia «Самиздат века» („Samizdat-ul veacului", 1998), numită și „Poezia neoficială". A tradus din poezia concretismului german, din cea a poetului semit Ovsei Driz și a celui american Jum Cates.

Face parte din categoria scriitorilor de formație proteică, pe parcursul creației modificându-și de mai multe ori stilul în căutarea noilor forme de expresie. A îmbinat organic laconismul, experimentul, detaliului exact, ludicul, ironia, grotescul cu imprevizibile accese de patos sincer, tinzând spre o starea extatică a spiritului.

A murit de atac de cord într-un troleibuz din Moscova, pe când ținea cale spre prezentarea antologiei sale „Poezia tăcerii". Poemul său „Frontiera stranie" (1999) conține și versul-premoniție: „Ruta troleibuzului – spre cer".

Tu ai ispitit inima mea
noaptea
cu frica de moarte
Da! Invidiam muştele
fanaticii-socialişti
vrând să nu fiu decât un firuţ
de iarbă

* * *

Alături se mişcă –
Nici chip
Nici picioare
Doar plapuma
Şi o uşoară indispoziţie
Ce sporeşte până la
A conştientiza că:
Ceea
Ce se mişcă –
E autosugestia.

* * *

Alinie-rea! 'Repţi!
Ia te uită
Ce bine trăiţi
Mama voastră de!...
Trage burta
Iar dincolo de case
Convingeţi-vă şi voi
E fabrica
Stânga-mpre-jur!
La muncă – pas alergător!
Lumea întreagă –
Armată e.

* * *

Mă culc pe pietricelele ţărmului
Încălzite de soare
Această piatră –
Umărul e
Aceste pietre rotunjite –
Sânii
Această lespede lustruită –
Burta
Aceste două bombate –
Genunchii
Şi
Un mic smoc
De alge

* * *

Sst
Auziţi

Şi încă

Şi aceasta

Şi acolo

Şi departe-departe

* * *

Ceasornicul rămânea în urma nopţii
Ceasornicul depăşea noaptea
Două timpuri nu coincideau

* * *

Sunt beat
La marginea pământului

După cercul polar
Mi se-nvârte capul

* * *

Oraş –
Port
Dragoste –
Sport
Mâncare –
Spirt
Şi apă din băltoacă

* * *

Cine eşti tu spirite?
– Serafim!
O sută de ochi
Şase aripi
Lumina iradiază de la mesteceni
Văzduhul
În văzduh pluteşte
Iar colea peste şase verste –
Uzina

* * *

Tu eşti Laura mea
Proasto
Tu eşti Laura mea!
Albă porumbiţă
Încetează-a mai gurlui
Cu timonierul
De nu vai de capul tău...
Că doar tu ştii
Că sunt poet
Şi venii tocmai aici la marginea lumii
Ca să te văd pe tine – tâmpito
Laura

* * *

Ziceam că
Şi pe-aici luminează soarele
Ziceam că
Şi pe-aici trăiesc oameni
Nu cred
A treia zi nu vorbesc cu nimeni
Mă tem
Că ar putea să nu-mi răspundă

* * *

În mijlocul tundrei alburii
Bramburesc mandrele
Şi andrele
Bat din aripi indrele
Şi fluieră sondrele
Condrele
Se lasă în zăpadă
În adâncul tundrei alburii
Îngheţată ca un om

* * *

Tu ştii
Ştii
Dar
Nu conştientizezi
Că ştii
Stinge-ţi
Conştiinţa
Află
Ce
Ştii

ADAGIU

Omul nu trebuie să uite
Că are fund
Apoi pur şi simplu este obligat
Să ţină minte că are aripi

* * *

Spinarea
E atât de încordată
Încât
Mai curând e el
Decât ea

* * *

Acest
Nimic –
E
Tocmai ceea
Ce

* * *

Trădăm
Scuzăm

Scuzăm
Şi acuzăm

* * *

Priveşte
ochii
aproape

te-ai deconspirat!
Deconspirat!

Chip de idol

* * *

– Ce-i
Cu tine?

Ce-i cu tine ce-i cu tine
Mai bine nici nu întreba
Obişnuieşte-te cu încetul

* * *

Ne culcăm
Minţim

Ne trezim
Uite-aşa trăim

* * *

– Te
vreau!
(Ne vrem
pe sine)

însă a recunoaşte
asta
se teme
oricine

* * *

De-ţi
Doreşti
Binele
Nu te du
Acolo
Unde-i

Singurătatea

* * *

A gândi
Presupunând

A-ţi aminti –
Cada de baie

A dori –
O alta

Ciudat

* * *

Totul pentru el
Dar ţie?

El!

Din „psalmi"

* * *

Cel ce trăieşte în ceruri
va râde –
că doar Dumnezeu de aceea e şi Dumnezeu
ca să i se cânte psalmi

* * *

Aşadar dumiriţi-vă regi ai Pământului
şi intrând în instituţie
lăsaţi-vă propriile păreri
dincolo de pragul uşii
Slujitori Domnului cu frică –
şi ridicându-vă din jeţurile de pluş
veneraţi Fiul
fii de căţea!

* * *

Spania Germania
Polonia Rusia
ce frige-atât de tare
călcâiele?

E scrumul
cald încă
Doamne liberează!

* * *

Alerg şi gândesc în fugă

* * *

Tu ai ispitit inima mea
noaptea
cu frica de moarte
Da! Invidiam muştele
fanaticii-socialişti
vrând să nu fiu decât un firuţ
de iarbă

traduceri

proză de **Marian Ilea**

ILEA de Bârgău şi Ieud

Nordul lui Ilea

Cârciuma „La Margit”

La intrarea în Băile Contelui drumul făcea la dreapta. O staţiune turistică pustie. Cine se aventura pe acolo risca noaptea să audă un plânset de copil. Dacă era la volan îi apărea o arătare învelită în scutece albe care traversa şoseaua.

La kilometrul doi avuseseră loc nenumărate accidente. Maşini care ieşeau din drum ajungând în şanţ. Întâi scâncete, apoi plânsul ăla şi în final scutecele albe prelingându-se pe drum îi speriau pe turişti. Fenomenul a fost prezentat pe ecranele televiziunilor.

Când am ajuns la Băile Contelui era o amiază de sfârşit de mai. Câţiva bătrânei păreau înţepeniţi în bazinul cu apă sărată. Pe mal, sfârâitul de mici te îmbia să te aşezi sub umbreluţele unde scaunele de plastic crăpate din pricina timpului te puneau pe gânduri. Era mai bine şi mai sigur în pridvorul cârciumii „La Margit”. M-am aşezat, o cafea şi cinci mititei cu muştar. L-am întrebat pe chelner: „La Margit?” „Pe vremuri, cârciuma asta era a unei doamne Margit de la Budapesta, ţinea pe lângă ea un turc venit nu se ştie de unde.”

A apărut Ioani-baci, încet, ajutat la mers de două beţe de schi. „E liber, domnule scriitor?”, m-a întrebat. Eram singur la masă în pridvorul pustiu. „Cât vezi cu ochii e liber”, am zis. „Ioani-baci”, am primit răspuns. „Şi Deubele.” „Deubele?” „Adică Ioani-baci Deubele.” Între timp, Ioani-baci îşi aşezase cu grijă beţele de schi. Se uita în ochii mei. „Cu treburi pe la noi, domnule?” „Pentru stafie.” „Aha, şi alţii mai vin. Atâta noroc cu stafia, că ne mai caută şi pe noi oamenii în pustietatea asta. Acuma vin şi scriitorii. Comandă-mi o vodcă, domnule. Una mare”, mi-a zis. „În regulă”, am răspuns. Sorbituri mici. Îşi trecea limba peste buze. „Aşa se bea cu nesaţ”, mi-am spus. „Exact”, a răspuns Ioani-baci, de parcă îmi ghicise gândul. „Exact ce, Ioani-baci?”, l-am întrebat. „Vodca, domnule”, mi-a răspuns.

Am stat până la ora şaisprezece fără să zicem nimic. Mâncasem mititeii, cerusem a treia cafea, când bătrânul s-a apucat de vorbit. Nu se uita la mine. Privea către dealul prăbuşit aflat la doi kilometri distanţă, unde fusese cândva mina de sare.

„În acel an, prin luna mai, a fost invazia de cărăbuşi. Parcă sosiseră lăcustele, domnule. Pădurea de stejari, că aici era pădure nu bazin de înot, nu case de oameni, devenise pădurea scheletelor de copaci. Cărăbuşii zburau în roiuri. Nu te speria, domnule, copacii sunt pregătiţi pentru orice invazii. Dacă le dispar frunzele dau o nouă serie de frunze, mai mici. Nu se lasă. Frunzele de primăvară le ştim cu toţii, mai rar apare seria de luna iunie. Stejarul e deştept şi nu se pot pune cărăbuşii din invazie cu el.

Ziua zburau, se aşezau la mâncat frunze, noaptea se odihneau pe ramuri, înţepeneau de frig. Aici, în Transilvania, e rece în nopţile de mai. Dimineţile se dezmorţeau şi se apucau iar de treabă.

În anul invaziei a apărut contele Appafy de la Budapesta, parlamentarul Appafy, omul cu bani mulţi şi cu fabrici lângă Szentendre, domnule. Avea baronul mai mulţi bani decât avea pădurea de stejari cărăbuşi. Cumpărase locul şi căuta izvorul.

Era însoţit de meşterii Probst, Dechant, Leidl, Spindler şi Deubele. Deubele îmi zice pe-aici. Singurul care a rămas. I-a plăcut că-n jur se auzea boncăluitul cerbilor. Ceilalţi s-au întors la Viena după ce şi-au isprăvit treaba.

Aproape de şantier era satul cu ţăranii români.

După invazia cărăbuşilor, contele Appafy a început angajările. ‘Ce religie ai?’, întreba. ‘Sunt ortodox, da’ de-al Papei’, i se răspundea. Unii se angajau, renunţau, veneau alţii care renunţau.

În decembrie au apărut colibele construite din bucăţi de gazon şi scânduri de stejar. Lutul şi lemnul îi protejau de vântul cel rece.

Contele Appafy a trimis depeşă la Budapesta. În martie s-a înfiinţat în sat Oficiul Poştal. Deubele conducea echipele de ţărani. Îl ajutau Probst şi Leidl. Spindler ajunsese şeful magaziei mari.

Cuiburi de stânci, cărări înguste. Era ca într-un război. Urcau şi coborau râpele sprijiniţi în beţe de schi. Furtuni, ceaţă, ploaie cu lapoviţă, frig tăios, lemne ude. Nu departe de şantier curgea, către Sighet, Tisa. Contele le-a arătat pădurea, zicând: ‘Domnilor, câtă mobilă se află aici’, şi-a frecat mâinile şi a plecat către Sighet.

Deubele a devenit dirijorul unei fanfare, cu cheltuielile plătite de Imperiu. Instrumentele erau aduse de la Viena. Probst, Dechant, Leidl, Spindler şi Deubele se salutau cu ‘Servus’ şi se îmbiau cu gustoasa ‘Mensch’.

Trecuseră zece luni. În martie lucrurile se schimbaseră în bine. Babit îi ziceau Văii Babii, Baltagon îi ziceau la Baltag, Fayna Valgy se numea Valea Făinii, Lozdun se chema Valea Lăstunului. Apăruse şi veterinarul Uhrig, apoi a venit şi doctorul Berg.

Cerbii boncăluiau, anotimpurile se perindau. Iarna sosise iar şi parcă mai repede ca la Viena ori ca la Budapesta. Pantalonii de piele şi cizmele erau ţepene.

Probst, Dechant, Leidl, Spindler şi Deubele gâfâiau urcând pe cărări abrupte.

După trei ani grei şi lungi a apărut trenul de linie îngustă care căra la Sighet buştenii. De acolo lemnul o lua către Chop prin Miskolc la Budapesta şi mai departe la Viena ori München. Locul şi pădurea erau ale contelui Appafy.

Deubele a găsit izvorul cu apă sulfoferogazoasă. Acolo s-a construit fabrica de cherestea. În sat i se zicea ‘Firmă’. Ţăranii se duceau la ‘Firmă’, la Conte; mai târziu au construit hotelurile pentru turişti, ce se înghesuiau în scăldătorile cu apă sărată ori sulfoferogazoasă.

Au apărut săli de dans, de biliard, de teatru, încăperi de divertisment, pavilion pentru muzica fanfarei, capela şi preotul. Trenul de linie îngustă s-a procopsit cu vagoane de lux, cu scaune învelite în catifea albastră şi cu perdeluţe la geamuri.

După cinci ani de la invazie s-au întors cărăbuşii. Ţăranii ieşeau noaptea la scuturat stejari. Adunau insectele alea. Făceau focul afară. Cărăbuşii dansau în flăcări. Cu capetele rupte. Din jar ieşea un fum gros cu miros de cărăbuşi. Găinile din curţi se hrăneau cu ce mai rămăsese în stejari. Mulţumită cărăbuşilor se făcea economie la mălai şi găinile erau parcă mai grase şi mai bune ouătoare.

Probst, Dechant, Leidl şi Spindler au plecat la Budapesta. Deubele a rămas administrator de fabrică şi de staţiune turistică. L-a rugat Contele, i-a făcut casă, i-a dat leafă cât trei salarii de meşter de case la Viena. Deubele a adus-o pe nevastă-sa, Irinca.

Lângă staţiunea turistică era lacul, în forma unei guşi de gâscă umflată, pe care creşteau nuferii albi.

Irinca şi-a organizat nemţeşte grădina: dalii, tufe de rujă-bujă, gălbenele, tufe de mălini, printre ele busuiocul îşi făcea de cap împreună cu călubărul, buzducii, bumbuştele şi florile de paie, bunele rude ale florilor de iarnă.

Irinca îl lua pe Deubele de mână, îl ducea în grădina lor şi îi zicea: ‘Hai să-ţi arăt bumbuştile cele globoase de culoare roşie, roză, violet închis, albe şi chiar galbene împreună cu tătăişele, pintenaşii, scânteiuţele şi regina nopţii’.

Când Irinca a rămas gravidă, Deubele s-a dus în Sighet, a cumpărat o ceapă de tulipă galbenă pe care i-a făcut-o cadou. Era în noiembrie. În primăvară, ceapa a dat frunze, lujer şi-n vârf boboc verde, care s-a deschis într-o cupă galbenă cu stamine şi praf negru. Când a văzut-o, Deubele s-a dus direct la cârciumă să bea o cană de ‘Kneipp – Kave’. Îi plăcea lichidul negru şi aspru, care se fierbea ca amestec de apă cu orz ars şi măcinat.

În mai, Irinca a născut. Staţiunea era plină cu turişti sosiţi de la Budapesta. Deubele plecase la Chop să facă aprovizionarea mare pentru lunile de vară.

Irinca s-a chinuit două zile, a urlat, înfiorând trecătorii, nu se deschideau oasele ca să poată da drumul Nou-Venitului. Pe seară, ţăranii au chemat preotul cu patrafirul, cartea, crucea, uleiul sfinţit, mirul pentru maslu, şerveţelul, sticluţa cu apă sfinţită, o lumânare, un sfeşnic mic, chibrituri şi o farfurioară.

Nou-Venitul pe lume avea capul spart la ceafă, i se vedea creierul. A deschis ochii, a privit lumea şi s-a dus înainte de botez. Toate erau pregătite degeaba, începuse o zi de joi, care era cea mai norocoasă zi a săptămânii pentru nunţi, nu pentru boteze. Din clipita aia când Nou-Venitul a deschis ochii şi până i-a închis, dacă era pregătit, dacă se aştepta, şi era datoria lui să se aştepte, preotul putea rosti numele şi făcea crucea şi miruia. Că nu s-a aşteptat, că nu s-a gândit... era într-o joi, când ai de botezat joia te poţi aştepta la orice în ţinutul ăsta, domnule.

Obrăjorii îi erau ca aluatul puţin dospit, privirea curată şi scurtă, praf gălbui în loc de păr, a şi zâmbit, atunci însă nimeni n-a vorbit de zâmbet. Nou-Venitul cel frumos. Orice nou-venit trebuia să arate ca el, alburiu la piele, cu scutece pregătite, cu jucăria cu biluţe de lemn cântătoare, isprăvită şi lăcuită de tâmplarul din Chop şi adusă de părintele Deubele cel grijuliu. A văzut totul în clipita aia, după ce a închis ochii nu i-a mai venit întunericul, n-avea de unde să apară, Nou-Venitul nu cunoştea decât lumina şi zumzetul de aripi de cărăbuşi. I-a plăcut staţiunea turistică, grădina mamei Irinca, laleaua galbenă, femeile care se agitau cu ligheanul în mâini. Nu merita să pleci atât de repede. Nu puteai poposi doar o clipită şi să dai bir cu fugiţii. Nou-Venitul era liniştit, se minunau de frumuseţea lui, îl credeau mort şi ziceau, ca-n faţa oricărui mort: ‘Uite, zâmbeşte, e liniştit, parcă-i viu’. Aşa şi era Nou-Venitul. Viu şi mai ales tăcut. Prin spărtura din ceafă i s-ar fi putut prelinge creierul, pasta Nou-Venitului, cea gânditoare, care întărită devenea creierul unui nou Deubele. Tatăl Deubele i-a fixat o bucăţică de lemn la ceafa spartă şi a prins-o cu aţă roşie pe sub gât. În trei zile, pasta gânditoare întărită devenise creier. Da, domnule scriitor, apoi l-au dus în cimitir, unde începuse răcoarea dimineţii a se îmbina cu năduhala după-amiezei. În scutece călduroase l-au dus, domnule, şi l-au aşezat în răcoarea pământului, în colţul umbros plin cu tufe ţepoase de mur care era al nebotezaţilor. Nou-Venitului i-a plăcut. Urletul mamei Irinca l-a enervat. Lacrimile tatălui Deubele, tăcute şi dese, l-au distrat. N-a deschis ochii pentru că dacă stai doar o clipită cu ei deschişi nu-i nevoie să-i mai deschizi ca să poţi vedea. Femeile care au fost în camera Nou-Venitului au devenit sterpe. Aruncau din ele orice sământă de bărbat. Mama Irinca a mai născut două fete până bătrânul Deubele s-a aşezat în pământul din cimitirul Băilor Contelui, lângă Nou-Venitul. Cum era plăcuţa aia de lemn care a întărit pasta gânditoare, domnule scriitor? Uită-te-aici, în ceafa mea. Semăna cu asta. E o rană de demult, umplută cu platină de către doctorul Dan din Sighet. Om priceput, doctorul, domnule scriitor. Platină pură, scoasă dintre aurul şi argintul minelor din Baia-Sprie, nu tare departe de băile astea. Te poţi uita cât doreşti, domnule, poţi şi pipăi, e la fel de pură ca dintru început.”

După cinci ani de la invazie s-au întors cărăbuşii. Ţăranii ieşeau noaptea la scuturat stejari. Adunau insectele alea. Făceau focul afară. Cărăbuşii dansau în flăcări. Cu capetele rupte. Din jar ieşea un fum gros cu miros de cărăbuşi. Găinile din curţi se hrăneau cu ce mai rămăsese în stejari. Mulţumită cărăbuşilor se făcea economie la mălai şi găinile erau parcă mai grase şi mai bune ouătoare.

Se făcuse noapte neagră. Deubele îşi luase beţele de schi şi dispăruse fără să salute. „O să-nchidem, domnule”, mi-a spus chelnerul. „Dacă mai doriţi ceva, e ultima comandă.” Nu doream nimic. M-am ridicat să plec. La ieşirea din cârciumă am întrebat: „Deubele?” „Care Deubele?” „Cel cu beţele de schi, domnule”. „E o casă părăsită mai sus, acolo stăteau Deubelii pe vremuri, e de vânzare da’ n-o cumpără nimeni, nici măcar n-au cerut-o urmaşii înapoi de când au apărut retrocedările”, mi-a răspuns chelnerul. Părea uimit.

Am intrat în toaleta cârciumii. Oasele gâtului îmi înţepeniseră. Apăsam vertebrele. Dureau. Noroc că aveam Nurofen-ul în maşină. Vezica mi se umpluse. Am scăpat de apăsarea ei în câteva zeci de secunde. Am ieşit pe coridor, chelnerul era în spatele barului, îşi făcea casa. Am ieşit în drum, cu greu am văzut umbra Opel-ului. A pornit de la prima cheie. Urma să dorm la hotelul de la Grădina Morii. De dimineaţă aveam de lucru. Trebuia să aflu tot ce se ştia despre doctorul Dan.

Drumul făcea la dreapta. N-a apărut nicio fantomă, niciun scâncet ori plânset de copil.

În parbriz se năpusteau roiuri de cărăbuşi. Îi vedeam în lumina farurilor.

La kilometrul doi era barieră. Am oprit maşina. Am coborât să fumez. Mă uitam la cărăbuşi. Dimineaţă văzusem doar locul pustiu pe unde cândva a fost calea ferată. Trenul de linie îngustă a trecut încet. Pe fiecare vagon scria, în ungureşte, cu litere albe pe tăbliţe albastre: „Budapesta – Chop – Sighet – Băi”. Vagoanele luminate şi pline de doamne şi domni care veneau în sejururile lunii mai la Băile Contelui. Scaunele de catifea şi perdeluţele din geamuri păreau fosforescente.

Dintr-un vagon, cineva a aruncat o lădiţă. Am luat-o de jos. Avea un lăcăţel.

Dimineaţă. În camera de hotel de la Grădina Morii, am reuşit s-o deschid. Doar o singură foaie de hârtie, plină de litere subţiri, scrise mărunt. Cum ştiu ungureşte m-am apucat de citit înainte de cafeaua dimineţii:

„Mama mi-a spus să nu mă încurc cu turcul care vindea în prima prăvălie de pe Vaci-Utca. L-am luat de bărbat. L-am adus în casa noastră de pe malul Dunării. Îi plăcea să doarmă într-un fotoliu. În fiecare seară venea la mine Erji. O cunosc de pe vremea liceului de fete. Am fost colege. De la o vreme adormeam repede. Am aflat că Erji îmi punea somnifere în ceai. O botezasem Virgina. Avea un carneţel pus într-o cutie. În el am găsit povestea dintre ea şi turcul de care m-am despărţit urgent:

‘După ce adoarme *Proasta* facem dragoste şi-i auzim sforăitul. El mă muşcă de gât. Pe podelele din cameră stăm culcaţi. Dimineaţa găsesc gândaci de bucătărie prin păr’, am citit în foile alea pe care mi le-a dat. ‘Poţi vedea aici că nu sunt virgină’, a strigat la mine şi mi-a aruncat carneţelul.

Pe ultima pagină a lui scria ‘Sfârşit’.

proză

Nicolae Georgescu

...vorba aceea, micile supărări devin mari când sunt foarte mici și foarte, foarte multe. Nu poți spune, de pildă, în acest Cuvânt înainte, că Murărașu îl citează la comentarii numai de două ori pe G. Călinescu – când chiar în Indicele de nume al cărții – pe care se presupune că l-ai făcut chiar tu, ca editor, sau, oricum, că ți l-ai adjudecat – vezi că este citat de ... 33 de ori. Înțelegi, în cele din urmă, că se referă la comentariile privind Odă (în metrul antic), unde așa este, dar să nu știi că lui G. Călinescu nu i-a plăcut acest poem eminescian?

studii

Scrisori de la moara mea

Editor de editor

...Încă o întâmplare cărturărească. Vara întreagă am căutat ediția Murărașu (*Eminescu, Poezii*) scoasă de dl. acad. Eugen Simion la Fundația Națională pentru Știință și Artă de sub egida Academiei Române, prezentată de către dânsul la Dumbrăveni, apoi la televizor (de două ori) și acum, recent, în Aula Academiei Române cu ocazia sărbătoririi a 150 de ani de la înființarea Bibliotecii Academiei Române, și iată că am reușit s-o obțin abia la Chișinău, unde m-am aflat la Congresul eminescologilor, invitat pe jumătate ca să zic așa, dar fiind acolo; am văzut-o, am înhățat-o și n-am mai lăsat-o din mână cu toate protestele distribuitorilor pe motiv că nu sunt în protocol (o privire blândă a d-lui academician Mihai Cimpoi i-a liniștit într-atâta, încât și-au cerut chiar scuze și mi-au oferit încă un exemplar).

Fiind o ediție cu care am lucrat mult, mă interesează, acum, strict profesional pentru așternerea pe hârtie a diferențelor de text și, poate, pentru alcătuirea unui profil; am scris despre mai toate edițiile critice Eminescu, evitând un cuvânt final numai despre aceasta, pentru că este foarte stufoasă, editorul îl „confiscă" aproape total pe poet construind un „Eminescu al său" – cum îi plăcea și lui Laurențiu Ulici („să avem fiecare pe Eminescu al nostru"), și în general mi-este foarte greu să iau enciclopedismul personal drept ediție critică.

Sunt dornic să încep demonstrația, dar nu pot trece peste *Cuvântul înainte* semnat de Eugen Simion; mai bine zis, aș fi trecut cu vederea studiul dânsului dacă nu mă opreau câteva stridențe, precum „miticul Perpessicius" (expresia este imposibilă, intrând în concurență cu numele fiului lui Perpessicius, Miticuță, cum îi ziceam noi, prietenii...), ori „o ambiguitate și mai mare" (asta ar putea fi o „trilemă"? derivă termenul de la „ambitus"?), sau „o purificare totală, etc." (imposibil: gândiți-vă ce ar putea să însemne o distilare totală: nu mai rămâne nimic, totul devine abur). Îmi pare rău s-o spun, dar respectul pentru adevăr mă obligă: „Cuvântul înainte" de acum, care este „Postfața" lărgită la ediția din 1995, este plin de neatenții (are și erori de tipar, citate greșite din poezie, punere în pagină halandala, citate fără trimitere, etc). Puteam să afirm despre Petru Creția „sed magis amicus...Plato" pentru că în spatele emendațiilor sale se vede munca și pasiunea, lui lipsindu-i doar dialogul cu textul înaintașilor, chestiune de manieră în fond – dar în cazul de față trebuie să revin: Amicus Plato, sed magis amica veritas. Așadar: cred în programul lui Eugen Simion, l-am susținut public, realizările sunt de admirat – însă... când greșește, greșește. Și greșește când pune mâna să facă singur, după dictonul „Si natura negat facit indignatio versus". Trebuia să se păstreze în poziția înaltă de coordonator al programului – și să găsească un specialist pentru editarea lui Murărașu.

Poate veți spune, cei care ați citit cartea ca mine, că greșește numai în amănunte – dar vorba aceea, micile supărări devin mari când sunt foarte mici și foarte, foarte multe. Nu poți spune, de pildă, în acest *Cuvânt înainte*, că Murărașu îl citează la comentarii numai de două ori pe G. Călinescu – când chiar în *Indicele de nume* al cărții – pe care se presupune că l-ai făcut chiar tu, ca editor, sau, oricum, că ți l-ai adjudecat – vezi că este citat de ... 33 de ori. Înțelegi, în cele din urmă, că se referă la comentariile privind *Odă (în metrul antic)*, unde așa este, dar să nu știi că lui G. Călinescu nu i-a plăcut acest poem eminescian? D. Murărașu e delicat că nu se referă mai în amănunt la asta – și-l citează pe N. Sulică în partea de izvorăstică a notelor sale. Tună și fulgeră dl. Eugen Simion, și se oprește în adagii de tipul „așa suntem noi românii", nerecunoscători, nu avem intuiția valorii pe moment (truisme de acest fel se mai rulează, la noi, doar la jocurile de fotbal, de către comentatorii sportivi dornici să definească specificul național după vârful bocancului)... și-l deranjează grozav că un N. Sulică oarecare este citat înaintea lui G. Călinescu. O fi, dar se poate, ca istoric literar – căci editologia, în istoria literară se încadrează – să nu știi care a fost relația de citare a lui G. Călinescu față de eminescologii bucovineni? Nu există numele lui I. E. Torouțiu în *Istoria*...sa, pentru că acesta l-a combătut acerb pentru ediția Eminescu și pentru *Viața lui Eminescu*, nu există numele lui Lecca Morariu, nici al lui D. Murărașu; nu că nu-i combate sau rezumă – pur și simplu n-au nume acolo; și cu toate acestea, în comentariile sale din 1970-1972, D. Murărașu îl citează, cum văzurăm mai sus, de 33 de ori (pentru comparație, pe N. Sulică îl citează, după același *Indice de nume* al lui Eugen Simion, numai de 7 ori) – cu bune și cu rele, desigur, dar exact. E cazul să spună dl. Eugen Simion asemenea lucruri: „Nu știm ce-l determină pe onestul și învățatul clasicist să-l ignore cu atâta obstinație pe incomodul, eruditul G. Călinescu și nici nu vreau să îndrept discuția spre acest accident, dar semnalez cazul cu tristețe, pentru că absența din comentariile bogate ale lui D. Murărașu limitează și împuținează considerabil informațiile despre subiect și verosimilitatea lor." (Observați, rogu-vă, fraza: *nu știm... și nici nu vreau...*; *absența* cui sau a ce? Pare stil oral prins de un microfon și pus pe hârtie fără corectură.)

Trecem (adică, poate revenim mai jos). Atitudinea aceasta, însă, - cum să-i spun? – paternalistă? a lui față de D. Murărașu nu e deloc corectă. Zice să l-a cunoscut personal, prin 1961, la Biblioteca Academiei, „în mica bibliotecă de manuscrise" (mai jos: „în mica sală de la etajul întâi" – chiar așa? E destul de mare, vă asigur; cred că-l strânge partea de care nu trebuie să vorbească din literatura română), apoi i-a publicat unele studii, în 1962, la *Gazeta literară* – și :„L-am pierdut apoi din vedere și după o vreme am aflat că dispăruse așa cum trăise: cu discreție și bună cuviință. N-am pierdut însă din vedere studiile lui despre *Eminescu și clasicismul greco-latin* (1932), *Naționalismul lui Eminescu* (1932), *Eminescu și literatura populară* (f.a.), ediția sa de *Scrieri politice* din 1931, și, cu precădere, traducerile sale din Lucrețiu și Virgiliu." (p.VI). Doar atât?! *Eminescu și literatura populară* nu e o carte, e studiul introductiv la marea, importanta ediție a lui D. Murărașu *Eminescu: Literatură populară*. După 1962, când îl pierde din vedere dl. Eugen Simion, D. Murărașu devine foarte cunoscut, deloc „discret" ci dimpotrivă, destul de incomod, prin studii (cărți tipărite, primite cu belșug de comentarii în presă) și ediții (cea de literatură populară, din 1936, reluată, cea pe care o reeditează astăzi Fundația Națională pentru Știință și Artă) care ar fi trebuit să treacă și pe sub ochii lui Eugen Simion. Parcă învață puiul pe găină, cum se spune. D. Murărașu avea dreptul la o bibliografie – lucru ce se face în mod obligatoriu în cazul unei ediții – la o cunoaștere mai bună a implicării lui în literatura română, adică la ochiul unui, cel puțin, specialist.

O ediție „învârstată"

Reeditându-l pe Murărașu, dl. Eugen Simion face și considerente de istorie literară, nu numai de specific etnic: „Când s-a apucat s-o pregătească, apăruse deja o bună parte din marea ediție a lui Perpessicius, începută în 1933 (primul volum a apărut în 1939) și, după obiceiul adamismului românesc, neîncheiată de criticul eminent și stăruitor până la sacrificiu care o pornise." Nicidecum: Perpessicius încheiase, cu volumul VI (1961), marea sa epopee – urmând ca, din 1965, să-l scoată pe Eminescu în seria *Scrieri literare* de la Minerva, o reeditare cu note prescurtate – care va cunoaște o a doua ediție, în colaborare cu d-na Aurelia Rusu, cea care duce foarte sus această ediție după Perpessicius, stând într-un paralelism cronologic dar, mai ales, într-un dialog continuu, fertil, cu ediția MLR (care, după 1961, nu mai este „a lui Perpessicius", ci „a lui Oprea", cu Petru Creția și D. Vatamaniuc la timonă – și iată, pentru că am păstrat eticheta simionescă, putem prelungi și sugestia care vine de la el: „adamismul" are, la noi, pereche, semn de echilibru, chibzuință etc. – lucruri care comentatorilor specificului nu le convin de loc). Aurelia Rusu are principii diferite de editare, corectează multe erori de lecțiune – de pildă, cam pe toate, foarte multe, din ediția Flora Șuteu căreia Eugen Simion i-a semnat prefața în 1964 (ediția Aureliei Rusu este primită, ca al IV-lea volum din *OPERE*, la aceeași editură Grai și suflet, în 1995, imediat după cele trei volume Murărașu cu *Postfața* lui Eugen Simion)...și reprezintă azi, ca editolog și eminescolog, linia perpessiciană în toată splendoarea și plenitudinea ei.

D. Murărașu se referă, în notele sale, la volumele I-VI din ediția Perpessicius, venind în 1970 după ce programul înaintașului său se încheiase. Mai ales vol. VI, care cuprinde literatura populară, a fost discutat viu: după ce criterii introduce editorul în zona literaturii populare poeme ca *Miron și Frumoasa fără corp, Fata în grădina de aur*, etc.? În ediția sa din 1970-1972, D. Murărașu le trece la opera poetică propriu zisă – dar, atenție vă rog: în ediția sa din 1936 la *Poezia populară* a lui Eminescu, și el le avea tot aici. Face o întoarcere de șurub, așadar.

Dar asta ține de textul ediției de față, noi n-am ieșit, încă, din *Cuvântul înainte*. Pentru a înțelege motivația reintrării lui D. Murărașu în 1970 în atenția editurilor de stat, trebuie să mai amintim de aspra critică a ediției Perpessicius făcută în 1960-1961 de către Institutul de lingvistică al Academiei Republicii Populare Române. Avându-l pe Ion Crețu „la fileu", revista *Limba română* publică numere la rând liste de cuvinte din ediția Perpessicius care trebuie îndreptate. Nu insist, am comentat cam toate exemplele în altă parte (unele dintre ele, și în *Ediția Perpessicius* pe care Eugen Simion mi-a publicat-o acum câțiva ani la Fundația Națională pentru Știință și Artă); Ion Crețu lansează inclusiv acuzația de plagiat după C. Botez a lui Perpessicius.

Colectivul *Dicționarului limbii poetice a lui Eminescu* (coordonat mai întâi de Tudor Vianu iar, după el, de Șerban Cioculescu), dicționar ce se elabora în acești ani, a restrâns lista și a publicat-o în anexa cărții. Se punea, așadar, problema ca Perpessicius să-și reediteze ediția – și să țină cont de aceste îndreptări de text, el era chiar somat s-o facă. În ediția a doua a sa, aceea de *Scrieri alese*, Perpessicius răspunde acestor critici foarte ferm: nu schimbă nimic (acceptă doar două lecțiuni ale lui Traian Costa), spune că acesta este ultimul său cuvânt, nu acceptă „colective" de editori la un singur text – ci vrea responsabilitate deplină, personală, asumată, a unuia singur. În aceste condiții apar proiecte paralele. Ion Crețu, autor la *Dicționar*, are o ediție a sa pe care vrea s-o publice (el publicase poeziile lui Eminescu și în perioada interbelică). Nu i se permite – ultima carte a acestui curajos profesor de liceu, eminescolog ce a trecut peste război, fiind o cronologie eminesciană. Gheorghe Bulgăr, autor de asemenea la *Dicționar*, are o ediție cu toate emendațiile din listă – și o ține ani la rând la Editura Junimea, fără a i se da voie s-o publice. Dânsul mi-a spus și că Tudor Vianu discuta frecvent cu Perpessicius în birourile Institutului de lingvistică despre corecturile pe care le cereau tinerii și mai vârstnicii săi angajați – dar și că s-a opus foarte ferm Zoe Dumitrescu-Bușulenga să apară o ediție Eminescu alternativă la Perpessicius, pentru a proteja un simbol, cum am zice astăzi. Flora Șuteu, iarăși colaboratoare la *Dicționar*, scosese, deja, în 1964, ediția de *Proză literară* (împreună cu Eugen Simion, *Prefațată* de Eugen Simion, dar *Nota asupra ediției* de Flora Șuteu: responsabilitatea este difuză, așadar). În revistele științifice precum *Limba română* (dar imposibil să nu fi fost însoțită și de *Gazeta literară*; dl. Eugen Simion ar face bine să-și răscolească memoria și să ne spună; nu e de crezut că ignoră aceste lucruri de vreme ce-l vedem implicat în ele...) se milita pentru o ediție nouă – cu, desigur, minimalizarea celei devenite standard.

Pe acest fond se așterne ediția Murărașu, nouă, într-adevăr, față de model – dar nouă, în ce fel? Editorul nici nu-i bagă-n seamă pe autorii *Dicționarului*, nu citează măcar cartea, nu ține cont de niciuna dintre propunerile lor, justifică chiar păstrarea lui *–u* final în cuvinte oarecum *voiu=voiesc,* acceptă doar aceleași două modificări propuse de Traian Costa – dar vine cu o altă organizare a materialului poetic, amestecă, adică, antumele cu postumele. Această idee s-a discutat în presa românească din timpul războiului, la apariția volumului III din ediția lui Perpessicius, și un critic precum Vladimir Streinu scria despre necesitatea unei ediții „învârstate" a poeziei lui Eminescu. În 1966 Vladimir Streinu revenea asupra temei, în revista *Luceafărul*: „O viitoare ediție critică va avea, așadar, plecând de la exactitatea absolută, în privința aceasta, a lui Perpessicius, să distingă între poeziile pe care Eminescu însuși, trăind, le-ar fi publicat și cele pe care, oricât ar fi trăit, le-ar fi reținut de la tipar.(...) Ediția critică viitoare va avea, așadar, să clarifice ideea de operă postumă mai întâi, iar apoi să cronologizeze pe baza stabilirilor lui Perpessicius producția eminesciană în întregimea ei și, printr-o inserție exactă a *Postumelor* în procesivitatea firească a operei întregi, să înlesnească viziunea celei mai complexe deveniri artistice românești" . Este exact programul lui D. Murărașu – care păstrează chiar termenul: „Am organizat opera poetică a lui Eminescu astfel că antume și postume *se învârstează* ca într-un buchet de flori variate, nu am pus hotare între ele." (s.n.) De ce nu-l citează pe Vladimir Streinu? Nu știu...Poate știe dl. Eugen Simion.

Oricum ar fi, este o opinie de generație, a circulat vreo 20 de ani. A nu se înțelege, însă, că D. Murărașu îl desface și-l reface pe Perpessicius, că ar fi aceeași ediție construită altfel. Se ocupa editorial de Eminescu încă înaintea lui Perpessicius și avea lucrările sale de sertar. El păstrează enciclopedismul, îl accentuează chiar – aducând în atenția intelectualității anilor 70, spre înciudarea sau indignarea unora, nume uitate sau criptate din perioada interbelică, precum I. E. Torouțiu, Lecca Morariu, I. M. Rașcu, N. Sulică... În privința textului – la poezia antumă eminesciană ne referim, pentru că aceasta „face diferența" în interpretările editorilor – D. Murărașu merge foarte aproape de Perpessicius, iar când aduce forme din C. Botez, Al. Colorian, G. Ibrăileanu etc. nu semnalează. Are o punctuație proprie, dar în punctele fierbinți păstrează modelul. Păstrează modelul și în privința cronologiei, respectând, oarecum, recomandările lui Vladimir Streinu – dar aici aduce argumente pentru cele câteva abateri. În general se poate spune că D. Murărașu validează ediția Perpessicius, în contextul iconoclast al anilor 50-60 când s-a intenționat scoaterea ei din circuit, înlocuirea cu altceva. Lasă pentru viitorime doar speranțe – și acestea, ascunse, pentru că nici un editor de după Perpessicius nu se ridică pe față împotriva lui Perpessicius (pieziș, da: sunt chiar cazuri când se combină principii și viziuni opuse – doar pentru originalitate). Complicatul șantier al lui Murărașu are nevoie, însă, de explicații – pe care nu le putem culege din reeditarea lui Eugen Simion, fie pentru că nu dorește să ni le dea, fie pentru că nu le consideră importante – fie, mai sigur, pentru că nu cunoaște faptele. Dânsul pare a fi reeditat, mai degrabă, o umbră, o amintire a lui D. Murărașu trecând printre tinerii studioși de la Biblioteca Academiei cărora imensa sală a manuscriselor li se părea strâmtă, prea mică, pentru că-i strângea, probabil, partea despre care nu trebuia să vorbească din literatura română...

C-așa-i românul

Acolo, însă, unde se vede clar că editorul, sau cei care i-au pus sub semnătură ediția[11] Mihai Eminescu, *Opere, I. Poezii (1866-1877), II (1878-1883)*, Ediție critică de D. Murărașu, Cuvânt înainte de Eugen Simion, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Muzeul Național al Literaturii Române, București, 2017 (1009 +833 p), n-a(u) consultat cu atenția minimă cartea pe care o editează, este în privința sumarului. D. Murărașu pune, la „Cuprins", pentru fiecare poezie identificată ca titlu, pagina unde se află și, în paranteză, pagina unde o comentează. După această înșiruire, însă, „Cuprinsul" mai are o secțiune: „Comentarii eminesciene", doar cu pagina unde se află fiecare comentariu. De pildă: *„Mii de stele... dulce seară...288",* înseamnă că această poezie ar trebui să se afle la pagina indicată. Acolo, însă, dai peste comentariile la *„Făt Frumos din tei"* – și rămâi descumpănit: greșeală în cuprins la Murărașu? În Indicele alfabetic al poeziilor, pentru *„Mii de stele... dulce seară"* ești trimis tot acolo. Greșeală și în Indice?!

Abia parcurgând comentariile te dumirești, citind: „Manuscrisul 2262,f. 187-191 ne-a păstrat versificarea unei aventuri silvestre, în care eroina este o domniță din fantezie, fiica lui Dragoș (Vezi și ed. Perpessicius, VI, 127, cu unele deosebiri de lectură)". Urmează textul poeziei, pe care Perpessicius o clasificase la literatură populară, și n-o punea în legătură cu *Făt Frumos din tei*, lucru pentru care îl cam admonestează Murărașu în comentarii. Este un titlu inexistent în ediția Simion, pentru că este scos și din Cuprins, unde Comentariile eminesciene lipsesc, și din Indicele de poezii. Bravul editor de azi, văzând că e ceva încurcat, că se dublează unele trimiteri, scoate aceste Comentarii ca să-l... salveze pe Murărașu.

Editorial, este un lucru foarte grav, pentru că D. Murărașu presară comentariile sale cu multe fragmente închegate, variante, poezii fără titlu (cărora le dă ca titlu primul vers) – pe care le găsim identificate ca atare în alte ediții dar el nu le scoate în față, nu le pune în corpul poetic propriu zis. Este vorba de poezii precum: *Cântecul lăutarului, Sala-i mare strălucită, Iubito, dulce înger, Christ* etc. (am dat doar câteva din vol. I), în total 12 titluri pentru vol. I, 18 pentru vol. al II-lea și 37 pentru volumul al III-lea. E și mai grav că, făcând un sondaj, observ că *Terține* se află și la Eugen Simion, dar numai în Indicele de poezii. La fel, *Cântecul lăutarului.* A operat, așadar, o selecție? I-au scăpat acestea câteva? A observat cineva dintre cei care au lucrat la această carte că trimiterile acelea duble aveau sens? Din 67 de titluri, câte se vor fi păstrat ca trimiteri? Este cazul să verificăm?

Cu riscul ca aceste notații să pară un referat de serviciu, iată situația numai pentru primele două volume din ediția Murărașu. *O călărire în zori (variantă)* este în indicele lui Eugen Simion fără indicarea paginii, așa: *O călărire în zori:* (cele două puncte atârnă în gol), *Din străinătate (variantă)* nu este, *Cântecul lăutarului* este, *Catrene* sunt, *Sala-i mare, strălucită* nu, *Iubito, dulce înger*, nu *Fragment* /la *Steaua vieții*/ nu, *Când sufletu-mi noaptea* nu, *Christ* are trimitere corectă: vezi *Dumnezeu și om, Care-o fi în lume (variantă)* nu, *Milly* da, *Aducând cântări mulțime* da.

La vol. II : *Mii de stele...dulce sară* nu este, *Luna iese dintre codri* nu, *Hai în codru la izvorul* nu, *Terține* da, *O dată te-am văzut* (confundă cu *O dată te văzusem*)*,Confesiune* da, *Bolnav în al meu suflet* da, *Luna trece lin prin ceață* nu, *Stam la fereastra susă* (trimite la *Lectura*, corect), *Oricare altul* nu, *Sauve qui peut* da, *Le Baron de Trois Étoiles* da, *Patria vieții e numai prezentul* nu (un splendid concentrat eminescian la *Cu mâne zilele-ți adaogi*), *În lumina albăstrie* nu, *Ce s-alegea de doi nebuni, iubito* da, *În fereastra dinspre mare* da, *Astăzi sunt setos de forme* nu, *Eu te iubesc, a mea Irenă* nu.

Repet: D. Murărașu consideră că acestea sunt titluri care trebuie reținute ca atare, dar nu le scoate în vedetă, le pune doar în comentarii; în edițiile de după el, multe au devenit titluri definitiv incluse între poeziile eminesciene. D. Murărașu mai are, încă, în comentariile sale, și alte fragmente de poezii eminesciene, unele care se pot susține ca poeme închegate – dar nu le „creditează" în acest indice de rezervă al său. De pildă, din șantierul la *Despărțire*, *„Și ce să voi eu de la tine"* (9 strofe),etc. Editologia eminesciană după Murărașu și Perpessicius merge preluând asemenea fragmente, de la note și comentarii, și făcându-le loc între cele aproape 500 de titluri ale poeziilor închegate. Chiar Eugen Simion comentează poemul *Napoleon*, individualizat de Murărașu dintre variantele la *Odă (În metrul antic)*și separat de aceasta: alte ediții nu au „curajul" să-l publice de sine stătător. După ce Petru Creția a scos „Constelația Luceafărului" din șantierul la *„Luceafărul"*, fragmentele individualizate de el circulă, sunt citate și reeditate. Este chestie de testare a gustului public, de obișnuire cu noutatea: editorii fac acest lucru treptat. De bună seamă, după excelentul comentariu al lui Eugen Simion la acest poem (*Napoleon*), și el va intra în circuitul public. Așadar: se folosește de metoda pedagogică a editorului pe care-l reeditează – dar îi ascunde intențiile în alte atâtea și atâtea cazuri; nu intră în acest drum al edițiilor succesive, ascunde în loc să dezvăluie. E limpede că cineva a încurcat indicii lui Murărașu, apoi a încercat (tot el, sau poate altcineva) să-l folosească – și a ieșit acest joc de-a *nu* și *da* ce te pune pe gânduri... Pare treabă de calculator, ajutat de mână stângace – totul, pus în fața celui care semnează și care nu este orientat în ediție. Păcat – dar, cu vorba non-opinentului meu, așa-i românul: are încredere necondiționată în bătrâni. Dai un deget – semnează cu mâna toată.

Ștefane Măria-Ta, asta e Moldova ta

Să spunem, totuși, că ediția din 1995, pe care o postfața Eugen Simion, are, în această privință, lucrurile puse la locul lor, numai aceasta, din 2017, le încurcă.

În Anexă, D. Murărașu pune o traducere din Carmen Sylva, „Vremea și iubirea", făcută de Eminescu împreună cu Titu Maiorescu (de aceea o separă de opera pură a poetului). Ediția Eugen Simion trece bucata la Traduceri și prelucrări, deci o atribuie plenar poetului – dar, să râzi nu alta, la comentarii o reia (același text cu literă mai mică) și-i atașează nota lui Murărașu în care acesta presupune că Eminescu a tradus doar versurile iar Maiorescu proza. Ediția din 1995, postfațată de Eugen Simion, avea și o Anexă B, în care se tipărea poezia *Doină*, cu o Notă a redacției: „Deoarece din ediția D. Murărașu, pe care o reproducem, nu a fost inclusă poezia Doina, redăm textul acestei creații eminesciene, ca și variantele din *Notă*, după ediția Perpessicius." Actuala ediție Eugen Simion inovează, adică scapă de anexe (cum a scăpat și de al doilea cuprins al lui Murărașu): pune poemul în corpul volumului – dar la anul 1878-1879, când Eminescu a început laboratorul *Doinei.* Respectă principiul cronologic așa cum crede că l-a înțeles Murărașu – dar uită să dea textul în cursive, cum stabilise acesta pentru poeziile tipărite în timpul vieții poetului. La comentarii, textul încropit în 1995.

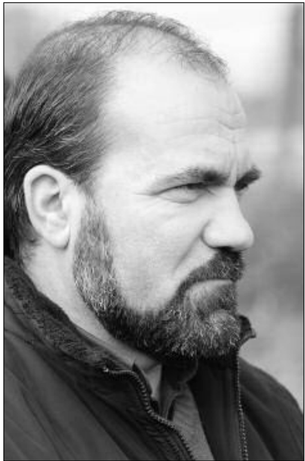
Desigur, în 1970-1972 nu i se permitea nimănui să publice acest poem eminescian, este o restituire necesară, așadar, pentru Eminescu. Dar pentru Murărașu? S-ar fi mulțumit el cu o filă de comentarii încropită după vol. I Perpessicius din 1939? Editorii de azi l-ar fi putut, cred, mulțumi mai bine dacă-i republicau fragmentele cenzurate din, să spunem, *Mușatin și codrul* – cu atât mai mult cu cât aceste fragmente i s-au cenzurat și lui Perpessicius în 1961. Redau, în încheiere, unul dintre ele, această descriere a Basarabiei pe care i-o face Eminescu lui Ștefan cel mare:

„Pe culmea cea înălțată/El ajunge deodată/Și făcându-și ochii roată/El privește lumea toată;/Vede cerul sfântului/Și fața pământului: Că departe se-ntind șesuri,/Ce cu ochii nu le măsuri,/Unde soarele cel sfânt/Parcă iese din pământ;/Colo-n zarea depărtată/Nistrul mare i s-arată/Dinspre țările tătare/Și departe curge-n mare/La Liman ca și o salbă/Se-nșira Cetatea Albă./Iar pe fața mării line/Trec corăbiile pline,/Trec departe de pământ,/Pânzele umflate-n vânt./Iar privind spre miazăzi/Dunărea el o zări/Într-un arc spre mare-ntoarsă/Și pe șapte guri se varsă./De la Nistru pân-la ea/Țară mândră se-ntindea/Vede șesuri fumegând,/Dealuri mândre înverzind,/ Vede codri cum coboară, Deal cu deal, scară cu scară,/Răsfirându-se pe șes,/Unde râurile ies,/Și pe vârfuri de păduri,/Mânăstiri cu-ntărituri,/Vede târguri, vaduri, sate/Pe câmpie presărate,/Vede mândrele cetăți/Stăpânind pustietăți,/Vede turmele de oi/Cu ciobanii dinapoi,/Cu fluiere și cimpoi,/Iară hergheliile/Petreceau câmpiile/Și s-așterneau vântului/Ca umbra pământului/Și de-a lungul râurilor/S-așterneau pustiurilor./ Iară șoimul tinerel/Pe deasupra-i zboară el/Și din gură-i cuvânta:/Să trăiești, Măria-Ta!/Câtă lume câtă zare/De la Nistru pân-la mare:/Fă-ți odată ochii roată/C-aceasta-i Moldova toată."

Fragmentul se găsește doar la Chendi, A.C.Cuza și Murărașu, fiind cenzurat după 1944 (la Perpessicius sunt puncte de suspensie), needitat după 1989 – deși pe Google apare – dar, atenție, în cărțile de literatură pentru copii. Eugen Simion îl editează pe Eminescu pentru oameni mari (cu protocol)...

Complicatul șantier al lui Murărașu are nevoie, însă, de explicații – pe care nu le putem culege din reeditarea lui Eugen Simion, fie pentru că nu dorește să ni le dea, fie pentru că nu le consideră importante – fie, mai sigur, pentru că nu cunoaște faptele.

Ioan Romeo Roșiianu

Georgeta Şuta sau vorbirea cuvintelor de-ntors acasă

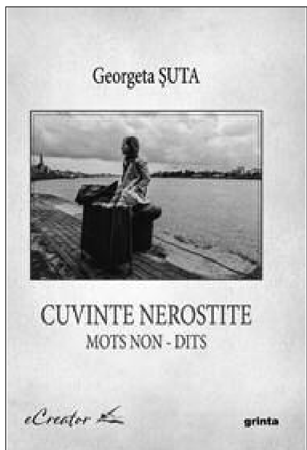
O carte provocatoare, o carte bilingvă, româno - franceză aduce în atenţia criticii poeta sătmăreană Georgeta Şuta, condeier stabilit de-o vreme în Belgia.

„Cuvinte nerostite" pare un titlu neinspirat pentr-o carte plină de sensuri şi nuanţe, o carte în care poeta îşi explorează propriile limite, viziuni şi emoţii.

Această carte a căutărilor începe emblematic cu poemul „M-am pierdut", poem menit să ne introducă abrupt într-o lume idealizată cumva, în care îngerii sunt nu numai vizibili, ci şi palpabili: „M-am pierdut printre aripi,/Dorind să mă îmbrac puţin cu bunătatea lor/Lumina caldă pe când să o zăresc.../A început să urce din nou spre cer,/Departe de frigul nostru negru, atât de pământesc".

Această stare uşor reflexivă, această meditaţie aproape transcedentală devine temă predilectă, coloană vertebrală în această lume în care prezenţa lui Dumnezeu - în plenitudinea Lui! - e din ce în ce mai necesară.

Starea este acutizată la Georgeta Şuta şi de înstrăinarea pe care o trăieşte zilnic, sentimentul de dezrădăcinare, de însingurare în mijlocul lumii fiind acutizat pe de o parte de depărtarea de locurile şi ţara natală, pe de alta de faptul că nu-şi găseşte încă locul în doua sa dimensiune existenţială.

Transpare uşor în substanţa versurilor sale această notă nostalgică, notă cu puternice amprente biografice, ca şi-n proza postmodernă, în care autorul este el însuşi personaj principal.

Georgeta Şuta riscă o astfel de abordare în versurile sale amprentate de profunde trăiri sufleteşti şi câştigă: „Vor trece doruri prin apus/Printre raze de soare adormite,/Se vor roti în miez de noapte/Către stele cât mai sus,/În braţele lunii poposind/De atâta durere... Ostenite" (Doruri prin apus), sau: „Când am plecat.../Mi-am pierdut culorile pe drum/Printre vise pierdute făcute scrum,/Cu paşi rătăcind pe drumuri străine,/ Singurătatea plină de de doruri de tine" (Culori pierdute), sau: „Mi-am ridicat castele în zilele cu soare,/pline de vise/Refuzând să mă gândesc la cele cu ninsoare/(...)Privesc pe pânza vieţii/Puteai să-mi laşi culorile să-mi pictez pereţii/Sufletului când e lovit de furtuni,/Să am puterea să mai sper în fericire şi în oameni buni" (Pânza vieţii).

În pofida unei anume doze de cădere în descriptivism, ceea ce (con)duce direct la o anumită diluţie a ideii, încetul cu încetul poeta adaugă stării de dor faţă de locurile natale un altfel de dor, cel de persoana iubită, adesea descrisă ireal, ca şi „Zburătorul" lui Ioan Heliade - Rădulescu.

E starea cea mai mişcătoare, una încărcată cu adevărat de trăire şi zbucium interior, stare ce-i îngăduie poetei rememorarea unor evenimente, imaginarea altora, în ambele cazuri confesiunea marcând cititorul.

Ceva adolescentin străbate aceste versuri, o puritate, o inocenţă improprie maturităţii, perspectivă pe care Georgeta o atinge tocmai datprită ancorării ei în trecut, în amintirile ce-o bântuie pe tărâmuri străine, context ce-i îngăduie nu numai confesiunea ci şi eliberarea de energii altfel reţinute, reprimate: „Tu nu m-ai cunoscut.../Deşi-ţi eram aproape/În seri cu un surâs apropiat de pleoape,/Păstrai un zid atât de rece între noi,/Pe care nu puteam să-l dărâmăm/În nopţile cu ploi/(...)Tu nu m-ai cunoscut/Acelaşi zid mereu/Nu-mi dădea şansa de a fi EU,/Şi aşa rămân în mintea ta o străină,/Iar tu enigma mea de mistere plină" (Tu nu m-ai cunoscut), sau: „Paşi sfioşi făcuţi spre mine,/În fiecare seară bat la uşa mea,/E atâta linişte, dar sufletul îmi deschide,/Şi mă pofteşte liniştit în lumea sa" spune ea în poemul „Atâta linişte", poem care ascunde-n substanţa lui resemnarea, stare adesea mai grea ca şi moartea în sine.

Interesant sau nu, la Georgeta Şuta resemnarea nu este capăt de drum şi doar prilej de rememorare, de retrăire, de reinvestire cu emoţii profunde a unor stări altfel uitate: „Caut prin cuvinte putere,/Unite-ntr-un strigăt din suflet plin de durere,/Le caut forţă-ntr-un cântec descânt,/Să mă cureţe de tine cât mai adânc" (Descânt de iubire), sau: „Te-ai întrebat vreodată de ce e senin cerul,/Şi vezi prin el visele tale trimise-n univers?" (Norii), sau: „Îmi pun speranţele-n ierbarul vieţii,/Presate bine printre amintiri,/Vor fi lumina mea în anii bătrâneţii,/Cînd voi privi cu dor la cer,/La visele presate-ntre trăiri!" (Ierbarul vieţii).

Pe de-a-ntregul cărţii poeta se relevă luptând cu emoţii redescoperite şi reinvestite energetic, hiperbolizate adeseori, stări de care tocmai prin evocarea şi invocarea acestora vrea să se elibereze.

O deconspirare în acest sens e subtila şi sugerata dorinţă de rupere cu propriul trecut, fără vreo cosmetizare a acestuia: „Voi învăţa să pictez/În seri de toamnă cu iz bacovian/(...)Degeaba am să-nvăţ trăiri şi vise a picta,/Tu eşti departe, printre crengi doar amintirea ta/Prin adieri de vânt va rugini uşor,/Şi brumă va cădea în dimineţile de dor" (Voi învăţa), sau: „Am răsărit micuţă şi stingheră,/Într-un lan de grâu din atmosferă" (Macul), sau: „Uneori m-aş face ploaie,/Să-mi scutur picurii printre rafale/De vânt, de furtună, ce cer cenuşiu,/Alunecând rece pe-un chip argintiu" (Sunt ploaie).

Ei bine, tocmai această notă de investire şi reinvestire, de dorită decorpolizare, de încarnare în frumos dă un mai altfel de farmec şi o mai altă profunzime scrierii Georgetei Şuta, o poetă care promite să fie un nume care să conteze cu adevărat în literatura română.

În plus, această ediţie româno - franceză îi îngăduie să se releve mai altfel într-o lume în care cuvântul Acasă are cu totul şi cu totul alte sensuri.

C. VOINESCU

LIKE GRAMATICA

„Iepurașul meu scump, te pupic!...."

Apocalipsa după MASS-MEDIA, în clişee lingvistice: Urşii AU PUS PE JAR autorităţile, preţul carburanţilor A SĂRIT ÎN AER, euro A EXPLODAT, Bucureştiul E SUB APE...

Iată textul, de un lirism înduioşător, al unui mesaj de pe facebook: IEPURAŞUL MEU SCUMPEL, TE PUPIC, PUPIC, PUPIC! Doar MEU şi TE au rezistat invazivelor mângâieri derivative sau vreunei clocotitoare repetiţii. TE PUP ar fi sunat *naşpa* rău, PUPIC/ PUPICI e deja prea tocit, aşa că, prin verbalizare, s-a mai îmbogăţit vocabularul cu un termen: A PUPICI, de care dicţionarele trebuie să ia grabnic cunoştinţă, sesizând şi concurenţa cu prăfuitul A PUPĂCI. Ne PUPĂM de multă vreme conform latinescului puppare, din care, regresiv, am derivat substantivul PUP (a pupa > pup), cel din autografele lui Nichita: Cu PUP şi drag! Văzându-l cam firav fonetic, i-am aninat lui PUP sufixul diminutival –IC > PUPIC. Şi de atunci, eu te PUPIC, tu mă PUPICI, el ne PUPICĂ...

MI-A făcut o viroză, spune o mămică, îngrijorată de băieţelul ei. Viroza, pe care mămica şi-o doreşte asupra-şi (MI-a făcut MIE...), rămâne totuşi a băiatului, deşi în enunţ s-a strecurat impostor pronumele în dativ, complement indirect, MI-, alterând comunicarea. Influenţată, probabil, de dativul etic (Vor să MI te omoare), formularea respectivă este improprie şi logic, şi gramatical, întocmai ca acestea: Întâi ÎMI mănânc, apoi ÎMI alerg. Trebuie să ÎŢI mănânci neapărat CEVA şi să ÎŢI alergi măcar câinii. Zice Eminescu: Ne fac legi şi ne pun biruri, ne vorbesc filozofie.

Am alergat în cursul DUPĂ AMIEZEI – ne înştiinţează cineva, pe facebook – o jumătate de oră, prin parc. Din latină – ad mediam diem – s-a ajuns la vechiul românesc AMIAZĂZI, apoi la femininul AMIAZĂ, cu pluralul AMIEZI, nu AMIEZE, drept care şi genitivul singular este AMIEZII, nu AMIEZEI. „Văzduhul neclintit al amiezii ne cocea ca în cuptor" – constată Sadoveanu, în timp ce Caragiale îl preia în forma populară NĂMIEZ: „Dormi la nămiez, ai ?... Scoală, că-ţi vin muşterii!" Norma actuală distinge două valori pentru acest termen compus prin alăturare cu cratimă: adverb, DUPĂ-AMIAZA/ DUPĂ-AMIAZĂ, prescurtat d.a. (am alergat DUPĂ-AMIAZĂ), şi substantiv, singular nearticulat, DUPĂ-AMIAZĂ, plural DUPĂ-AMIEZI, articulat, DUPĂ-AMIAZA/ DUPĂ-AMIEZILE, cu genitivul singular DUPĂ-AMIEZII (DUPĂ-AMIEZILE erau călduroase). Zice Creangă: Mă duc, ziua miaza mare, la moş Vasile... să fur nişte cireşe.

Susţine cineva, pe facebook, că Edison A DESCOPERIT becul cu filament. Dacă Edison A DESCOPERIT becul înseamnă că genovezul Cristofor Columb A INVENTAT America. Verbul A INVENTA – a crea, a născoci ceva nou care nu a existat până atunci – este uzurpat, în acest enunţ, de A DESCOPERI – a găsi un lucru ascuns până în acel moment, dar care a existat şi înainte. La indicativ şi conjunctiv prezent, A INVENTA se conjugă cu sufix gramatical sau fără: eu inventez/ invent, tu inventezi/ invenţi, el inventează/ inventă. Zice Creangă: Şi-a pus în gând să descopere vicleşugul babei.

Apocalipsa după MASS-MEDIA, în clişee lingvistice: Urşii AU PUS PE JAR autorităţile, preţul carburanţilor A SĂRIT ÎN AER, euro A EXPLODAT, Bucureştiul E SUB APE, pensionarii ÎŞI ARATĂ MUŞCHII (păzea!), credincioşii AU LUAT CU ASALT moaştele, ciobanii PUN TUNURILE pe guvern, parcurile – SUB TEROAREA căpuşelor, CUTREMUR în Justiţie, MĂCEL la o nuntă (tăiaseră nişte raţe), oraş ÎN STARE DE ŞOC (o pisică nu putea coborî din copac), DNA aruncă BOMBA, HAOS TOTAL pe şosele. Rămâneţi cu noi, urmează DEZVĂLUIRI INCENDIARE!

litere

Mircea Bârsilă – 65

BIO-BIBLIOGRAFIE

S-a născut la 19 octombrie 1952, în satul Cârciu, comuna Văgiuleşti, judeţul Gorj. Are un frate şi două surori. Mircea şi Sofia sunt gemeni. A absolvit Liceul teoretic „Traian Doda" din Caransebeş. A debutat cu poezie, în ziarul judeţean „Flamura" din Caraş-Severin. În primii doi ani de liceu a fost coleg – de internat - cu poetul Octavian Doclin. A făcut armata la grăniceri . În l978 a absolvit cursurile (la zi) ale Facultăţii de Filologie a Universităţii din Timişoara, secţia Română- Latină. Vreme de doi ani (1976-1078) a fost preşedintele Cenaclului literar „Pavel Dan" al Centrului Universitar Timişoara. A fost prieten la cataramă cu poetul Ion Monoran (cel care a aprins scânteia Revoluţiei, oprind tramvaiele, în Piaţa Maria). Împreună cu Ion Monoran şi Adrian Derlea a întemeiat, în cadrul opzecismului încă incipient pe atunci, o efemeră mişcare literară numită „Monodersilism". Deşi a terminat Facultatea cu media 9,30, a fost repartizat ca profesor – dată fiind criza de posturi mediul urban - în localitatea Independenţa, Judeţul Călăraşi. În l982, pe cînd era profesor aici, i-a apărut volumul de debut *Obrazul celălalt al Lunii* (în urma câştigării concursului de debut organizat de Editura „Albatros") În aceeaşi zonă făceau naveta - de la Bucureşti – poeţii Matei Vişniec şi Mariana Marin. Spre a se muta în Argeş (de unde era soţia sa) , Mircea Bârsilă a fost nevoit să-şi caute, în 1985, o slujbă care nu avea nici o tangenţă cu învăţământul. Mai exact, cei din conducerea Inspectoratului de Învăţământ Argeş i-au spus că nu-i poate primi în sistemul judeţean al învăţământului pe amândoi: şi pe el , şi pe soţia sa. Aşa a ajuns Mircea Bârsilă în funcţia de Şef al Inspectoratului Piteşti al Uniunii Compozitorilor din Romania, o funcţie bănoasă, dar care implica faptul că în cartea sa de muncă apăreau cuvintele: lucrător gestionar". Din 1991, a fost , vreme de doi ani, director al Casei de Cultură din Curtea de Argeş. Alte slujbe: redactor la revista „Calende", secretar literar al Teatrului „Al.Davila". A obţinut Doctoratul în Literatură, în anul 2000. În prezent este Profesor universitar dr. la Facultatea de Litere a Universităţii Piteşti , unde a susţinut încă din 1994 cursuri şi seminarii. Are un copil eminent (Claudiu), care este medic rezident. Mircea Bârsilă nu a fost membru al P.C.R şi nici informator.

Cărţi publicate:

Obrazul celălalt al Lunii, Ed. Albatros, Bucureşti, l982 ;
Argint galben, Ed. Albatros, Bucureşti, l988;
Scutul lui Perseu, Ed. Vlasie, Piteşti, 1993;
Fecioara divină şi cerbul, Ed. Calende, Piteşti, l994;
O linie aproape neagră, Ed AMB, Bucureşti,2000;
Dimensiunea ludică a poeziei lui Nichita Stănescu, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2001,
Lecturi, Ed. Calende, Piteşti, 2001;
Acordeonul soarelui, Ed. Paralela 45, Piteşti,2001;
Anotimpurile unui cătun, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2003;
Introducere în poetica lui Nichita Stănescu, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006;
Poeţi contemporani. Generaţia 80 (I), Ed. Paralela 45, Piteşti, 2006;
O linie aproape neagră/ Une ligne presque noire, Linda Maria Baros, Ed AMB, Bucureşti, colecţia Nobel, 2000;
Teme literare, Editura Universităţii din Piteşti , 2009
Monede cu portretul meu, Ed Pământul, Piteşti, 2009 ;
Viaţa din viaţa mea, Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 2014
Evaziuni critice, Ed. Tracus Arte, Bucureşti, 2014
Vârsta de fier în lirica lui Al. Philippide, Ed. Tracus Arte, Bucureşti, 2014
Sonete desuete, coautor Traian Gărduş Ed. Tracus Arte, Bucureşti, 2014

Premii

2004: Premiul Filialei Piteşti a Uniunii Scriitorilor din România, pentru *Anotimpurile unui cătun*; carte nominalizată la Premiile ASPRO şi ale Uniunii Scriitorilor.
2001: Premiul Asociaţiei Bucureşti a Uniunii Scriitorilor din România, pentru *O linie aproape neagră*.
2001: Premiul „Cea mai bună carte de poezia a anului „ pentru aceeaşi carte, la Festivalul Naţional de Literatură „Poesis" , Satu Mare . Respectiva carte a fost nominalizată la Premiile Uniunii Scriitorilor.
2002 : „Premiul pentru eseu " (*Fecioara divină şi cerbul*) la Festivalul „Al. Odobescu", Călăraşi.
Marele Premiu la Atelierul Naţional de Poezie „Serile de la Brădiceni", Târgu Jiu, ediţia a VI-a.
1989 : Premiul revistei „Argeş" pentru *Argint galben*
1980 : Premiul I la Festivalul Naţional al Cenaclurilor Litrerare organizat de Uniunea Scriitorilor, Focşani;
1978 : Premiul I , la secţia Poezie, Festivalul Naţional al Artei Studenţeşti, Craiova.
2010: Premiul pentru poezie al revistei *Viaţa Românească*.
2015: Marele premiu pentru poezie la Festivalul Internaţional „Tudor Arghezi" Târgu Jiu.
2015: Premiul de poezie al rtevistei *Luceafărul de dimineaţă*.
2015: Premiul de poezie al revistei *Convorbiri literare*.
2016: Premiul Cununa de Aur de la Turnirul de poezie de la Neptun.

Antologii: Este prezent în antologia poeziei româneşti postbelice apărută, în limba germană, la Berlin, în 1999, cu titlul Serpentine periculoase şi în antologia de poezie română contemporană *Grădina*, apărută în limba sârbă, la Belgrad, în 2006, *Antologia poeţilor tinerii*, Ed. Muzeului Literaturii Române, 2005, realizată de Laurenţiu Ulici, Zone. *Prozatori şi poeţi timişoreni din anii '80 – '90*, Ed. Marineasa, 1997 , *Fluturi, păsări, cai*, antologie realizată de Petre Stoica , Bucureşti 1983, *Zoocalomnii*, de Aristide N. Popescu, Ed. Albatros, 1985, *Cântecul patriei*, Ed. Albatros, 1986.

Traduceri:

Poeme traduse în limbile germană, sârbă, franceză, engleză şi italiană.

Referinţe critice în volume (eseuri, dicţionare, istorii literare) :
Alex Ştefănescu, *Istoria literaturii Române 1941- 2000*, Ed. Maşina de scris, Bucureşti, 2005; Gheorghe Grigurcu, *Poezie românească contemporană, vol I* , Ed revistei "Convorbiri literare", Iaşi,2000; Radu G. Ţeposu, *Istoria întunecatului şi grotescului deceniu literar nouă*, Ed. Eminescu, Laurenţiu Ulici, *Prima verba, IV*, Ed. Muzeului Literaturii Române 2004 Bucureşti, 1993: *Dicţionarul General al Literaturii române editat de Academia Română,* vol .I, Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2004; Aurtel Sasu, *Dicţionarul biografic al literaturii române*, vol I. Ed. Paealela 45, Piteşti, 2006; Ion Bogdan Lefter, *Scriitori români din anii 80 – 90*, vol .I, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2000: Nicolae Oprea, *Timpul lecturii*, Ed Dacia, Cluj-Napoca,2002: Gheorghe Mocuţa, *Sistemul modei optzeciste*, Ed, Cartea Românească, Bucureşti, 2005:. Dumitru Chioaru, *Developări în perspectivă*, Ed. Cartea Românească, 2005; Geo Vasile, *Poezia română între milenii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002; Constantin Stan, *Viaţa ca literatură*, Ed. Pro, Bucureşti, 2001; Paul Aretzu, *Viziuni critice*, Ed. Ramuri, Craiova, 2005; Radu Voinescu, *Printre primejdiile criticii*, Ed. Pontica, Constanţa, 2004;, Nicolae Diaconu, *În voia literaturii*, Ed. Fundaţiei „ Constantin Brâncuşi", Tg. Jiu, 2000,George Vulturescu, *Cronicar pe frontiera Poesis*, Princeps Edit, Iaşi, 2006 Florea Firan, *Profiluri şi structuri literare*, Ed. Scrisul românesc, Craiova 2003.
Au scris favorabil despre cărţile sale : Alex Ştefănescu, Valeriu Cristea, Gheorghe Grigurcu, Dan Cristea, Laurenţiu Ulici, Cornel Ungureanu, Constatin Hârlav, Valentin F. Mihăescu, Constanţa Buzea, George Alboiu, Adrian Păunescu, Al. Piru, Al. Cistelecan, Mircea Mihăieş, Nicolae Oprea, Mircea A. Diaconu, Vasile Spiridon, Gheorghe Mocuţa, Nicolae Coande, Alexandru Condeescu, Marian Drăghici, Niculina Oprea, Nicolae Diaconu, Radu Voinescu, Geo Vasile, Lazăr Popescu, Adrian Alui Gheorghe, Gellu Dorian, Tudor Creţu, Bucur Demetrian, G. Vancu, Lucian Scurtu, Octavian Soviany, Daniel Vighi, Marin Ioniţă, Ion Popescu- Brădiceni şi alţii .
Au scris nefavorabil (tendenţios, urât): Adina Diniţoiu şi Ştefania Ciurea.

Poetul şi-a găsit identitatea lirică încă de la prima lui carte şi a rămas în continuare el însuşi, cu o consecvenţă numai aparent contrazisă de mişcarea de flux şi reflux a inspiraţiei. Volumele sale au o impresionantă unitate stilistică şi formează un tot, fără să sufere de manierism. Cele mai multe dintre poeme sunt descrieri ale unor peisaje rustice şi aduc aminte prin concreteţe, prin crearea unei admosfere lirice încă de la primele versuri de priveliştile lui Fundoianu.
ALEX Ș.

Privirea criticii literare

„Poetul şi-a găsit identitatea lirică încă de la prima lui carte şi a rămas în continuare el însuşi, cu o consecvenţă numai aparent contrazisă de mişcarea de flux şi reflux a inspiraţiei. Volumele sale au o impresionantă unitate stilistică şi formează un tot, fără să sufere de manierism. Cele mai multe dintre poeme sunt descrieri ale unor peisaje rustice şi aduc aminte prin concreteţe, prin crearea unei admosfere lirice încă de la primele versuri de priveliştile lui Fundoianu. Aceleaşi poeme însă îi pot evoca unui critic literar jocul de limpezimi din poezia lui Blaga, întrucât peisajele descrise lasă să se vadă prin ele, ca şi cum ar fi radiografiate de sensibilitatea mistică a poetului. Combinaţia de realism şi spirit vizionar, de pictură (terestră) şi muzică (celestă) conferă o ireductibilă originaliltate poeziei lui Mircea Bârsilă".

Alex Ştefănescu, *Istoria literaturii române contemporane, 1941- 2000*, Ed. Maşina de Scris, Bucureşti, 2005

„Cu o intuiţie sigură a echilibrului dintre monoptonie şi tensiune, cu o ştiinţă naturală (dar, în realitate, de mare rafinament) a proiectării misterului,niciodată devenit straniu, în orizontul rustic, poetul acesta întrevede printre detaliile concrete ale vieţii şi identitatea mistică a lumii, şi perspectiva trecerii. Neclare, imprecise, echivoce, semnele pe care le citeşte poetul în lume transfigurează, în reaitate, propriul declin, o existenţă devenită ,,ostilă", ,,ştearsă", nu altceva decât ,,o linie aproape neagră". O candoare mitică face ca poemele să fie în cele din urmă nişte imnuri agonice închinate mamei, iubitei, nopţii, toate aceste ipostaze ale mamei universale, moartea. Religiozitatea instinctivă şi subconştientă a poetului percepe ritualic semnele care relevă comunicarea tainică

aniversare

dintre faptele lumii şi tocmai de aceea, dintr-o perspectivă aproape panteistă, tonul vag ironic, de rugăciune ori de caldă interogaţie sceptică, ascunde o tristeţe metafizică.

Mircea A. Diaconu, *,,Convorbiri literare „* nr 7, 2001

„Din lectura cărţii *Argint galben* este evident un lucru esenţial: Bârsilă continuă experienţa poetică a anilor 1960- 1970 şi-i demonstrează, de la o înăţime maximă, vitalitatea. Poezia lui ne aminteşte de un fenomen pe care, din zece în zece ani, ne facem că-l uităm: apariţia unui poet de excepţie are darul să modifice un peisaj literar constituit."

Constanţa Buzea, *Amfiteatru*, 1989

„Dincolo de un sarcasm şi de un cinism mai degrabă al retoricii decât al existenţei se întrevede o sensibilitate ultragiată. Tentativa de a suprima rigoarea scenariului anamnetic conduce la crearea unui plan paralel, în care proiecţiile lumii arhaice au pătruns în vidul amintirii, devenind, aşadar, imagini şi cuvinte. Familiaritatea cu practicile magice şi ritualuri arhaice formează un cerc hermeneutic care transformă poemul într-o interpretare şi ilustrare a unei mitologii a senzualităţii dezlănţuite".

Mircea Mihăieş, *Orizont*, 1989

„Jumătate din viaţa tăinuită a poemelor lui Mircea Bârsilă se desfăşoară sublunar sau subteran, clocotind de energii ascunse sau ajunse pe punctul de a face implozie din cauza presiunii exercitate de memoria afectivă. Acesta este obrazul celălalt al poeziei care intră în rezonanţă cu acel paysage d'ame pe al cărui efect mizează de obicei poetul; este în acelaşi timp simbolul central al unei germinaţii oarbe, al senzualităţii nereţinute, al bărăganului selenar, al tablourilor austere, al duhului şerpesc din primul volum *(Obrazul celălalt al lunii*, Albatros, 1982), al zestrei materne sau al cântăririi seminţelor din *Argint galben* (Albatros, 1988), dar şi al unduirilor tot mai elegiace ce susţin mitografia structurilor antropologice din universul poetic al recentului volum. E de mirare cât de puţin circulă numele lui Mircea Bârsilă în gura colegilor de generaţie chiar dacă până acum criticii i-au consemnat corect căutările".

Gheorghe Mocuţa, *Sistemul poziei optezeciste*, Ed C.R. 2005

„De la expresioniştii rurali importanţi ai generaţiei 60 (Ioan Alexandru, Ion Gheorghe Pituţ) n-am mai întâlnit, în poezia românească, versuri mai substanţiale, ţâşnite direct din izvorul tainei poporane, decât cele semnate de Mircea Bârsilă."

Gheorghe Grigurcu, *România literară*, 2001

„Poezia, în viziunea lui Mircea Bârsilă, este un tainic amestec de durere şi exaltare care are misiunea de a înnobila realitatea cu imagini sacre, oculte, cereşti (p. 61). Ceea ce rezultă este o poezie care mitologizează elementele, lumea fenomenală sau secvenţele temporale şi deopotrivă supradimensionează, în înţelesul de suprarealitate, înfăţişările cotidianului.(...) Zeităţi şi făpturi mitologice se amestecă în realitate şi o transfigurează, viaţa secretă a lucrurilor, pe de altă parte, se înalţă spre cerul zeilor sau spre bolta lui Dumnezeu. (...). Aceste poeme, cu versuri lungi, fastuoase, în care metafora dă naştere la lanţuri metaforice, şi care amintesc pe alocuri de istoriile lui Gellu Naum, îmbină fericit arhaicul rural cu sacrul creştin, mitologia clasică, greco-romană, cu superstiţia şi alchimia, exprimarea ironic-duioasă cu imaginarul solitudinar suprarealist, totul într-o textură densă şi sugestivă ce cântă, în fond, lumea ca univers real şi nu mai puţin misterios. Această lume este una de concentrări şi depuneri, de încrengături şi refracţii."

Dan Cristea, *Luceafărul,* 1995

„Mircea Bârsilă desacralizează doar până la un punct lumea satului. Mai bine zis, desacralizează imaginea consacrată de o tradiţie poetică, ale cărei ecouri au răzbătut până mai încoace, până la Ioan Alexandru sau Ion Gheorghe. Viziunea domoală, sămănătoristă, sau cea aspră până la atrocitate, expresionistă, sunt pulverizate, mitul rămânând însă, spuneam, intact".

Daniel Dimitriu, *Convorbiri literare,* 1989

„Mircea Bârsilă face parte din familia ,,sentimentalilor rafinaţi " , cum îl clasifică – parţial adecvat – Radu G. Ţeposu în istoria literară a generaţiei (...). El adoptă, în fond, linia clasicizantă a lirismului abstract, redescoperind în mitologia antică şi în mithosul autohton resorturile intime ale creaţiei. In sensul acesta, l-aş considera ca un neo-parnasian obsedat de ideea perfecţiunii, dar fără a respecta normele clasice ale artei pure. Întrucât se vădeşte un constructor exersat de universuri, un explorator asiduu al fondului arhaic, în ipostaza mitografului şi liricului expresionist. Nostalgia spaţiului originar se traduce printr-o serie de imagini bucolic pastelate, îngemănate cu viziuni hipnografice uşor tenebroase. Percepţia alienării prin ruperea de matcă creează în lirica lui Mircea Bârsilă o mare tensiune poetică pe tema eşecului, derivând în negaţie şi disperare lucid controlate

Nicolae Oprea, *Timpul lecturii. Selecţie de cronicar*, 2002

„Mircea Bârsilă scrie o poezie ca un curs de apa adâncă, de amplă respiraţie şi temerară imagistică: ţipetele de sabine în clipa răpirii/ ale întâielor raze de soare, vitală: „Primăvara cu toate robinetele deschise/ de parcă nu ar mai fi fost/ de o mie de ani primăvară", şi în acelaşi timp reflexivă, meditativă, uneori profund melancolică, melancolia trecerii, a extincţiei inevitabile: „îmi miroase viaţa / la fel ca lutul sub roata olarului/ când vasul este spre terminare", grea de materialitate ca „pietroiul cât căpăţâna de vacă" legat de un capăt al cumpenei şi totodată subtil intelectualizată prin simboluri: oul, oglinda, corabia, şarpele, vulturul..."

Laurenţiu Ulici, *Contemporanul,* 1989

„Materialitatea versurilor, remarcată în primul rând de Alex Ştefănescu, are fluiditate şi transparenţă şi e acţionată într-o manieră electrică, poemele fiind adesea antrenate într-un vertij imaginar pe care retorica îl însoţeşte nu numai fără poticneli, ci şi cu vădită voluptate. Tăietura lor nu e atât de vehementă, Mircea Bârsilă etalând un simţ aparte al apocalipticului şi promovând imaginarul la modul catastrofic. Subtilităţile şi nuanţele îşi pierd delicateţea în limbajul său frust şi imperativ, explodând ca nişte evenimente şi ţinând nervul poetic într-o continuă flamă."

Al. Cistelecan, *Vatra,* 1989.

„Mircea Bârsilă este un remarcabil poet al începuturilor, al vieţii care palpită în strălucirea soarelui şi plânsul prigoriilor, în zborul păsărilor sau în mişcarea tandră a şopârlei. Lumea reclădită prin cuvânt comunică stări afective într-un limbaj al invocaţiei imnice, al odei anotimpului solar. În lumea în care poetul descifrează limba păsărilor, zeii şi-au întors faţa către oameni, iar inocenţa mitului poate să vestească un nou început".

Bucur Demetrian, *Ramuri*, 2001

„*O linie aproape neagră* este o carte remarcabilă, una din cele mai semnificative apariţii din ultimul deceniu, senină, disperată, maiestuoasă, atât de departe de violenţa tinichelelor ce se agită azi în câmpul poeziei: „Trist, foarte tris, tot mai vechi decât mine tristeţile mele/ şi decât punctul în care memoria noastră – a celor vii- / se uneşte cu memoria îngreunată de ploaie a lemnelor./ Nu mai lipsesc decât vânătorii: nişte vânători/ în haine cernite- în robe – veniţi, călare, de departe/ printre liliecii din peşteri. Halucinaţii. Exagerări".

Constantin Stan, *Viaţa ca literatură,* 2001

„O menţiune aparte merită discursul liric de mare rafinament imagistic al lui Mircea Bârsilă, nou ,,miliardar de imagini", ca pe vremuri Ilarie Voronca, numai că deloc interesat de ,,ritmul epocii", ci întors, dimpotrivă, cu o emoţie profundă, către miracolul mereu redescoperit al lumii simple, elementare.

Datul livresc, prezent adesea în versuri, apare acolo parcă pentru a spori pregnanţa senzaţiei fragede, ca un element oarecum auxiliar, astfel încât dimensiunea ,,intelectuală" a sintaxei poemului nu apare deloc constrângătoare şi sterilizantă pentru tandreţea de sorginte franciscană a întâmpinării lumii."

Ion Pop, prefaţă la *Poeţi din Banat. Cele mai frumoase poezii*, Editura Brumar, Timişoara, 2011

,,În anul de graţie 2015, când Mircea Bârsilă (n.1952) este considerat un mare poet (cred că e un mare poet), când Ion Monorn (1953-1993) are statuie în Parcul Central al Timişorii, când Adrian Derlea (1949-1999) se păstrează doar amintiri vagi, ,,Norii şi peştii", din volumul *Monede fără chipul meu* (2009), ar putea da imaginea, fie şi parţială, a proiectului optzecist. E un bocet al supravieţuitorului."

Cornel Ungureanu, *Literatura Banatului. Istorie,personalităţi, contexte*, Editura Brumar, Timişoara, 2015

„De la expresioniştii rurali importanţi ai generaţiei 60 (Ioan Alexandru, Ion Gheorghe Pituţ) n-am mai întâlnit, în poezia românească, versuri mai substanţiale, ţâşnite direct din izvorul tainei poporane, decât cele semnate de Mircea Bârsilă."

GHEORGHE GRIGURCU, România literară, 2001

aniversare

Nicolae Oprea

Despre poezia lui M. B., în timp

Trăgându-se din stirpea rară a poeţilor care îşi construiesc răbdători destinul, Mircea Bârsilă a debutat la exact treizeci de ani, în penultimul deceniu al mileniului al II-lea, cu volumul *Obrazul celălalt al lunii.* Fără să se grăbească, a publicat în cele trei decenii şi ceva petrecute de la debut alte şapte culegeri originale de poeme: *Argint galben* (1988), *Scutul lui Perseu* (1993), *O linie aproape neagră/ Une ligne presque noire* (2000), *Acordeonul soarelui* (antologie, 2001), *Anotimpurile unui cătun* (2003); *Monede cu portretul meu*(2009) şi *Viaţa din viaţa mea* (2014). În planul simultan al carierei universitare a publicat culegeri substanţiale de studii de mitologie literară (*Fecioara divină şi cerbul*) sau despre poezia contemporană: *Dimensiunea ludică a poeziei lui Nichita Stănescu, Vârsta de fier în lirica lui Al. Philipidde, Poeţi contemporani, Evaziuni critice* şi celelalte.

*

(1994)

Este un clasicizant întârziat, fascinat de problematica mithos-ului – s-ar putea spune, la prima impresie, despre Mircea Bârsilă, poet care a debutat în 1982 cu volumul *Obrazul celălalt al Lunii*. O impresie facilitată voluntar prin trimiterea din titlul celui de-al treilea volum, *Scutul lui Perseu* (1993), unde autorul promovează, însă, un proiect artistic diferit de al poeţilor mitografi. El invocă numele eroului mitic mai degrabă din considerente de simetrie a discursului. Situează în prim-plan legenda fiului Danaei tocmai pentru a pune în ecuaţie condiţia creatorului care vrea să eludeze realitatea, dar se afundă tot mai adânc în nisipurile ei mişcătoare. Scutul care îl protejează pe Perseu de privirea ucigătoare a Meduzei devine pandantul oglinzii poetice care curbează undele de şoc ale cotidianului agrest, întrucât poezia însăşi este înţeleasă ca fenomen de refracţie. Meduzei ca „esenţă pură" – aşa cum apare în excelentul poem *Simetrii negative* – îi corespunde spiritul armonizator care supune existenţa unei ordini mentale: „O emblemă a esenţelor pure: Meduza. Ochii ei dilataţi, decupând un fragment oarecare din existenţă, / din monotona lui devenire. Ea însăşi ucisă de propriile / săgeţi ale privirii. De propria sa imagine / răsfrântă în oglinda lui Perseu, în scutul lui Perseu / făurit pentru a separa cele două alterităţi contopite / într-o inconştient de sine monstruozitate. Pentru / a converti-o pe cea terifiantă în opusul ei. /Pentru a declanşa în urâta înfăţişare a Meduzei, / eliberând-o de sensurile fugitive – şerpii şi viperele - / o îndurerată frumuseţe. O emblemă a esenţelor pure / - Meduza – şi, în acelaşi timp, şi a realităţii scăldate / într-o neagră lumină, într-o veninoasă urâţenie." Se preconizează, în atari condiţii, o poetică a contopirii sacrului cu profanul şi a simbiozei dintre elementele arhaice

şi cele moderne. Proiecţia obsesiei thanatice într-un univers liric configurat sub auspiciile lucidităţii e complinită de incursiunile fertile în straturile permeabile ale memoriei.

Autorul *Scutului lui Perseu* este un visător cu ochii deschişi, îmbătat de splendoarea imaginilor recuperate dintr-un fond ancestral. Stimulat de viziuni hipnagogice, poetul valorifică o serie de reprezentări bucolic-pastelate care exprimă, de fapt, nostalgia spaţiului originar. În *poemul din vis*, astfel denumit, el resimte „calda chemare a şurelor de paie", vede cum înfloresc dumitriţele în „poienile natale" şi surprinde zborul prepeliţelor izgonite din cuiburi, aude femeile din decorul rustic „strigând la boabe găinile, raţele, gâştele", ascultă siderat scârţâitul fântânilor ş.a.m.d. În două poeme îngemănate, *Monotonie* şi *Pastel*, este şi mai frapant fenomenul acesta al regresiunii onirice înspre spaţiul matricial. În reveriile nocturne ale paseistului apar tarlale de grâu care trebuie secerate („Iată, nu este vis / în care să nu secerăm, pe ploaie, / mereu şi mereu aceeaşi tarla de grâu") şi se aud aievea foşnetul porumbului şi ţârâitul greierilor. Ipostaza iniţiatului obsedat de origini este asumată în parametrii expresionismului. Înclinaţia către elementar se va subordona tendinţei de determinare a matricei spirituale.

Alimentat de trecutul nebulos şi prezentul încărcat de coşmaruri - *repetatele mele coşmaruri cu substrat arhaic*, în enunţ poetic –, discursul vizionar şi oniric întreţine presentimentul unei catastrofe la nivel cosmic derivată din drama personală a artistului. Dispariţia tragică apare reflectată într-o serie de imagini stilizate, un fel de iconografie a desprinderii spiritului de substanţa pământească. Desigur, moartea e resimţită cerebral, de unde şi frecvenţa gesturilor hamletiene: poetul se închipuie „ţinându-şi de plete – în chip de felinar – propria ţeastă"; se ivesc femei „purtând pe o tipsie propriul meu cap"; Dumnezeu însuşi ţine în mână un craniu „pentru a roti astrele" etc. Ilustrativă este această reprezentare emblematică în registrul aproape nichita-stănescian: „Îmi puneam pălăria, în stânga, pe treptele / unei biserici, iar capul, în dreapta. Doi cerşetori / de o para sau mai multe. Între timp, sub un nuc / din care se scuturau frunzele, trupul meu / odihnindu-se. Ce faci acolo? – întreba capul. / Ce faci acolo? – întreba, în momentele de gol, / pălăria. "Asta fac. Nu se vede ce fac? Un duş rece / cu lacrimi". Şi nu ştiu cine i-a scris mamei să vină / să mă vadă. Să vină să mă ia acasă - şi a venit" (*Era prea târziu*). Acelaşi motiv poetic e altoit, în altă parte, pe tema *viaţa e vis* şi lumea - scenă de teatru cu un singur actor în ipostaza poetului: „O aşteptam printre micile animale de ceaţă /neliniştite, ale sufletului. Printre orele / care treceau înfăşurate în voaluri albe şi mari. / Şi rolul pe care trebuia să-l joc: de înger / târând după el sacul cu manuscrise şi mirosul / de lipici al decorului / Şi lătrăturile nervoase ale regizorului /.../ O rotundă şi imensă / scenă de teatru: fiecare noapte / în care am aşteptat-o cu propria-mi tigvă în mână, / iar în cealaltă cu nişte flori." Contrapunctic, va fi îmbrăţişată credinţa în regenerare, într-un poem expresiv, deşi cam pletoric, *Ora verde*, unde bucuria renaşterii primăvăratice (în spirit macedonskian: „Veniţi: este atâta lumină / încât se văd înşirate, cum ardeii pe aţă, / toate primăverile de până acum. Atâta lumină, / încât fetele se cred, în întregime, nişte prisme, / în vârtejul acestei frenetice schimbări a decorului, / în vârtejul acestei frenetice, imense transfigurări") se confundă cu bucuria rostirii.

Percepţia alienării prin ruperea de matcă se converteşte, în lirica lui Mircea Bârsilă, în presentimentul ratării sau al încremenirii în proiect, cum ar spune filosoful. „Mă simt fără rost, / ca un lup de hârtie - mărturiseşte poetul; sau: Eram tineri / ca nişte cai negri pe un câmp de albăstrele şi alior; Se stinge tot ce e în noi – parcă am fi nişte tei cu ferestrele sparte." Când nu deviază în autoironie („N-am ajuns bine deloc: încă mai sunt viu, / încă mai rup din mine cuvinte. / Şi lacrimile mele mai mici decât propriile lor / machete. Micile mele evaziuni. Micile mele adjective / cu efecte retorice"), conştiinţa eşecului, negaţia şi disperarea sunt temperate printr-un gen de aşteptare fatalistă a *crizei de nervi* ca impuls creator: „Mai trist decât mătrăguna. Mai singur decât copacul. / Şi felul în care îmi şchiopătează, de atâta vreme / sufletul, de parcă într-unul dintre pantofi ar avea / un copil. / În curând voi ajunge şi eu printre aceia / pe care numai caii cei albi i-ar mai putea înţelege. / Un bărbat al cărui frunziş este opărit / de propriile lui lacrimi – şi care geme prin somn în luptă cu invizibilii şerpi ai lui Laokoon. Atâtea / elanuri sfărâmate: nişte hârburi, nişte zdrenţe / în care sunt îmbrăcate sperietorile. Atâtea suspinuri / interzise şi fiecare amintire la fel de grea / ca o cergă plouată. Mai trist decât mătrăguna. Mai singur decât copacul. Un bărbat în aşteptarea oştilor de fier / ale certitudinii. În aşteptarea unei crize de nervi / de nestăpânit" (*În aşteptare*). Controlându-şi „emoţia personală", poetul apelează adesea la simboluri ezoterice şi la gestica paradigmatică. Formula lapidară, apoi, nutrită dintr-o spontaneitate întreţinută laborios conferă relief plastic unor asemenea versuri sentenţios-aforistice: „O, ce poezie această volbură fremătătoare"; „Câtă realitate: atâta utopie"; „Un continent al lămpilor aprinse: amurgul"; „Un vânat prins din nou în capcană: Realitatea"; „şi poemul din vis: ultima parte / a unei nave ce se scufundă" etc. Altfel stau lucrurile dacă se aproximează savant sintagme pretenţioase precum: „relieful interior al pozitivităţii vitale" sau „Este ca şi cum ar fi cele două triunghiuri din hexagrama lui Solomon." Dincolo de asemenea frazări cu substrat conceptual, *Scutul lui Perseu* indică o gândire poetică armonizatoare capabilă să-şi concretizeze proiectul ambiţios.

Imun la tentaţia cotidianului prozaic, optzecistul Mircea Bârsilă face parte din familia „sentimentalilor rafinaţi", cum îl clasifică – parţial adecvat – Radu G. Ţeposu în istoria literară a generaţiei, *Istoria tragică & grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*. El adoptă, în fond, linia clasicizantă a lirismului abstract, redescoperind în mitologia antică precum şi în mithosul autohton resorturile intime ale creaţiei. În sensul acesta, l-aş considera un neo-parnasian obsedat de ideea perfecţiunii, dar fără a respecta normele clasice ale artei pure. Întrucât se vădeşte un constructor exersat de universuri, un explorator asiduu al fondului arhaic, în ipostaza mitografului şi liricului expresionist. Nostalgia spaţiului originar se traduce printr-o serie de imagini pastelate, îngemănate cu viziuni hipnagogice uşor tenebroase. Percepţia alienării prin ruperea de matcă creează în lirica lui Mircea Bârsilă o mare tensiune poetică pe tema eşecului, derivând în negaţie şi disperare lucid controlate. „Iluminările", comunicate în formule sentenţios-aforistice, se întemeiază pe gestica paradigmatică şi pe o încrengătură de simboluri ezoterice.

*

Peste un deceniu

Un optzecist atipic în fond, imun la poetica banalului cotidian şi a biografismului supralicitată de congeneri, Mircea Bârsilă urmăreşte şi concretizează insistent, dar fără grabă, un proiect artistic original, desolidarizându-se de confraţi prin atitudinea (şi imagistica) non-citadină.

În fapt, fiind vorba despre pendularea eului subiectiv între realitatea urbană şi cea rurală. După debutul cu *Obrazul celălalt al Lunii*, a publicat, la intervale mari, alte patru culegeri omogene tematic: *Argint galben*, *Scutul lui Perseu*, *O linie aproape neagră* şi *Acordeonul soarelui*. *Anotimpurile unui cătun* (2003) se înscrie pe aceeaşi orbită a „îngemănării dintre tradiţie şi modernitate" – cum remarca altădată Gheorghe Grigurcu –, în registrul unui lirism esenţializat însă, întrucât înclinaţia către elementarul rustic se subordonează tendinţei de determinare a matricei spirituale. Iar ipostaza iniţiatului obsedat de origini este asumată în parametrii expresionismului.

În *Anotimpurile...*, poetul de spiţă optzecistă explorează zona tradiţional-arhaică a *cătunului*, percepută ca topos al coabitării sacrului cu profanul, unde devine posibilă simbioza dintre arhaitate şi modernitate. Cătunul atemporal („datând dintr-o veche domnie") apare încremenit în tradiţie, aureolat de efigiile străvechimii păgâne: „Aici, în acest cătun,/ cu şiruri de ardei întinse la uscat, între stâlpii caselor, / şi grajduri tencuite pe dinăuntru cu balegă./ dincolo de măştile domestice ale vitelor/ pândeşte, ostilă, străvechea lor stare de sălbăticie". Este o aşezare utopică „la egală distanţă de iad şi de rai", în care eul poetic îşi găseşte refugiul, sustrăgându-se civilizaţiei agresiv-dizolvante: „Aceste locuri ale repetatelor mele refugii,/ fără bâjbâieli şi zigzaguri, de parcă aş fi ajutat, în taină,/ de cine ştie cine – de-o vrăjitoare sau de copilul cel bun/ al unei vrăjitoare. Unde mă trag istovit,/ sau pur şi simplu în semn de protest împotriva acestei/ nesăbuite vârste a lumii". În plan metafizic, cătunul figurează perimetrul magic propice desprinderii de contingent şi elanului înălţător: „Un cătun cu vreo şaptezeci şi ceva de case/ aşezate, printre pomi, în formă de potcoavă – o potcoavă pierdută, / o potcoavă enormă – şi unde, ori de câte ori mă întorc, / este ca şi cum m-aş ridica la cer". Aici divinitatea coboară aievea printre ţărani, în spirit voiculescian (din *Poeme cu îngeri*), acordând sacralitate locului: "şi unde însuşi Dumnezeu, înfăşurat, la fel ca un ulm, în viţă sălbatică, / este, în aceste nopţi, o prezenţă terestră".

În linie confesivă, se revine obsesiv la universul copilăriei, dar nu unul mirobolant, ci marcat de *semne* rău prevestitoare şi spaime atavice: „Într-o vară – era pe la sfârşitul lui iulie – am contemplat/ împreună cu fraţii mei ploaia, strânşi, unul într-altul-n cadrul/ ferestrei de la odaia din faţă. Răpăia ţigla pe casă/ de parcă ar fi plouat cu boabe de fasole şi fulgera, uneori,/ atât de năprasnic şi mai ales atât de aproape, încât mă simţeam,/ pentru câteva clipe, în adâncul de copil al inimii mele,/ un biet şoricel când este alergat prin toate ungherele/ spre a fi primenit". Timbrul elegiac este exclus însă, fiindcă nostalgia spaţiului-matrice va fi anihilată prin energia raţiunii poetice, controlând sentimentul sau emoţia declanşatoare („A fost o vreme/ când îmi lăsam creierul să-mi cadă, adesea, în inimă,/ ied înecat în lapte, în laptele orfic al inimii"). De această dată, stările sufleteşti – schimbătoare ca şi anotimpurile care marchează existenţa rurală – nu mai sunt doar echivalenţe ale lumii exterioare, ci se încarcă profund subiectiv de tragism în relaţie directă cu absolutul şi cosmicul. Până şi imaginea emblematică a *mamei* este reînviată prin reacţie anti-efemer. În poezia lui Bârsilă ruralitatea, ca suport substanţial al confesiunii, apare în perspectivă iconografică, prinde consistenţă prin pregnanţa unor simboluri ezoterice şi gesturi paradigmatice.

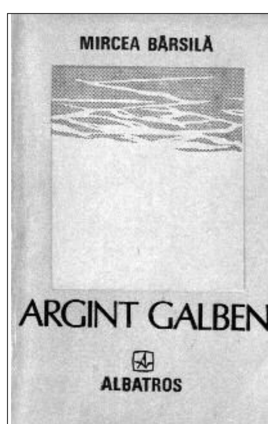
Pe fondul unor viziuni onirice torturante („înspăimaântat de repetatul vis în care se face că

Un optzecist atipic în fond, imun la poetica banalului cotidian şi a biografismului supralicitată de congeneri, Mircea Bârsilă urmăreşte şi concretizează insistent, dar fără grabă, un proiect artistic original, desolidarizându-se de confraţi prin atitudinea (şi imagistica) non-citadină.

aniversare

Ca orice poet cultivat, Mircea Bârsilă resimte intens apăsarea livrescului şi nevoia delimitării de modele, cum transpare din poemul cu inflexiuni ludic-ironice Viaţa din viaţa mea – care anunţă excelentul volum omonim din 2014...

aniversare

mă aflu pe patul/ de moarte"), se întreţine sentimentul vremelniciei, sub obsesia morţii. Invocarea psalmică a dumnezeirii („Arată-te, Doamne, arată-te, călare, şi pe sângele meu,/ într-o frumoasă dimineaţă de vară. La vârsta mea,/ am şi eu această pretenţie: am cincizeci de ani, Doamne,/ am scris şi eu nişte cărţi – şi se apropie ziua în care voi intra din nou în schimbul de noapte."), conduce spre împăcarea cu sine, sub acolada vârstei biologice raportată la metafizic: „Vom pleca. Vom apune. O să ne despărţim, aşadar, de noi/ înşine şi de întunecatele amintiri ancestrale ce tremură şoriceşte,/ la atingerea luminii, şi icnesc, prin ungherele lor, cu icnete/ somnoroase şi târzii – de jivină". Realitatea rurală – din prezentul debusolant al eului poetic sau din amintirea reproductivă – constituie pentru creator fundamentul, punctul de iniţiere a decantării agitatei vieţi interioare, dominată de obscure premoniţii şi frustrări în relaţia cu timpul necruţător.

Cu ajutorul stăruitoarelor *amintiri ancestrale* este configurată o lume ce se situează între apolinic şi dionisiac. Un univers tragic în fondul său, pe coordonatele căruia calmul viziunii integratoare atenuează turbulenţa imaginii. În aria interferenţei dintre visul armonizator şi exaltarea dionisiacă, recursul la mit devine consubstanţial. Iar dualismul discursului este învederat prin densitatea referinţelor mitologice: „câmpul vizual al anticei Meduze", „căţelele zeiţei Hecate", „ortacii lui Ulixes" (!) şi „însingurata Circe", „liniştea apolinică a arborilor", „ireala foarfecă a moirelor", „Dionysie – zeul cu înfăţişare de ţap" etc. Se poate spune că, în lirica lui Mircea Bârsilă, elementul apolinic maschează – în accepţiune nietzscheană – elementul primordial dionisiac, derivând (cel din urmă) din teama incomensurabilă a omului în faţa aparenţelor înşelătoare. Pe lângă mitologizarea realului, originală este, în *Anotimpurile unui cătun*, raportarea post-modernă la cartea scrisă, sub forma incursiunii în spaţiul textual: „Mă apropii de sfârşitul acestei cărţi pe care am scris-o/ împreună cu becul de şaizeci de waţi atârnat de tavan, dar liniştea/ nu mi-am aflat-o (...) Această carte/ identică, în felul ei, cu o casă acoperită cu adjective, în loc de ţigle./ În locul grinzilor: substantive şi verbe sticloase pe care albele/ furnici din crăpăturile pereţilor nu vor izbuti niciodată să le prefacă/ în făină. Se vede prin ferestre o altă realitate, unde se poate ajunge,/ aievea, făcând un singur pas dincolo de pervaz, doar un singur pas" (*Această carte*).

Mircea Bârsilă excelează în formularea aforistică printr-o condensare metaforică de genul: „O pată albastră – cerul. O linie verde sub această pată – arborii"; „O fântână de sânge: taurul"; „Nişte pietre ale unei ape secate: fazanii" ş.a. În aceeaşi măsură se vădeşte un expert constructor de universuri finite, cu maximă expresivitate. În unitatea indestructibilă din *Anotimpurile unui cătun* distonează doar câteva piese: una imitativ-ludică pe filiera Leonid Dimov (*Bâlci*), alta de factură livrescă, evocându-l pe A.E. Poe (*Nevermore*) şi câteva distihuri din *Toamnă*. Exploratorul asiduu al fondului arhaic mitologizat – în dubla ipostază a mitografului şi a liricului expresionist – întemeiază un discurs poetic de mare tragism spiritual, nutrit din profunzimea tenebrelor lăuntrice irizate de revelaţii.

*

După două decenii

A şaptea carte de poezie a lui Mircea Bârsilă - exceptând volumele de studii critice şi eseuri - apare abia în 2009, sub titlul de biografie spirituală, *Monede cu portretul meu* (premiat la Concursul naţional „Literatura modernă", Piteşti, Editura Pământul). Format în climatul de emulaţie al cenaclurilor studenţeşti timişorene, poetul stabilit finalmente în Piteşti se manifestă ca un optzecist neînregimentat unei grupări literare anume, prin prisma tematicii şi a opţiunii retorice. Imun la tentaţia cotidianului prozaic, el adoptă linia clasicizantă a lirismului esenţializat prin rafinarea expresiei, redescoperind în mithosul autohton, dar şi în mitologia antică, resorturile intime ale creaţiei poetice. În sensul acesta l-aş considera un neo-parnasian obsedat de ideea perfecţiunii, dar fără a respecta, desigur, normele clasice ale artei pure. Întrucât se vădeşte un constructor exersat de universuri, un explorator asiduu al fondului arhaic, în ipostaza mitografului şi al liricului expresionist.

Monede cu portretul meu este o carte gândită în formula recapitulării poetice, ca un capăt de linie al poetului cincantenar, înaintând cu paşi mari spre vârsta maturităţii depline. Sub atari auspicii, sunt încorporate în materia inedită poezii mai vechi în rescriere actuală (*În fiecare seară, Thalassa* ş.a.), unele cu titluri schimbate (*Omizi, cocoşi, ciocârlii*, de pildă, reintitulată *Ore de altădată*) sau poeme titulare ale unor cicluri anterioare precum *Acordeonul soarelui* şi *O linie aproape neagră* (care nu se regăsesc sub aceste titluri în volumele respective!). Mai apăsat ca altădată, transpare din discursul vizionar al poetului tragismul existenţei efemere în registrul contopirii sacrului cu profanul. Autoportretul spiritual prinde contururi, astfel, prin proiecţia obsesiei thanatice asupra lumii recuperate din memorie, mai cu seamă prin ochii copilului de odinioară. Cum se vede şi din excelentul poem (intitulat în răspăr cu titlul cărţii) *Monede fără portretul meu*: „De ce n-ai plecat, suflete, şi de ce mai întârzii? / Încă de pe când au înfrunzit plopii / ar fi trebuit să te afli şi tu printre umbrele / aşteptându-şi nelinişitite, rândul / spre a fi trecute cu luntrea, dincolo. Se întorceau / berzele – a câta oară de la începutul lumii? – şi cucii, / când au fost desfăcute nodurile care ne ţineau împreună. / Desigur, mi-ai putea spune că mă înşel, / de vreme ce mă simt în continuare cel care am fost / - o gâză răpită nopţii de o lampă aprinsă -, / de vreme ce sunt văzut mai departe, seară de seară, / când mama îţi strigă de la marginea satului gâştele, / zburând şi eu cu ele pe câmp. Mi-ai putea spune / că nu-i adevărat – şi ce bine ar fi să nu fie adevărat! - / numai că iată: în orice fântână m-aş uita / adâncul ei cerc de apă nu mai poate să fie o monedă / cu portretul meu. De ce n-ai plecat, suflete, / şi de ce mai întârzii?".

Sub „obsesia blondă a morţii", poetul contemporan îşi decantează tristeţea („O nouă specie a tristeţii: tristeţea banală, cotidiană / de care suntem însoţiţi peste tot, în tramvaie, la serviciu"), însingurarea („Adevărata / singurătate începe abia când îi simţi aievea prezenţa / de vită mare şi blândă, în apartamentul ticsit cu volume"), presentimentul apusului existenţial („Vom pleca, / O să ne despărţim de noi înşine, / Vom apune") şi „repetatele coşmaruri cu substrat arhaic". Împotriva angoasei care ia amploare în perimetrul citadin, se apelează la imaginile copilăriei (nu totdeauna fericită) din aria rustică: „Chiar aşa: mă fac din nou mic / şi, vreme de câteva zile, la fel ca în adevărata copilărie, / mă ţin de fusta infinită a mamei, seară de seară, / temându-mă să nu cumva să mă răpească şi pe mine soarele / când o ia ostenit în direcţia beznelor". Priveliştea, trecută prin filtrul implantului cultural, este contrasă din spaţiul matricial al Gorjului natal, sub auspiciile candorii redobândite în actul poetic. Privirea poetului ahtiată după frumuseţe şi puritate, nepervertite în natură, îmbrăţişează peisajul, însufleţit de elemente antropomorfice, cu accente jucăuşe şi naivitate mimată: „Orice copac ştie, totuşi, prea multe: că domnişoara veveriţă / îşi tratează cu sâmburi de alune şi de nuci musafirii, /iar printre ei, şi fratele meu din lună - /că totul se învârte, asemenea unei roţi dinţate, în jurul unui ax, / că aproape toţi bărbaţii de la ţară au doar un singur costum / de haine pentru nunţi şi alte sărbători. / Orice i-ai spune unui copac / este ceva, în mod sigur, deja fumat de el. de la nişte copaci / se ştie şi faptul, spre exemplu, că ochii căprioarelor – aceste declaraţii ale naturii faţă de Dumnezeu - / nu ar fi atât de frumoşi, / dacă ele nu s-ar gândi la moarte".

Pe temeiul *crezului* poetic afirmat tranşant, pe coordonate etic-estetice („Cred! /.../ În adevăr. / În frumuseţe. În puritate. /În cocoşii revenind, duminica, în zbor, din lumea cealaltă / şi - desigur – în pisicile hrănite cu lapte şi carne / spre a izgoni şoarecii din subconştientul nostru"), aspectul ludic al viziunii naturiste este susţinut, pe alocuri, prin antiteza dintre *vechimea* marcată de veşnicie şi autenticitate şi prezentul falsificat până la limita *kistch*-ului : „În vechime, când înţărcau ploile, era ucisă de fete / pasărea cerului, o pasăre confecţionată din sârme şi pene, / iar cerul, / cuprins de milă, începea deîndată să plângă. /În vechime, numele pruncilor erau hotărâte de preot, / aruncând boabe de porumb într-un vas cu apă şi numind / la fiecare bob câte un strămoş - /şi, după mişcarea grăunţelor în apă, se afla numele / pe care pruncul trebuia să-l poarte /.../ Acum, ploile au ajuns un singur fenomen meteorologic / - şi atât - /şi ni se cere să-i aducem noului zeu cuvintele osanale, / zeul progresului: un zeu de care ne simţim priviţi / la fel ca prin pupilele unui diavol. /Acum numele copiilor sunt preluate din filmele proaste / transmise în sute de episoade la televizor...".

Dar perspectiva asupra timpului de altădată, corespunzând cu vârsta copilăriei, nu apare defel paseistă şi este epurată de tonalitatea idilică. Aşa cum într-o *Elegie* sau alta - astfel intitulate, după model nichita-stănescian -, autorul grupajului *Monede...* se manifestă anti-elegiac, în pastelurile configurate realist sau fantastic, altfel spus, procedează ca un anti-pastelist. De cele mai multe ori, tabloul din natură ce frizează idilismul este glisat brusc dinspre imaginea magică spre prozaism, spre grotesc sau monstruos: „Nori anxioşi, puşi pe gâlceavă // un iepure mort / ciugulit, la marginea unei arături, de coţofene / şi de preaînvăţate ciori / venite să-i ghicească în măruntaie, // o vrăjitoare fierbând, în coliba ei, nişte oase magice / într-un ceaun, / o vreme apăsătoare / zornăindu-şi peste câmpul îngheţat tăcerile // este ceasul când aripile / împovărate de spaimă ale păsărilor / par a trudi la o nouă traducere a aerului sur al fiecărei zile / într-o limbă alcătuită din vocabule sumbre". Astfel se ajunge ca percepţia realului să se realizeze în spiritul suprarealismului într-o suită de poeme, *Oase magice, Oră veselă* şi, mai cu seamă, *Ferestrele cuiburilor*: „Încep să se joace tramvaiele de-a prinselea prin oraşe, / pe rafturile din bucătării – vechi cercuri de grăsime, / îşi ţine şapca în mână – plopul – cum într-un altar, / rufe – atât de fără de griji – întinse la uscat, pe sârme".

Ca orice poet cultivat, Mircea Bârsilă resimte intens apăsarea livrescului şi nevoia delimitării de modele, cum transpare din poemul cu inflexiuni ludic-ironice *Viaţa din viaţa mea* – care anunţă excelentul volum omonim din 2014: „De la un copac s-au aflat / atâtea chiar despre mine şi despre viaţa din viaţa mea, / astfel încât mă tem să nu cumva să mă denunţe, pălăvrăgind, / între altele, şi despre versurile care intenţionez să le fur / din livada – înconjurată cu sârmă ghimpată şi care este păzită / de un urs – a liricii universale, acele versuri de care am nevoie / cum de nişte cioburi de cărămidă, pentru a fixa lemnăria / ferestrelor, în golurile aproximative ale zidăriei". Imposibilitatea de a ieşi de sub influenţa tradiţiei culturale este asumată la modul responsabil (nu imitativ, ca la alţi congeneri care-şi ascund sursele livreşti) prin trimiteri în motto-uri şi dedicaţii. Ossip Mandelstam, Robert Desnos, Iannis Ritsos şi B. Fundoianu sunt câţiva dintre poeţii invocaţi, dar cred că ultimul, poetul româno-francez cu soartă tragică, este cel mai aproape de poetica lui Bârsilă. Mai sunt şi alţii, nenumiţi, precum Ion Vinea, la care poetul optzecist se raportează emulativ cel puţin prin prelucrarea motivului acvatic dezvoltând analogia dintre fântână şi mare în registru mitologic. Şi, nu în ultimul rând, Nichita Stănescu, în dimensiunea lui ludică sau a poeziei de cunoaştere. Simptomatic, Mircea Bârsilă universitarul a realizat o remarcabilă teză doctorală despre modelul de generaţie şaizecistă: *Dimensiunea ludică a poeziei lui Nichita Stănescu*.

În *Monede cu portretul meu* se reconstituie, în fond, itinerarul unui poet anxios şi trist aflat în căutarea liniştii şi seninătăţii pentru împlinirea destinului. Imaginile vieţii rememorate sunt, însă, impregnate de culoarea pesimismului – cum „ochii de pisică neagră ai anxietăţii", în enunţ poetic – şi întunericul predomină în viziunea cu accente ironice a poetului care se caută, în fapt, pe sine. Până la coborârea în Infern echivalentă cu rătăcirea prin *negrul crâng*: „Alte păduri şi alte cătune, până la inexistentul şi întunecatul crâng / unde tărâmul acesta, cu iarba tăvălită de ploi / în luna lui mai / şi scorburi umplute magic, cu tărâţe sau cu humă, / este prins, în şuruburi, de celălalt: mohorâtul şi imaginarul ţinut / spre care se îndreaptă, la împlinirea veleatului, sufletul / călăuzit de nişte păsări atât de ciudate". Decupajele întunecate din natură se răsfrâng asupra efigiei poetice, şi ea neguroasă, cu contururi vagi sau ceţoase („Este greu de rostit cuvântul soare, în întuneric, / de scris despre el – nici atâta!"). Agresat de absurdul cotidian („cu derutele mele îmbrăcate întotdeauna / în cămăşi de noapte sută la sută de

bumbac -/ și câinele din visele tulburi, dadaiste"), poetul apelează, finalmente, la terapeutica onirică: „Uneori, izbutesc să dau înapoi, / la fel ca pe un ceas, realitatea, în vis, / totul devine, așadar, reversibil, / cum anacronica bentiță a mașinii de scris. // Și munții sunt, ca într-o magie, atunci, / niște adâncuri marine întoarse pe dos. / Au cine – mă întreb – le-a măritat cu brazii / și de ce li s-a promis un destin mai frumos?".

Autoportretul poetului de pe efigia destinului este completat indirect prin interpelarea polemică a semenilor (critici literari, bănuiesc) care îl acuză de anacronism: „Ei spun că sunt demodat: o barieră / în calea progresului / versurile mele / scrise cu litere împletite din cozi de cireșe. // Un obstacol în calea progresului: / rusticul meu obicei / de-a asculta, primăvara, prin martie, broțăcelul / al cărui glas pune din nou în mișcare / enorma elice a lumii. // Uitând cum a fost învins, fără luptă, Poseidon / de zeii din tabăra adversă, / ei susțin că sunt întru totul anacronic, rugându-l pe Tiresias / să-mi proorocească un sfârșit înseninat. /O piedică în calea progresului: străvechea credință / în ascunsele puteri ale cuvintelor". Biografismul mai apăsat din acest volum conduce, uneori, spre instrumentarul postmodernist, cum se întâmplă în poemul *Scăpărați, fulgere*, fundamentat pe autoreferința cu suport ironic: „Scăpărați fulgere, urlați tunete, / deschide-te, cerule, / înainte ca uitatele ziceri / ale profeților de altădată să se împlinească. / Are dreptate Mircea Bârsilă / când se arată, uneori, înaintea noastră, cu un picior pe ape și altul în pustiu: //el fulgeră și tună, el fulgeră și tună / și se închină pentru toți la floarea unui cui". Cert este că lirica lui Mircea Bârsilă, profund originală, se întemeiază pe un complex de tendințe și motive asimilate organic, prelucrate cu rafinament de un poet care nu lasă să se întrevadă în spatele său cărturarul. Estetizarea sau înclinația către expresia de sinteză se concretizează adesea în formule metaforic-aforistice care maschează și, în aceeași măsură, divulgă realitatea maculată și drama profundă, proiectate pe traseul căutării echilibrului dintre sentiment și rațiune (sau suflet și creier, în termeni poetici).

Premiat de Asociația Scriitorilor din București în 2002, apoi de Filiala Pitești a U.S.R. (numărându-se printre fondatorii ei), distins cu numeroase alte premii de anvergură națională, Mircea Bârsilă se plasează în prim-planul valoric al poeziei contemporane. Nominalizat în 2004 și 2010 la premiile Uniunii Scriitorilor a ieșit, de fiecare dată, pe locul doi. Este neșansa scriitorului din provincii, implicat doar pasager în culisele fenomenului literar contemporan. Recunoașterea valorii indubitabile este certificată (cu palidă compensație) prin selectarea la Gala Națională a poeților girată de Nicolae Manolescu și încununarea cu laurii Turnirului de Poezie de la Tomis, reprezentând echipa filialelor Pitești-Sibiu.

Marian Drăghici

DEZBLESTEMAREA UNUI MARE POET

Știm, cartea de poezie nu mai face vâlvă, eveniment. Alte valori se macină la moara zilei. Am vrutără capitalism, trăim nineacă în capitalism. Sălbatic! Bestecăind, ca autori delirici, complet dezetatizați, liberi și fundamental pauperi. Ai nimănui, ăsta e sentimentul. Și totuși! Unul din misterele astei nații deopotrivă central-europene și *aux ports de l'Orient*, este că în hotarele ei poezie se scrie vajnic, parcă mai mult ca orișicând. Se scrie mult și se publică și mai mult, în valuri generaționiste (sau nu). În lipsa unei Cărți Românești, a scriitorilor, volume excepționale de versuri apar te miri unde. Țone editează amestecat, Brumar amestecat, și tot așa, Limes, Cartier, Junimea și care mai sunt, obligate să supraviețuiască financiar. Bine că publică. Și bine că această ciudățenie emblematică a plaiurilor mioritice – cartea de poezie –, paște din nimic și se lasă mulsă la standarde curat europene. Nu din 2007 (anul intrării în UE), ci de câteva decenii bune – lăsându-l la timpul lui pe Eminescu –, de la Blaga, Barbu, Bacovia, Arghezi, la Nichita, Sorescu, Mazilescu, Gellu Naum, Cezar Ivănescu, Mircea Ivănescu, Blandiana, Angela Marinescu, Mălăncioiu (în ordine întâmplătoare). Șirul poate continua cu câțiva șaptezeciști ultracunoscuți (vorba vine). Până la optzecistul Mircea Bârsilă, eroul rândurilor de față.

În curând ne vom recunoaște de departe, ca munții – suna un vers al meu uitat din cea juneţe. Îmi cer scuze că-l pomenesc aici, dar mi l-am reamintit brusc, citind și recitind, alb de invidie, ***Monede cu portretul meu***. E opul unui mare poet. Un sunet captivant, numai al său, de la primul la ultimul text, imprimă discursului tonalitatea tandru învăluitoare, unitară, recognoscibilă imediat. Citez mai la vale poemul liminar, imn al umilității grandioase, tragic în fond, un solilocviu cu nimic – dacă mi se permite „sacrilegiul" – sub splendoarea *Odei (în metru antic)*. Sau a *Lacustrei* bacoviene, poftim! Publicat în *Ziua literară* pe prima pagină a făcut senzație – un entuziast echilibrat ca Ion Mircea avea, mi-aduc aminte, superlative deschise la telefon. *În fiecare seară* sublimează poetica bârsiotă, e psihodrama unicității, a celui – nu se știe de ce –, singur, singur, singur, în această lume de gregarități demonic reciclate. Cu „lampa dată la infinitiv", postat „fără pricină" la marginea tribului, eul liric respiră un aer de „vechime osândită", doldora de „sumbre taine, încredințate spre păstrare". Respiră cum respiră, încapsulat în destin, prizonier adică al unui fatum din mitologii balcanic-mediteraneene, supus „zeilor târzii", temuți ca nemiloși. Forța suflului, amplă, de profet albit cu fața la mume, la copilărie, la „repetatele coșmaruri, cu substrat arhaic, păgân", e trasă într-o stilistică la voia respirației libere, strunită în buclă circulară, fără rest de efort:

Puțini, *foarte puțini bănuiesc ce înseamnă*
să te culci fericind vrăbiile. Cheia răsucită în ușă de două ori,
lampa dată la infinitiv
și lătrăturile de peste noapte: îndepărtatele
lătrături ale sălbăticiunilor psihopompe.
Ferice de vrăbii: n-au zei
și nu le ia niciodată interviuri păianjenul:
uriașul păianjen în caftan egiptean.
Ferice de ele: niște firimituri, niște mici ancore
ținându-mă, în fiecare seară,
să nu mă arunc pe fereastră - într-un gol și mai mare.
Lampa dată la infinitiv,
cheia răsucită în ușă de două ori
și repetatele coșmaruri cu substrat arhaic, păgân:
se face că mi s-a furat din nou colivia
în care îmi țin umbra. Se face că patul în care dorm
este izbit, toată noaptea, aproape ritmic,
de găleata unei fântâni. Puțini, foarte puțini bănuiesc
ce înseamnă să te culci fericind vrăbiile:
n-au zei și poate nici nu știu că sunt vii
în această betonieră în care ne învârtește soarele.

Tema de bază odată fixată, prin extensie și variațiuni – cu fiecare vers, cu fiecare secvență poematică –, se mai cucerește o câtime de teritoriu ilimitat, se reinstaurează, pe viu, o vâlvă a tradiției ancestrale, imemoriale, densă de viețăți comune drapate în obsesie și arhetip, care absurd terifiante, care, mai ales, galeș înfiorate. La deja citatele lătrături de peste noapte ale sălbăticiunilor psihopompe – care sunt ele, poetul nu ne spune –, se adaugă ici-colo, de un farmec mereu insolit, îngerul cu mustăți de pisică, un străbun cu labe de lup în mânecile suflecate ale cămășii, bărboasele joimărițe rostind incantații, o pisică neagră jucând și cântând prin odaie, îmbrăcată în haine gorjenești de femeie, moartea ca gorgonă cu cercei de argint, ca o târfă al cărei halat se desface mereu în față, enigmaticul personaj mascat care îi oferă totdeauna poetului flori la ziua de naștere, o caracatiță cu zeci de brațe ce se răsucește amenințătoare, noapte de noapte, și gâfâie în bezna de sub patul poetului, femeia cu zece sâni și tot atâția ochi, o vrăjitoare fierbând în coliba ei oase magice într-un ceaun, niște râsete grotești, întru totul hecatice – de femei bătrâne înțepenite între roțile dințate ale timpului, etc.

Fiorul vieții, al unei „realități palpabile" clamate, în plin delir oficial alienant, de Virgil Mazilescu, trece, la Bârsilă, prin Ion Alexandru, Ion Gheorghe, George Alboiu, ca și prin Fundoianu sau Pillat – asimilați de imaginarul poetului optzecist în cheie expresivă proprie, stilistic „răsucită de două ori", dublu (multiplu) rafinată. Specia acelui bestiar al aparițiilor din sub/inconșient, „de vis și de coșmar deopotrivă", e contrabalansată, completată în registru diurn de un inventar prodigios, frust, domestic-natural, plesnind de robustețea existenței concrete: vite, câini, zbieretele porcilor grași, în cotețe, visând cum li se pârlește părul lucitor, cu paie; ciocănitoarea atârnând oglinzi prin arbori, în livezi; ferigile din adâncul memoriei; întunecatul brădet; scorușul, acest arbust morocănos ce crește pe dealuri și care, în mod sigur, dacă ar fi fost om, ar fi optat pentru cariera de magistrat; poteca lăsată prin porumbii proaspăt prășiți, până la locul acela păzit de un nor nemișcat: cimitirul; mierla și magnolia într-o primăvară lipsită de nimburi, duplicitară, ermetică; un bărbat în așteptarea oștilor de fier ale certitudinii; o lume unde se plânge cu mult mai mult decât plouă; petrecerea cu măști de animale sălbatice și dansuri licențioase în jurul întunericului atârnat, ritualic, în cârlige, la soare; mirosul peste tot a paie arse, a carne proaspătă de porc sfârâind în tigăi, copii colindând cu steaua, în grupuri mici, venind din întunericul din noi; ceața apropae diavolească a cârciumilor; lauda obsesiei blonde a morții; prospețimea în această lume, de la vicleana frumusețe a fetelor; o pisică neagră întinzându-și gheara spre soare și-un heleșteu ca o valiză plină de lătrături albastre; verdele căutându-și, în zadar, chipul; femei în rochii vărgate în care se cred niște fumuri înălțându-se leneș la ceruri din hornurile caselor cu marchize de sticlă; străvechea lume a cătunelor, aflată în surpare; garduri și podețe, hornuri și ferestre de care se izbesc la fel ca niște avertismente, insectele nopții și liliecii; fântâna-soră, în care se răsfrânge ca o monedă chipul poetului-copil; stratul de rugăciuni tot mai gros de deasupra acestei lumi; aceiași iepuri care, de veacuri, la aceleași vulpi se închină; turle și cupole trândăvind în aer, o jivină privind cum se leagănă pipirigul sub reflectoarele solare ale zilelor de septembrie; o cățea încercând să mă lingă pe față: oribila tandrețe a fiecărui apus; trece o rădașcă în zbor: este mama? se vede o pădure atârnată la gâtul unei singure păsări: este o vedenie?; s-ar lumina dintr-o dată fața de Hristos chinuit a pământului, dacă s-ar întoarce bunicul; soarele s-a născut o dată cu mine, eu însumi m-am născut o dată cu mine; plase de pescuit azvârlite în apă: capetele noastre în rugăciune aplecate; are dreptate Mircea Bârsilă când se arată uneori înaintea noastră cu un picior pe ape și altul în pustiu, el fulgeră și tună, el fulgeră și tună și se închină pentru toți la floarea unui cui; maică, maică, azi-noapte doi huhurezi te însoțeau pe o cale-ntunecoasă; atâtea lacrimi pe care nu le pot explica decât gropile făcute de micile lor explozii la picioarele lui Dumnezeu, etc., etc.

Un panteism acut, mistic iubitor, cu iuți ecouri livrești și vagi intarsii de creștinătate neconvinsă, planează peste tot. Acest cortegiu liric-fabulatoriu e continuu branșat la duhul de inflexiuni hipnotice al vocii poetului. Descriptibil acest duh, această voce, prin colocvialitatea repetitivă, ca la vechiul rapsod. Fondul „arhaic, păgân" domină copios scenariul comédiei în care bizareria tenebroasă și cotidianul nud, nu o dată hilar, funambulesc, dau în mister inepuizabil, total. Mereu aceeași lume pierdută în timp și recompusă în veșnicie, pe pagină, credibil, în amănunt, cu grația ultimului detaliu de viață cotidiană insinuat, prin nu știu ce savanterie patinată, în text. Citez un poem, nu la întâmplare – e o capodoperă lirică a istoriei satului în modernitatea prefacerilor așa-zis planificate, ineluctabile, parcă fără Dumnezeu: →

Fiorul vieții, al unei „realități palpabile" clamate, în plin delir oficial alienant, de Virgil Mazilescu, trece, la Bârsilă, prin Ion Alexandru, Ion Gheorghe, George Alboiu, ca și prin Fundoianu sau Pillat – asimilați de imaginarul poetului optzecist în cheie expresivă proprie, stilistic „răsucită de două ori", dublu (multiplu) rafinată.

aniversare

Stăpân pe sunetul său, pe inventarul şi teritoriul său, pe viziunea puternic personalizată ce guvernează al său topos, liricul avansează spontan, la Mircea Bârsilă, poem după poem, din soldat cu pixul în mână, nu mareşal – ci, direct imperator...

Un vis şi un coşmar, deopotrivă. Se făcea că mă aflu
 într-o luntre, pe-o apă, iar în adâncul acelei ape:
o stranie aşezare. Un sat gol, fără vite şi câini.
Un sat fără copii, fără femei, fără babe şi orătănii.
O aşezare pur şi simplu moartă. În dreptul unui crap fumuriu se înălţa acoperişul cu şapte
feţe al casei părinteşti.
Unde înotau un somn burduhănos şi o roşioară,
mişcând evlavios într-o parte şi-n alta din cozi,
era biserica – vegheată de câţiva pini fără soţ –,
iar la o sută de metri, sub un şalău hrăpăreţ
 încercând să interogheze nişte peştişori speriaţi:
vechea turlă a clopotniţei de la intrarea în cimitir.
Un vis în care firele roşii
ale împlinirii unei uitate dorinţe din copilărie –
aceea de a mă roti, asemenea unui erete, la amiază,
 peste acoperişurile pătulelor închiriate de şoareci
şi ale caselor cu uşile deschise la perete –
se împleteau cu cele negre, muiate parcă în smoală,
aşa cum sunt încurcatele iţe şi mreje ale oricărui coşmar.
Se făcea că mă aflu într-o luntre – şi nici un muget,
nici o chemare sau cel puţin un scârţâit nervos de fântână,
pe două sau mai multe voci, în semn de protest
împotriva unui asemenea vis. Un vis şi un coşmar
deopotrivă. La o sută de metri, sub un şalău hrăpăreţ,
 se afla clopotniţa de la intrarea în cimitir.
Deasupra cârciumii sclipea o plătică argintie.

Se navetează continuu, întreţesut, dus-întors-dus-în(tre) cele două nivele ale realităţii, complementare, comunicante, „tărâmul acesta" şi „celălalt", al datului terestru, imediat, şi al zării mitului –, ca fiind de fapt unul. La asta e bună poezia, pare să ne spună Mircea Bârsilă, definindu-o ca *singura mea rădăcină, primăvară de primăvară, şi totodată singura oglindă – o mică oglindă de buzunar – în care mi s-au arătat, uneori, la fel ca prin ceaţă, anumite imagini din rai*. E atins aici punctul sensibil, motorul poeticii în discuţie, motivaţia ei primă şi ultimă. Raiul, aşadar, particula lui originară, unitatea şi armonia, nu sunt praf şi pulbere, cu totul dispărute, ci numai camuflate, risipite, decăzute, iar poetul tocmai asta râvneşte prin reflecţia scrisului, o reabilitare, o reconstrucţie, bazată pe acele furtive „anumite imagini". Epopeea lui Ghilgameş, Cărţile morţilor, Guènon, Eliade, dar şi poveştile şi tradiţiile imemoriale ale satului trăite în copilărie pe viu, sunt referinţe la îndemână. Trecerile de nivel par trombe ritualice, glisări de năzăriri fireşti, cu nostalgia vârstei aurorale – întâmplată la ţară „printre conace boiereşti părăsite" –, şi tânjirea aceea perpetuă după năluca ei în dureroasă, intimă destrămare. „Trista strigare în pustiu" hrăneşte geniul poetului, fatal idolatru, cu o rară, personală, febricitate a suferinţei. O suferinţă dizolvantă, cu anume rost purificator, în iubirea pentru *goliciunea tencuită cu ecouri a femeii*, în jindul atroce după acea com-pătimire din zbânţuiri să zicem dionisiace, primăvăratice. Şi totuşi, erotismul ţine de senzualitatea jocului, preludiu al rodirii, şi-atât, chiar dacă *în fiecare noapte, undeva, în întuneric, sunt femei goale*. Mircea Bârsilă are, şi în viaţă, nu doar în scris, o păgână, în sens eminescian, evlavie direct curtenitoare pentru sexul „slab", fie acesta încarnat în *chelneriţele tinere şi atât de frumoase*, fie în *femeia ocultă/femeia absolută – ascunsă în ele*. Invocaţia mamei, de fiecare dată memorabilă, tulburătoare, e concurată intens de cultul soarelui, tutelar în lirica de faţă. Cum spuneam, remisia în vremi şi stări diferite e un procedeu navigant omniprezent. Imagini precum cea a copilului ţinându-se *de fusta infinită a mamei* sunt parcă restul/rămăşiţa unei foste desfăşurări epopeice scufundate, ca integralitate, în uitare, şi scoasă la lumina mesei de scris, pe bucăţi, acum. Trimiterea la ***Fragmentele din regiunea de odinioară***, spune ceva, nu la nivelul imitaţiei bineînţeles, ci al profunzimii, abisalităţii acestui tip de trăire lirică. „A fi blestemat să treci prin viaţă/ cu becul de o mie de waţi al poeziei în ochi", este un distih în spirit *maudit*, sigur i-ar fi plăcut lui Mazilescu. Dar, dacă la Mazilescu „regiunea de odinioară" trasa un simplu fundal epifaniilor textuale, mai degrabă nostalgic-abstract –, la Mircea Bârsilă aceeaşi entitate metafizică, tărâmul originar, deţine contur şi identitate precise: e „străvechea lume a cătunelor" pe cale de dispariţie sau dispărută deja. Pe scurt –, paseism robust, subîntins, de la Mazilescu hăt!, la Eminescu – astfel aş descrie filiaţia poetului de faţă. Iată o secvenţă elocventă cred, una dintre atâtea memorabile: *Chiar aşa: mă fac din nou mic şi, vreme de câteva zile, /la fel ca în adevărata copilărie,/mă ţin de fusta infinită a mamei, seară de seară,/temându-mă să nu cumva să mă răpească şi pe mine soarele/când o ia, ostenit, în direcţia beznelor.*

Pulsatilă, grea de materialitate, apăsată de întuneric, densă de apucături mentalităţi precreştine insinuate în postmodernitatea cea mai recentă, lumea acestei viziuni infernale sugerează, înfundat, iminenţa eschatonului. E starea dominantă, tipică discursului bârsiot. Ca din perspectiva unui „fund de ochi" supradilatat, al poetului, se tânjeşte dureros după lumină: poate lumina astrului zilei, poate – de ce nu? – lumina transsubstanţierii, venirii salutare a lui Crist. Athanorul poetic se presupune a fi legat de bolgii, blestemat. Ritmul emisiei – masiv, aparent aluvionar – apare, dacă ai răbdarea unei lecturi atente, structurat impecabil. Ce vor păţi traducătorii lui Bârsilă cu a sa sintaxă, nu e greu de anticipat. La aceste două nivele, cel al vederii atroce şi cel al sintaxei laborios structurate, copărtăşia, între optzecişti, cu Nichita Danilov, cu Ion Mureşan şi Aurel Pantea, este evidentă:

O păstaie din care voi cădea şi eu: această lume.
Sfârşitul: cum să-1 respingi,
când el se apropie de tine cu binişorul,
în pofida ochelarilor săi negri!
O lume în care şi ţurţurii de gheaţă ai streşinilor
şi morţii de sub iarbă
unde strigă întruna „lumină, lumină, lumină"
sunt asemenea cifrelor de sub linia unei fracţii.
„Lumină, lumină, lumină" – strigă întruna morţii sub iarbă.
„Lumină, lumină, lumină" – strigă sămânţa, clocindu-şi, în brazdă,
îngânduratul ei centru de greutate. La un singur cuvânt
– lumină –
se reduce vocabularul îngerilor ciopliţi, în marmoră,

prin cimitire.
Doar pentru cârtiţe lumina este un monstru:
un monstru ce se îngraşă cu întunericul lor.
Doar ele se tem de lumină şi o detestă
şi, împreună cu ele, şi liliecii: aceste jucării dintr-un petic
de piele şi câteva arcuri subţiri de oţel.
Aceste obiecte mecanice – uşoare şi simple –
zburând în zig-zag, noapte de noapte, printre case.

Stăpân pe *sunetul său*, pe *inventarul* şi *teritoriul său*, pe *viziunea* puternic personalizată ce guvernează al său topos, liricul avansează spontan, la Mircea Bârsilă, poem după poem, din soldat cu pixul în mână, nu mareşal – ci, direct imperator: „împărat-poet". Care, din sudoarea cuceririlor imaginate – „argint galben" le-a numit odată – îşi bate nonşalant monedă. O monedă tremurată, reconfigurată, secvenţial, poem cu poem, după un portret mereu in/sondabil, viu, netrucat, în mişcare. Şi extras crud, proaspăt, din fântâna-soră-oglindă-a-lumii. Tentaţia autodescrierii în varii ipostaze succesive e indenegabilă, şi trimite ca splendoare şi aplomb, ca virtuozitate a dicţiunii, la trimbulindul Nichita „în dulcele stil clasic":

Sunt cel ce sunt: un brad aplecat
peste frumoasa genune dintre sânii unei femei;
mârâie toată noaptea, întărâtate, spre mine,
imaginarele fiare din oglinzile ei.
Iată-mă strângând în braţe o omidă
la marginea încă verde a unei frunze de dud;
până şi pietrele îşi întorc, somnoroase,
unica lor tristeţe, spre sud.
Iată-mă sub chipul unui inorog
ţinut de-o tânără prinţesă, în sclavie.
Sunt, într-adevăr, cel ce sunt:
o existenţă inoxidabilă, sidefie.
O copie - greşită! - a zeului Proteus
numit şi „Arlechinul" de zeii cei târzii.
A fi un cal, pentru o clipă, în faţa unui cal.
A fi un bob de strugure, în faţa unei vii.
....
A fi mereu acelaşi, dar sub altă mască,
a fi un cal, pentru o clipă, în faţa unui cal.
Eu simt cu sângele - vai, mie ! - cel din creier
şi îmi revin - când sunt îndrăgostit - la normal.

„De-ar putea cineva să mă dezblesteme" invocă undeva poetul. Asta am încercat – şi sigur n-am reuşit – în aceste rânduri ajunse, slavă Domnului, la capăt. Mai adaug că volumul însumează fix o sută de poeme, dacă am numărat bine. O sută de monede în aur şi argint, adică. Pentru gustul meu de cititor pauper, 80, poate chiar 70, erau de-ajuns! Dar ce spun eu 70: 50, domnule! 33! Exigenţa, aici, nu are legătură cu anvergura sau valoarea textelor, ci, strict, cu cantitatea de splendoare lirică suportabilă între două coperte.

Dacă *Monede cu portretul meu* ar fi apărut în anii şaizeci-şaptezeci-optzeci, ce mai glorie pe capul autorului, ce mai critici, ce mai confort social chiar! Aşa, trai nineacă, simbolic – ca drepturi ultraimpozitate –, în capitalismul sălbatic. Dar premiile sigur vor veni.

aniversare

Paul Aretzu

La mulţi ani!

De Mircea mă leagă o frumoasă prietenie, precum şi o consensualitate în multe domenii. El este un om echilibrat, realizând o punte corectă între tradiţionalism şi modernitate. Tip blagian (dar de altă factură), iubeşte spiritualitatea arhaică, gândirea de tip mitic (adică poetică). În scrierile sale ard luminişuri magice. Stăpâneşte întru totul limba, făcând-o să sune după orchestraţia sa bogată, expresivă. Mircea este un apărător al dreptăţii şi moralităţii, un prieten de nădejde în momentele dificile şi solidar în momentele de bucurie. Vârsta de 65 de ani (au mai păţit-o şi alţii) este a puterii creatoare şi a înţelepciunii. Dumnezeu să-l ocrotească, să-i dea sănătate, viaţă lungă, bucuriile mari.

La mulţi şi fericiţi ani!

Poezia la 50 de ani

La vârstă jubiliară, Mircea Bârsilă publică un volum pe măsură, *Anotimpurile unui cătun* (Editura Paralela 45, Piteşti, 2003). Este o poezie densă, culturală, având un puternic caracter iniţiatic. Forţa ei este dată de o temeinicie constructivă, de întoarcerea la autenticitatea arhetipală, la stratul adânc, poezie anteică, alimentându-se din resurse htonice, fascinantă, ca tot ceea ce vine din zona antropologicului. Poetul valorifică nu aspectul morfologic, descriptiv, ci spiritualitatea culturală bogată a arhaicităţii, provocatoare de revelaţii. El restaurează nu forma primitivă ci o plenitudine a civilizaţiei în structurile sale arhetipale, ruralitatea în fondul ei etern.

Johan Huizinga spune în *Homo ludens* că „poet este cel care poate vorbi limba artistică". Mircea Bârsilă caută acest idiom în chiar poiesisul vorbirii, în semne, simboluri şi mituri. Bun cunoscător al limbii, slujeşte, ca şi înaintaşii, „un grai pierdut de mult". Poet orfic, convins de pansemiologia lumii, el comunică simplu cu fiinţele şi cu lucrurile, cu pământul, cu anotimpurile, cu ploaia, cu vii şi cu morţii, cu grădina. Societatea rurală, pe care o proiectează, evoluează între realismul frust şi viziunea fabuloasă, amintind într-un fel de reprezentările lui Marc Chagall: „Iată un stol de raţe sălbatice zburând, cu baltă cu tot, peste case,/ într-o direcţie necunoscută: suntem, aşadar, în decembrie sau poate/ chiar în ianuarie, într-una din lunile când îngheaţă,

până la fund,/ apa din bălţi şi din canalele de irigaţie. O fântână de sânge: taurul./ Un început – şi atât – al frumuseţii acestei lumi: realitatea" (*Cuiburi de ciori*). Realitatea, evocată adesea, are însă o valoare relativă, este chiar elementul fragil, repercutant al timpului.

Poezia excelează prin caracterul ei laic, firesc, prin lipsa de solemnitate, emanând totuşi arome semantice remanente. Reprezentarea lumii este ritualică, de ordonare simbolică, de intuire a figurilor fundamentale ale imaginarului.

Cătunul constituie o asemenea figură arhetipală, echivalentă insulei, focar al cosmicităţii, funcţionând paradoxal, substanţială dar izolată, paradiziacă dar muribundă, trezind nostalgii.

Poetul detaliază, enumeră, panoramează, imbrică părţile, activându-le funcţia mitică, ranversează pe neaşteptate conexiuni consacrate: sacru-profan, perenitate-vremelnicie.

Tema constantă a volumului o constituie timpul care nu este direcţionat vectorial, ci se manifestă radial, labirintic, anulând sensurile cronologice, unind moartea cu naşterea, prezentul cu trecutul şi cu viitorul, lumea aceasta cu lumea cealaltă. O renovare a timpului prin repetare, prin ritualizare este sugerată chiar de titlurile poemelor: *o nouă toamnă*, *o nouă dimineaţă*, *noapte de noapte*, *în fiecare seară*, *o nouă vară*, *din asfinţit în asfinţit*, o tora nesfârşită, pomelnic al timpului arhetipal, horic, rânduit în calendarul creştin. Cronometre vegetale marchează derularea timpului: „Salcâmii, plopii, nucii, merii şi vişinii./ Toţi arborii, absolut toţi arborii/ sunt nişte ceasuri obligate să-şi arate, în fiecare toamnă, inima" (*O nouă toamnă*). Metafizica timpului inseminează cătunul cu anotimpuri, morţi, epifanii, ilustrând eterna reîntoarcere la structurile arhaice regenerative.

Poetul are impresia că sufletele şi-au pierdut sensibilitatea, că s-au astupat cu *pietre şi crengi*, că ar trebui sleite, ca fântânile, că omul este prejudiciat de timpul denaturat, care s-a înstrăinat de canonul calendarului. De aceea, deplânge pierderea inocenţei mitice, a harului: „Nu mai crede nimeni, de mult, în nimic: în capetele prelungi/ ale cailor – identice, din profil, cu nişte cutii de viori –,/ în icoana pătată de muşte, din peretele cuhniei, şi, cu atât mai puţin,/ în fuga din labirinturi. A fost o vreme/ când îmi lăsam şi eu creierul să-mi cadă, adesea, în inimă,/ ied înecat în lapte, în laptele orfic al inimii./ Repet: nu mai crede/ nimeni, de mult, în nimic" (*Pietre şi crengi*). Coborârea creierului în inimă, care îngruentă cu rugăciunea inimii, înseamnă întoarcerea la spiritualitatea arhetipală.

Poetul este un hermeneut al stratificărilor, al simbolurilor antropologice ascunse. Sub aspectele actuale ale lumii, el simte mocnind imaginea ancestralităţii: „Dincolo de măştile domestice ale vitelor/ pândeşte, ostilă, străvechea stare de sălbăticie" (*O nouă dimineaţă*). El face o arheologie poetică exfoliind straturile de memorie, smulgând măştile până la chipul autentic.

Imaginea fundamentală a trecerii, a magicelor metamorfoze, a tuturor cascadelor existenţei care fac din noapte zi, din viaţă moarte, din tinereţe bătrâneţe, este contracarată de o altă imagine proprie poetului, cea a unei fecundităţi generale. Astfel, o viziune holistică, organicistă, face din lume o singură, mare metaforă: „Este imitată, magic, prin unghere,/ în fiecare dimineaţă, în zori, scoaterea viţelului din vacă" (*O nouă dimineaţă*). Şi evocarea zeiţei Hecate dilată paradoxal fluxul semantic, proiectând o mitologie misterioasă, de *coincidentia oppositorum*, fiind patroană a magiei, a vrăjitoriei, simbol al lumii subpământene, ocrotitoare a naşterilor, a fertilităţii, reprezentată treimic.

Poezie a firescului, a spaţiului domestic în care moţăie adormite simbolurile, se constituie, în subtextualitate, ca o scriere de formă cabalistică în care sunt presărate chei, ce deschid labirinturi. Tot existentul este străbătut de un spiritualism universal, de un soi de animism, personificările fiind puse în funcţiune frecvent: „Uneori bate vântul, alteori plouă./ În poiana din mijlocul satului/ biserica trage să moară, la fel ca o fiară în capcană" (*Octombrie*). Poetul percepe cu sensibilitate stările meteorologice, dându-le o încărcătură afectivă aparte, făcându-le senzori ai trecerii. Continuu, poetul intercondiţionează fenomene exterioare, din natură sau societate, cu stările interioare, de spirit.

Evocarea animalelor domestice, calul, vaca, amintesc de riturile calendaristice de tip agrar sau de riturile de trecere, sugerând fertilitatea, fecunditatea. Ca aliment primordial, este numit laptele matern, reprezentare a regenerării, a imortalităţii, a curăţeniei: „Lapte de mamă, lapte dulce,/ lapte sfânt./ Stau până la gât în lapte,/ [...]/ Spumă de lapte, de lapte de femeie,/ şi rotitoare dulbine;/ dacă ar mai fi şi mama, tânără, ar trece laptele peste mine" (*Viziune*). Cerbul apare repetat, ca simbol al naturii regenerative, al luminii, al relaţiei cu lumile de sus. El marchează crugul timpului, ciclicitatea anotimpurilor. Măştile, iniţiatice, apotropaice, anulând efectele timpului, reprezentând duhuri totemice ale fertilităţii, acoperă, asemenea cuvintelor, semnificaţii tainice: „Tot mai există cătune unde fetele sunt cununate – şi acum –/ de un preot cu mască de cerb. Unde se cântă, toamnă de toamnă,/ cântece galbene despre grămezile galbene de porumbi/ şi cântece roşii despre vinul roşu din butoaie" (*Mască de cerb*).

Poetul resimte şi elegia propriei vârste: „Se preschimbă vara vieţii mele în toamnă" (*A venit toamna*). El transferă, ritualic, vârtejul anotimpurilor în propria-i biografie. În acest sens, textul capătă funcţia unei autoexorcizări, îndepărtând efectele timpului. Foloseşte repetiţii care îşi imprimă efectele subliminale asupra cititorului. Poetul îşi evaluează ecartamentul de 50 de ani petrecuţi în viaţă. Cătunul (în formă de „potcoavă pierdută", „aceste locuri ale repetatelor mele refugii", „o mărunţă aşezare într-o lume ţinută în braţe/ de cea veche") este chiar sinele poetului, în care se află istoria şi prezentul, codurile percepţiilor şi raţionamentelor, începuturile şi mormintele, iluminaţiile, schiţa unei uimitoare experienţe antropologice, anotimpurile acumulate, grila de înţelegere, toate certitudinile: „Iată-mă singur, singur de tot, în punctul în care umilinţa/ de a ne face că nu înţelegem asemănarea dintre noi şi peştişorii/ cu aripi exotice/ mutaţi mereu dintr-un borcan în altul –/ este una dintre cele mai grele prefăcătorii ale noastre" (*O nouă vară*). În *Fluturii. Norii, Vânătăile pământului, Elegie,* poetul presară premoniţii, semne funeste, peceţi ale fatalităţii.

Mircea Bârsilă închide aventura *cărţii* ironic, autoreferenţial: „Mă apropii de sfârşitul acestei cărţi pe care am scris-o/ împreună cu becul de 60 de waţi atârnat de tavan,/ dar liniştea nu mi-am aflat-o". Cartea, „identică, în felul ei, cu o casă acoperită cu adjective, în loc de ţigle./ În locul grinzilor: substantive şi verbe sticloase [...] Se vede prin ferestre o altă realitate, unde se poate ajunge,/ aievea, făcând un singur pas dincolo de pervaz, doar un singur pas, în direcţia tufelor de zmeură – ale grădinii –, de coacăze, de bujori/ şi de agrişe" (*Această carte*), habitatul livresc, este calea spre transcendent, este centrul din care se începe ritualul, misterul creaţiei, împărtăşirea cu sacrul, repetarea, deci întoarcerea, ieşirea din timp, renovarea universului. Lipsit de patetism, bărbăteşte, poetul este îmbibat de nostalgia Paradisului, de dorinţa întoarcerii în început. De fapt, scrierea/facerea cărţii a durat de la o iarnă la altă iarnă, adică decursul unui an: „Această carte pe care am început-o iarna,/ când toate fetele trântesc prea tare, în amurg, uşile, şi pe care sper/ s-o închei, aşa cum mi-am propus, înainte de venirea/ celor doisprezece bărbaţi, în care se preface, pentru câteva zile, anul". Cartea încheie timpul trecător şi, printr-o întoarcere în arhaicitate, declanşează timpul mitic, netrecător. Poetul recuperează astfel ritualul arhetipal al creaţiei (lumii), el se întoarce la început.

Prin caracteristicile scrisului său, Mircea Bârsilă iese total în afara plutonului poetic postmodernist, definindu-se, prin profunzime, complexitate, culturalitate, printr-un expresionism dramatic dar echilibrat, ca poet orfic.

Un poet al *vechimii*

Pe monede se imprimă, precum se ştie, efigia unui suveran, unui om de stat, unei mari personalităţi. Dacă admitem că literatura este şi ea o monedă (de alt fel), atunci titlul cărţii lui Mircea Bârsilă, *Monede cu portretul meu* (Editura Pământul, Piteşti, 2009), este unul foarte adecvat. Poezia, ca arta, în general, nu poate ieşi din datele biografice ale autorului, este, deci, autoportretistică. În fiecare poem al lui Mircea Bârsilă vom recunoaşte oglindite trăsăturile sale de identitate (stilistice, tematice, culturale).

Sub aparenţa unei mari simplităţi, poezia sa este profundă, metafizică. Ea reuneşte, prin ecouri repetate, prin suprapuneri (precum cercurile concentrice, când este aruncat un obiect într-o apă), comportamentul habitual al omului, arhetipuri, modele morale tradiţionale şi, în fine, o revelaţie sapientă: „Lampa dată la infinitiv,/ cheia răsucită în uşă de două ori/ şi repetatele coşmaruri cu substrat arhaic, păgân:/ se face că mi s-a furat din nou colivia/ în care îmi ţin umbra. Se face că patul în care dorm/ este izbit, toată noaptea, aproape ritmic,/ de găleata unei fântâni. Puţini, foarte puţini bănuiesc/ ce înseamnă să te culci fericind vrăbiile:/ n-au zei şi poate nici nu ştiu că sunt vii/ în această betonieră în care ne învârteşte soarele." (*în fiecare seară*). Poetul scoate, din adâncimi, structuri regresive, straturi culturale ancestrale, impulsuri naturale, senzaţii, trăiri, pe care le proiectează într-un prezent etern. Versurile ample, năvala imagistică, mai ales când este evocat calendarul naturii (*prietenul nostru octombrie*), trezesc în memoria, în fiinţa noastră, ritmuri impetuoase, nostalgice (asemănătoare celor din concertele lui Vivaldi). Autorul citeşte lumea printr-o viziune a bonomiei, a familiei, a casei, a armoniilor, a misterelor, prin împerecheri a căror compatibilitate este fabuloasă. Alegoria apare frecvent: „Singurătatea – adevărata singurătate – începe/ abia când îi vezi aievea balegile de vită mare şi blândă/ prin apartamentul cu trei camere" (*domnul administrator*). Credinţa poetului, exprimată explicit, este în realitatea concretă („În şuerul polizoarelor şi în mirosul bidoanelor de petrol", „În aerul proaspăt tras în piept, dimineaţa,/ la o fereastră ale cărei perdele sunt munţii"), în cele ce vor veni, dar încă nu au luat fiinţă („În tot ce începe să prindă contururi"), în principii („În adevăr./ În frumuseţe. În puritate"), în asaltul plăsmuirilor abisalităţii.

Cuvintele, poemele au relief, conţin o rezervă semantică, sunt înconjurate de o aură, asemenea „acelor femei/ ale căror nume încep la o distanţă enormă de ele" (*stoluri de păsări*). Mircea Bârsilă ştie să dezvolte ritualul unei expresive magii lirice, să găsească incantaţia potrivită pentru a deschide drumul către o bogată lume fabuloasă. Poezia premoniţiilor, foarte prezentă, aminteşte de lirica blagiană târzie: „Ca mâine, vai, nu vom mai fi,/ e-atât de austeră una dintre Parce! –/ şi se aud, aievea, zvonuri tot mai negre/ de bărci fără de vâsle şi de arce./ Letale zvonuri! Parcele. Şi Caron./ Mai e un an, un veac, o clipă.../ Nu-s drumuri pe acolo şi nici roate,/ iar păsării i-ajunge o aripă." (*zvonuri letale*). Alteori, sastisit, exclamă: „Abia aştept să treci, întunecată viaţă,/ şi soarele să tragă între noi perdelele-i de lut" (*întâia fereastră luminată*). Femeia (tânără) este o apariţie târzie, care alimentează melancolii, crepuscularităţi înnecate în alcool, contemplaţii, retractilităţi, suavităţi. Se confruntă în poezia sa două vârste culturale: una mitică, plină de vrajă, mocnind în negura istoriei, şi alta în care „vechimea [este] osândită", golită de poezie, îndopată „cu absurdele înţelesuri/ pe care mintea noastră este nevoită să le înghită". Imaginarul său este îmbogăţit prin frecvente asocieri cu o faună miraculoasă, cu o floră simbolică, cu prezenţa duhurilor, a unor divinităţi păgâne, aflate într-o deplină simbioză cu omul, suportând deseori mutaţii, antropomorfizate, zoomorfizate. Sunt evocate practici magice, superstiţii, prin toate circulă un flux misterios, dar funcţionează şi o libertate inventivă debordantă: din realitate, poetul desprinde bucăţele mici cu patentul, lacrimile sunt extrase din ochi cu aţa, ca dinţii de lapte, luna peste oraş este o oaie moartă, în putrefacţie, orele însorite ale zilei sunt asemenea boabelor calde de porumb din pipota unei raţe tăiate, un sat este aşezat pe fundul unui lac, printre peşti uriaşi plutitori etc. Mircea Bârsilă este ludic, manifestând o fantezie luxuriantă.

Pentru scriitor, spectacolul existenţei este cel din copilărie, cel rememorat, cu fantastice scule de tâmplărie, aşezate în magazia de lângă bucătărie, cu centrifuga pentru scos mierea din faguri, cu „paltonul cu guler din blană de veveriţă al mamei", cu oamenii purtând măşti, veniţi să stropească pomii din livadă, toate acestea învăluite de o puternică trăire afectivă şi reprezentând o adevărată matrice (stilistică), o viziune a culturalităţii universului casnic: „Cum aerul/ când năvăleşte brusc în horn, la o răscruce de vânt, şi face/ să zbucnească focul ce părea

Poezie a firescului, a spaţiului domestic în care moţăie adormite simbolurile, se constituie, în subtextualitate, ca o scriere de formă cabalistică în care sunt presărate chei, ce deschid labirinturi. Tot existentul este străbătut de un spiritualism universal, de un soi de animism, personificările fiind puse în funcţiune frecvent...

stins, aşa pătrunde, câteodată,/ în sufletul meu ostenit, câte o amintire,/ de-atunci –" (*o casă cu pereţii albi*). Pentru că iubeşte natura, ca pe o casă regeneratoare, şi pentru „străvechea credinţă/ în ascunsele puteri ale cuvintelor", este etichetat de unii drept *demodat*. Or, nu moda este criteriul poeziei, ci esteticul. Poezia nu poate avea reţete, nu poate fi exclusivistă. Ea este polimorfă şi are o actualitate axiologică perpetuă.

Precum însuşi afirmă, într-*o artă poetică*, autorul scoate la iveală „felurite imagini lipsite de corelaţie,/ felurite imagini luate prin surprindere,/ cum de lumina unui reflector, în noapte,/ încât nici nu-şi dau seama, pe moment, ce se întâmplă". Desigur, este rostul poeziei să destructureze realitatea şi să dezvăluie magia acesteia, părţile ei nevăzute. Nu altfel gândea Blaga („Eu cu lumina mea sporesc a lumii taină")

Mircea Bârsilă se distinge, prin stilul său, de toată poezia actuală. El creează un univers poetic special, tradiţionalist, în bună măsură, având un puternic filon arhaic, în sensul recuperării unui mod de gândire cultural, antropologic, primordial, insistând pe relaţia nemijlocită cu spiritualitatea naturii, cu întreaga creaţie, identificându-se cu tipul de om autentic, bucuros de viaţă şi de moarte, însă, cum e firesc, dedublat: „Eu: o gură ce vede. El: un ochi care cântă./ [...]/ Se află departe, când îl chem, şi apare din senin,/ când prezenţa sa este nedorită sau chiar compromiţătoare,/ neliniştea mea amestecată cu liniştea şi ironiile lui,/ din când în când el moare şi iarăşi învie./ El va fi răstignit. El este vinovatul./ Eu, de foc, într-o casă nelocuită./ El, de ghiaţă într-o ţară cu izvoarele de lână –/ şi fiecare-i celălalt, în acest joc,/ animaţi amândoi de nevoia de a umple în sine un gol." (*el este vinovatul*). În vremurile acestea sărace, vinovat de preaplinul său poetic, Mircea Bârsilă ne oferă monedele/ monadele pe care este întipărit chipul său.

Procopie Clonţea

„Este prea poet acest poet atât de înzestrat"*

Cum poate arăta la vârsta de 65 de ani „ veşnic tânărul " Mircea Bârsilă, altfel decât un om împlinit (la figurat, vreau să spun) şi cu siguranţă fericit?

Anii par încremeniţi pe fruntea sa mereu încruntată a mirare şi aş pune prinsoare că şi-a comentat cu întârziere vârsta rotundă cu obişnuita-i remarcă contemplative: „Ce chestie interesantă, domnule!"

Împlinit, fără îndoială, după un periplu impresionant: prof.univ.dr. în domeniul literaturii române şi conducător de doctorat, critic literar şi poet (re)cunoscut, prezent într-o istorie a literaturii române, într-un manual şcolar, cât şi în volume şi reviste literare, deţinător al unor premii prestigioase etc.

Întâmplarea face ca poezia „O existenţă sidefie", a cărei traducere o public în prezentul număr al revistei „Argeş", să o fi regăsit comentată critic în termeni laudativi de către Daniel Cristea-Enache (*Cultura*, aprilie 2010 - internet 19.04.2010) care, în analiza mai largă a volumului „Monede cu portretul meu", o declară „pronunţat nichitastănesciană (histrionică, spectaculară, cu detentă imaginativă), cu final contaminat de Geo Dumitrescu ".

Şi în traducerea mea, pe care i-o dedic aniversar, sper să se regăsească,măcar în parte, talentul şi profunzimea acestui „histrionic, spectacular şi imaginativ" poet.

* Daniel Cristea-Enache op.cit.

MIRCEA BÂRSILĂ
Dimensiunea ludică a poeziei lui Nichita Stănescu
Editura Paralela 45

Mircea Bârsilă
Anotimpurile unui cătun

MIRCEA BÂRSILĂ
acordeonul soarelui
editura paralela 45

Echivalenţe

Mircea Bârsilă – 65 (n. 19 octombrie 1952)

O existenţă sidefie

Sunt cine sunt; un brad aplecat
peste frumoasa genune dintre sânii unei femei;
mârâie toată noaptea, întărâtate,
imaginarele fiare din oglinzile ei.

Iată-mă strângând în braţe o omidă
la marginea încă verde a unei frunze de dud;
până şi pietrele îşi întorc, somnoroase,
unica lor tristeţe, spre sud.

Iată-mă sub chipul unui inorog
ţinut de-o tânără prinţesă, în sclavie.
Sunt, într-adevăr, cel ce sunt:
o existenţă inoxidabilă, sidefie.

O copie - greşită! - a zeului Proteus
numit şi „Arlechinul" de zeii cei târzii.
A fi un cal, pentru o clipă, în faţa unui cal.
A fi un bob de strugure, în faţa unei vii.

De mii de ani beau apă din izvoare,
aşa cum se adapă fiarele cu sânge;
un ochi al meu e limpede şi râde,
iar celălalt - un clopot care plânge.

De ce mă izgoniţi cu zbierete subţiri
de animale cu copitele crude şi mici?
Azi-noapte, m-am trezit din nou cu luna lângă pat:
un ochi imens - şi genele din fire de-arnici.

A fi mereu acelaşi, dar sub altă mască,
a fi un cal, pentru o clipă, în faţa unui cal.
Eu simt cu sângele - vai, mie! - cel din creier
şi îmi revin - când sunt îndrăgostit - la normal.

A Nacreous Existence

Translated by PROCOPIE CLONŢEA

I am who I am: a fir tree bending
Over the beautiful abyss between a woman's breasts;
All night long the imaginary beasts in her mirror
Are growling at me with vicious unrest.

Here I am, a caterpillar in my arms,
On the still green edge of a mulberry leaf;
Even the cold stones are sleepily turning
To the South their unique deep grief.

Here I am under the guise of a unicorn
In bondage held by a princess in her secret parlour
I am indeed who I am:
An unoxidable existence of mother-of-pearl colour.

An unsuccessful copy! – of Proteus the god
Also called "Arlechino" by the gods of later date.
To be a horse, for an instant, in front of a horse,
In front of a vineyard to be a grape.

Like beasts which quench their thirst with blood
I've drunk water from springs for thousands of years,
One of my eyes is laughing most clear
The other's a bell which sheds bitter tears.

Why are you chasing me with high-pitched bleats
Of tender hoofed animals which still feed on milk?
Last night, again I awoke to find the moon by my bed:
An enormous eye - with eyelashes made of silk.

To always be the same, under a different mask,
To be an animal, in front of an animal.
I feel with my blood - poor me! - with that in my brain
And, when in love, I come back to normal.

Petru Pistol

Nume de poet

„Numele. Tot ce e mai superficial în om este şi mai adânc [...] La Judecata de apoi vei fi chemat după numele tău" (Constantin Noica, *Jurnal de idei* , III, 253).

Cum să nu fii poet când numele tău este Mircea Bârsilă?

Să procedăm cu de-amănuntul.

În „sintagma" aceasta onomastică întâlnim – rarisim caz şi bine prevestitor! – două interjecţii: *cea* şi *bâr*. George Călinescu, trecând în revistă realiile poetice, spune despre animalul de povară cu privire blândă că, fiind el „greu de pământ", este element poetic. Să vorbim despre cea de-a doua interjecţie ar fi o întreprindere ingrată; mult mai onest şi benefic ar fi să recitim, încă şi încă, poemul *Mioriţa*. Cu interjecţiile nu este de glumit. Ele sunt stimuli în aşa măsură, de parcă ar da cu biciul. De altminteri procedează dânsele după cum le dictează numele: *stimulus*, în limba latină, fiind bâta cu care păstorul mână vitele *împungându*-le, *stimulându*-le.

Acesta ar fi filonul bucolic al poeziei lui Mircea Bârsilă.

Următoarele două secvenţe ne vorbesc despre partea nobilă, arhondologia poeziei.

Mir, ce cuvânt frumos ne-a dat limba slavă! Numai să ştim a-l pune acolo unde trebuie, lângă cine trebuie. (Dar asta-i tocmai măiestria lui Mircea!) Admirabil tandem sinonimic cu *lume* (din latinescul *lumen*, „lumină"). Mai rămâne, de tot poeticul, *silă*. Faptul că poetul şi l-a revendicat cândva ca pseudonim literar este cât se poate de relevant. Plus ascendenţa sa aristocratică, cu parfumul vremurilor apuse: *taedium vitae*, (poate şi) *spleen* ori *nausée*, dar şi „tânăra" *akedia* („lehamitea" noastră).

Îi sunt oare de ajuns toate acestea poetului?

Da, cu condiţia să nu uităm inefabilul poeziei.

„Altfel spus, acestea sunt nişte cuvinte goale", va spune cititorul. Da, răspund, de vreme ce a vorbi despre poezie, pe lângă neputinţă, este şi o blasfemie. Şi, atunci, e preferabilă cacofonia de mai sus.

Variantă de avarie.

Reîncarnaţi în tuburi reci de orgă / tocmească-şi unii limbi de foc bengale, / plesnit în palme de zi mare, morgă, / statui, alămuri, carmen seculare... // Poetul singur sinele-şi învaţă / o lebădă să cânte pe muteşte, / o întărâtă, o înfaţă, o desfaţă, / dar, dincolo de viaţă, o iubeşte! // Iar lebăda se lasă ca din ornic / şi se înalţă peste toate-n rang, / trecând cuţitul peste un pristolnic, / poetul ea-l dezleagă din tic-tac. (*Poetul singur*)

aniversare

Aurel Sibiceanu

La mulți ani, Mircea Bârsilă!

Moto: „E-atâta timp de când puteam sa fiu,
chiar și pe vreme de ploaie,
o piatră însorită.” (Mircea Bârsilă)

Suntem în 1985, la finele primăverii sau începutul toamnei, nu mai știu cu precis, e mult de atunci… În sala de ședințe a Cenaclului Liviu Rebreanu a intrat un tânăr, cam de vârsta mea, semăna izbitor de mult cu Goethe. Prezența lui îți inspira liniște și siguranță. Nu mai știu cine citea din creațiile proprii, poate Ion Durac, poate altcineva… După lectura autorului, colegii de cenaclu au început „autopsia” lucrărilor citite, era acel moment delicat când aveai posibilitatea să te solidarizezi critic și chiar sufletește cu autorul, dacă era din familia ta estetică, ori să fii „necruțător” dacă acesta făcea parte din tagma canonicilor de partid și de stat, refugiați într-un patriotism de vizuină, mocirlos, ori din cea a veleitarilor. Tânărul nou sosit a luat cuvântul, a început prin a se prezenta: „Mă numesc Mircea Bârsilă, am absolvit Facultatea de Filologie din Timișoara, am publicat o carte de poeme în 1982. Acum sunt Șef al Inspectoratului Pitești al Uniunii Compozitorilor din Romania și mă bucur să descopăr acest cenaclu.” A urmat apoi un discurs critic foarte bine structurat și profund, am recunoscut în el patina serioasă a centrului universitar timișorean. Am fost încântat, mai ales că citisem cartea de poezie a noului nostru coleg de cenaclu – o cumpărasem cu un an în urmă, de la Librăria Mihail Sadoveanu, din București. Treceam adesea pe la pomenita librărie, acolo găseam cărțile pe care le scăpasem în librării, librăresele mă cunoșteau, devenisem „de-al casei”, cotrobăiam prin rafturi și prin cutiile cu cărți de sub mesele mari din librărie, intram chiar și în depozitul din spate, unde, spre stupefacția mea, am găsit multe cărți pe care mi le doream cu ardoare.

După ce seara literară s-a terminat, l-am abordat pe Mircea, i-am spus că îi citisem cartea și că o găsisem foarte bună, că se individualiza prin scriitură și că nu semăna cu nimic din ceea ce producea generația noastră în poezie – spun noastră pentru că ne despart doar doi ani. Atunci a început prietenia cu poetul Mircea Bârsilă și ea durează și azi. Rând pe rând, i-am prezentat toți prietenii din Pitești, boemi înrăiți și căutători de drumuri noi în poezie, proză, pictură, muzică și filozofie. Am petrecut în grup, am făcut lecturi, ne-am susținut unii pe alții în cenaclu, am făcut frondă împotriva culturnicilor. Cu mici excepții, mai toți eram autodidacți și ținuta universitară a noului nostru prieten ne-a fost model de acumulare, înțelegere și sintetizare a fenomenului literar. Mircea a avut și are o calitate rar întâlnită în lumea culturii - știe să lupte cu sine, să se tempereze, să fie modest până aproape la ștergerea personalității sale, știe să nege blând, dar cu argumente severe. Personal, aveam și am în comun cu Bârsilă marele interes pentru fenomenul mistic, antropologiei și mitologie, cu precădere pentru cea românească, care este una fabuloasă. Chiar în acel an 1985, apăruse ampla lucrare a etnologului Romulus Vulcănescu - „Mitologie română”, la Editura Academiei Române. Îl cunoscusem pe etnolog, grație unui mai tânăr prieten, Eugen Toma, plecat prematur din lumea asta. Îi promisesem lui Mircea că îi voi mijloci întâlnirea cu Vulcănescu, dar ne-am luat cu viața și, mai ales, cu anii derutanți și confuzi, de după 1990 – vreme ar fi fost, etnologul a mai trăit până în 1999.

Miturile clasice și miturile populare românești, cele din stratul precreștin, la Mircea Bârsilă sunt teme poetice, abordate aproape până la adicție, ele sunt cercetate din perspectiva omului modern, a amintirii strămoșilor din acesta, dar și din perspectiva unuia care pogoară în vremurile ancestrale, având vehicul poezia, vremuri din care se întoarce cel mai adesea cu aurul tandreții acelui trecut, alteori cu chipurile lui tulburi, neclare, plămădite din metale grele și ierburi amare, greu de tâlcuit cu instrumentele și sufletul omului postmodern. Demersurile autorului acestei lirici bogate în profunzime, dar și în stranietate, sunt veritabile catabaze și anabaze, veritabile translații în infern și înălțări din acesta, putem spune că poetul este ruda de peste timp a maeștrilor inițiați Dante și Vergiliu, un poet dublat de unicitate și aproape imposibil de imitat, altfel spus, protejat de o armură lirică prietenoasă, făcută din ciudate metale poetice, pe care numai el știe să le prelucreze și îmbine. Voi cita finalul unui poem tulburător de straniu, dar și omenesc, un poem despre extincția ființei umane, unde lutul trupesc are calitățile Titanului Cronos, dar unul care devoră pământul în care sunt topiți toți cei plecați Dincolo, începând cu Întâiul Om, o devorare ca o condensare a materiei într-un singur lut omenesc, un lut, spun eu, apotropaic:

„Un drum, pe care n-am mai fost niciodată, /sforăie, până dimineața, ghemuit lângă mine, in pat, / iar stelele, gutuiule, stelele logo-stelele,/ nu mai răsar pentru că s-a sfârșit ziua,/ ci pentru a mă ajuta sa mă obișnuiesc, daca așa ceva se poate,/ cu noaptea aceea/ când întregul pământ va fi înghițit de propriul meu lut.”/

Ca orice om, Mircea Bârsilă nu a fost ocolit de capriciile vremurilor și oamenilor, de arbitrariul unor funcționari ai statului – aceștia din urmă l-au rănit în plin regim de libertate, când era de presupus că lumea se va fi strămutat în viață nouă. Alcătuirea lăuntrică aleasă a poetului l-a protejat de mizantropia care, îndeobște, se apropie de orice om profund rănit de avatarurile bezmetice ale omului.

În primii ani ai democrației post-decembriste, în fapt o democratură prelungită până azi, Mircea Bârsilă a încercat să se implice în treburile politice ale cetății. Politicienii de azi, în fapt niște impostori, niște oameni care îl trăiesc pe „a fi” prin verbul „a avea”, nu prin sublimarea spirituală și dragostea de om, l-au rejectat, așa cum au fost și încă sunt rejectați toți intelectualii de mare ținută, inși care nu pot încăpea în paradigma post-adevărului, pe scurt spus, a dreptului politicienilor de a folosi emoția și minciuna pentru a convinge masele.

În ultimii 8 ani ai comunismului, pentru că nu mai puteam suporta regimul și devenisem vocal, adesea subversiv, m-am confruntat cu multe probleme, am devenit ținta fostei Securități și a acțiunilor de marginalizare. Mircea, cu toate că știa o parte din necazurile mele și că se poate expune acelorași tratamente din partea organelor, a scris (în 1988) o cronică generoasă, „Curajul de a fi singular”, despre o carte a mea, publicată în 1987, amenințând că respingerea ei de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste mă va determina să cer expatrierea. A fost cronică literară corectă, poate prea generoasă, mi-a ridicat moralul. În 1989, poeta Constanța Buzea, căreia i-am trimis un exemplar al cărții, fără să o cunosc personal, a scris o cronică în revista studențească „Amfiteatru”. A fost a doua „platoșă” a mea împotriva regimului opresor, am simțit căldura și solidaritatea distinsei poete…

Poetul, iată, împlinește 65 de ani, dintre aceștia, ultimii 32 de ani, ani de maturitate trupească și intelectuală, i-am trăit împreună, în curtea domnească a aceluiași vis – poezia, trupul nostru subtil care, sper, ne va supraviețui… La mulți ani cu sănătate, Mircea, încă tânărul meu prieten, la mulți ani și celor dragi ție!

Miturile clasice și miturile populare românești, cele din stratul precreștin, la Mircea Bârsilă sunt teme poetice, abordate aproape până la adicție, ele sunt cercetate din perspectiva omului modern, a amintirii strămoșilor din acesta, dar și din perspectiva unuia care pogoară în vremurile ancestrale, având vehicul poezia, vremuri din care se întoarce cel mai adesea cu aurul tandreții acelui trecut, alteori cu chipurile lui tulburi, neclare, plămădite din metale grele și ierburi amare, greu de tâlcuit cu instrumentele și sufletul omului postmodern.

Amalia Elena Constantinescu

IEȘIREA DIN LABIRINT PRIN CREDINȚĂ. EVADEAREA DIN SINE PRIN VERS

Am considerat întotdeauna că este dificil să așterni pe hârtie emoții, amintiri, misterioase gânduri. Văzându-le acolo trăiești sentimentul că nu le poți dărui, în totalitate, percepția și vibrația proprie, iar acest sentiment se amplifică atunci când vine vorba de profesori, de mentori, de oameni care ți-au fost alături o bună bucată de drum. (Și nu este prima oară când fac această afirmație.)

Au trecut mai bine de douăzeci de ani, de când am pășit întâia oară ca studentă, pe holurile Universității din Pitești. Îmi amintesc și acum, cu lux de amănunte, primele mele cursuri: cursul de muzică – al regretatului profesor Ioan Iancu, cursul de istorie a literaturii române vechi – profesor Mihail Diaconescu – și cel de literatură universală al profesorului Mircea Bârsilă. Colegii mă întrebau dacă nu-l cunosc pe domnul profesor, Mircea Bârsilă. Auziseră că este poet, iar eu scriam și reușisem să public primul volum de versuri. Știam cine este domnul profesor, chiar dacă n-avusesem ocazia încă, să-l întâlnesc personal. Eram copii pe atunci… și ne trăiam pe deplin copilăria, departe de flagelul tentațiilor, uneori nocive, ale tehnicii de astăzi. Nu aveam nici măcar telefon mobil. Neștiind ce să le spun colegilor mei ca să nu-i dezamăgesc mi-a venit ideea să le povestesc, cum am fost eu, în urmă cu doi–trei ani, în sediul revistei „Calende”. Primul redactor pe care l-am întâlnit atunci a fost chiar redactorul–șef al revistei – profesorul Nicolae Oprea –, care m-a privit zâmbitor și calm pe sub ochelari. Entuziasmându-mă, la gândul acestei amintiri, i-am întrebat dacă știu câtă căldură sufletească răspândește în jur domnul profesor, Nicolae Oprea. Neașteptând vreun răspuns i-am anunțat că o să ne fie profesor, în anul al II–lea de studii universitare. Erau bucuroși, iar eu mă bucuram odată cu ei, fiindcă reușisem să le spun ceva. Bucuria însă a fost repede curmată de întrebarea unei colege: „Bine, bine, dar de domnul profesor Mircea Bârsilă ce ne spui?” Ajunsesem din nou în punctul de unde plecasem. Atunci un gând, ca lumina unui fulger, mi-a apărut în minte și le-am spus: „Domnul profesor Mircea Bârsilă este poetul”. S-a făcut liniște o clipă, pentru ca apoi aceeași colegă să mă întrebe: „Adică cum este poetul?” „Adică scrie numai poezie, ce nu înțelegi?” mi-a luat apărarea un coleg.

Pe hol domnul profesor venea deja spre sala noastră de curs, iar apariția dânsului era salvatoare pentru mine, în acel moment.

Au urmat cursuri, în care explicațiile dânsului au creat în sufletul meu metamorfoze și imagini poetice. Pot spune astăzi, cu mândrie, că domnul profesor m-a certat părintește, m-a îndrumat cu răbdare, m-a susținut, spulberându-mi inerenta îndoială juvenilă. De la domnul profesor am învățat, pe lângă multe alte lucruri, poate unul dintre cele mai profunde percepte de viață. Am învățat că „omul care l-a pierdut pe Dumnezeu trăiește într-un labirint”, *nemaiavând forța de a găsi vreun reper.*

La mulți ani, domnului profesor! La mulți ani poetului, care dăruiește totul prin vers!

aniversare

Leonid Dragomir

Biblioteca de filosofie

Mircea Eliade, filosoful si creştinul

Descoperirea originalului în limba română a paginilor de jurnal scrise de Mircea Eliade în perioada 9 octombrie 1959 – 3 mai 1962, îi prilejuieşte lui Cristian Bădiliţă, autorul acestei descoperiri, iniţierea unei ediţii, adnotată ştiinţific (*Jurnal. Pagini regăsite 1959 – 1962*, Ed. Tracus Arte, Bucureşti, 2017) în care sunt lămurite diverse contexte, persoane, personaje la care s-a raportat şi cu care s-a intersectat marele istoric al religiilor în acei ani. Este într-adevăr de mare ajutor să beneficiezi ca cititor de o seamă de informaţii fără de care unele notaţii eliadeşti ar părea destul de abstracte, dacă nu de neînţeles. În ceea ce mă priveşte absenţa unor astfel de lămuriri, dar cred că şi faptul că nu eram prea pregătit, m-au făcut să nu fiu atât de impresionat de cele două volume de *Jurnal* ale lui Mircea Eliade în ediţia de la Humanitas din 1993 a lui Mircea Handoca. (Acolo paginile ce acoperă perioada menţionată mai sus au fost traduse după traducerea fraceză). Pe vremea aceea m-au impresionat mai ales *Memoriile* marelui istoric al religiilor. Concentrându-mă pe aceste pagini, nu multe la număr, acum după ce am citit câte ceva din opera ştiinţifică, eseistică şi literară a lui Eliade nu pot să nu-i dau dreptate lui Cristian Bădiliţă, care afirmă în Prefaţă că avem la dispoziţie "un fragment de capodoperă a culturii române". Voi încerca în continuare să arăt de ce cred, la rândul meu, că este aşa.

Pe fondul desacralizării galopante, concepţia lui Mircea Eliade capătă un aer dramatic, dacă nu de-a dreptul tragic. Reflecţiile sale privind posibilitatea apariţiei unei civilizaţii areligioase, care ar fi totuna cu dispariţia omului, par, privite dinspre vremurile de azi, profetice.

Desigur, ne întâlnim aici cu stilul eliadesc, cel apropiat eseisticii de tinereţe, de o mare efervescenţă ideatic–asociativă, plin de poeticitate, mai ales când descrie peisaje, anotimpuri, dar şi atmosfera intens culturală din mediile savante americane, dar şi de la Paris, sau de la Ascona unde aveau loc întâlnirile Eranos şi unde s-a legat prietenia sa cu Carl Gustav Jung. Din când în când răzbat pline de angoasă şi de nostalgie amintiri din perioada bucureşteană sau legate de oameni ce i-au marcat tinereţea, precum Giovanni Papini sau Giuseppe Tuci. Dar dincolo de imaginile savantului, eseistului sau prozatorului pe care le aveam deja conturate, acest mic volum m-a făcut să-mi dau seama mult mai clar decât înainte de vocaţia filosofică a lui Mircea Eliade. Orice notaţie, chiar şi cele care la prima vedere sunt consemnări ale unor întâmplări banale este de fapt revelarea unui aspect al ideii sale principale care mi se pare a fi concentrată în expresia *homo religiosus*. Viaţa acestuia ne invită Eliade să o descoperim laolaltă cu el în diverse camuflări profane: de la filosofie, literatură, psihanaliză, ideologii, până la vise şi întâmplări obişnuite sau de-a dreptul stranii. Spre deosebire de scrierile ştiinţifice, aici în jurnal accentul cade mai puţin pe decriptarea aspectelor pozitive ale sacrului – mediul vital al lui homo religiosus – în mitologie, simbolistică, religii arhaice ş.a, ci pe prezenţa degradată, negativă, de umbră a sa în diferite concepţii intelectuale sau mişcări politice ale lumii contemporane. Pe fondul desacralizării galopante, concepţia lui Mircea Eliade capătă un aer dramatic, dacă nu de-a dreptul tragic. Reflecţiile sale privind posibilitatea apariţiei unei civilizaţii areligioase, care ar fi totuna cu dispariţia omului, par, privite dinspre vremurile de azi, profetice.

Crezul profund al lui Mircea Eliade este cuprins în opinia mea, în acest pasaj datat 13 octombrie 1962: "omul modern, radical secularizat, se crede şi se vrea ateu, areligios, sau măcar indiferent. Dar se înşeală. N-a izbutit să abolească *homo religiosus* (s.a) din el: n-a suprimat (dacă v-a fi fost vreodată!) decât pe *christianus* (s.a). Asta înseamnă că a rămas <<păgân>>, desi n-o ştie. Mai înseamnă şi altceva: că o societate areligioasă nu există încă (*eu cred că nu poate exista*, că dacă ar fi realizată – ar pieri în câteva generaţii, din plictiseală, neurastenie sau printr-o sinucidere colectivă)". Fragmentul mi se pare grăitor prin sine, aşa că nu-l voi comenta, ci mă voi referi în continuare la problema dezbătută de mulţi şi întâlnită in nuce şi aici, referitoare la poziţia faţă de creştinism a istoricului religiilor român.

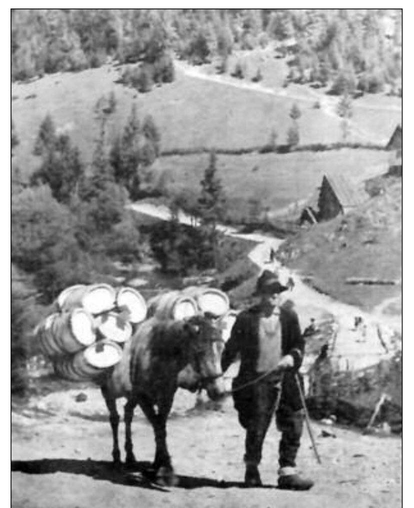
Chiar în aceste pagini este afirmată de mai multe ori ideea că iudeo-creştinismul a contribuit fundamental la desacralizarea naturii, făcând posibilă ştiinţa modernă, şi înlocuind timpul ciclic cu cel linear, istoric. De asemenea Eliade îşi mărturiseşte admiraţia şi atracţia pentru creştinismul cosmic, care ar fi conservat multe mentalităţi păgâne în special în estul Europei. Dar nicăieri nu apare ideea că ar trebui să ne reîntoarcem de la creştinism la păgânism. Eliade atrage doar atenţia că omul nu poate trăi exclusiv în istorie, "sub teroarea istoriei", o altă obsesie a sa. Filosofia lui nu este anticreştină, ci una care se adresează celor care nu pot să mai creadă, încercând să găsească totuşi un sens neliniştilor şi angoaselor care îi încearcă în absenţa credinţei Pledoaria sa pentru sacru şi atenţionarea asupra riscurilor desacralizării pot fi – de ce nu ? - şi o propedeutică la regăsirea credinţei în Hristos, după excesele şi greşelile creştinismului istoric. Oricum, cred că unui creştin ancorat în credinţa lui, textele lui Eliade îi pot explicita lucruri trăite dar poate nu îndeajuns conştientizate. Există în jurnal cel puţin două argumente în acest sens.

Primul ar fi viziunea conform căreia religiile arhaice, cu miturile, simbolurile, zeităţile lor, "se datoresc vidului lăsat de retragerea lui Dumnezeu din lume, de transformarea lui în *deus otiosus* (s.a) şi disparţia lui din actualitatea religioasă". Deci, spune autorul în continuare, "<<adevărata religie>> începe după retragerea lui Dumnezeu din lume", iar "elanul omului religios pentru <<transcendent>> mi se pare uneori gestul deznădăjduit al orfanului rămas singur pe lume". Dar dacă pentru aceşti "orfani" Dumnezeu vine şi se revelează întrupându-se într-unul ca ei şi intrând în Istorie? N-ar fi astfel creştinismul maxima împlinire a lui homo religiosus?

În al doilea rând, Eliade nu e atât de naiv să presupună că putem pur şi simplu să ne debarasăm de istorie, a cărei teroare o simţise pe propria-i piele, reîntorcându-ne într-un alt timp, ciclic. El ne propune în schimb o altă cale de transcedere a istoriei prin asumarea şi trăirea aparentei ei lipse de sens după modelul scenariilor iniţiatice. Or, creştinismul nu face altceva: deşi este istoric el nu ne ţine prizonieri ai istoriei, ci ne propune o cale de depăşire, nu prin fugă sau retragere, ci prin cea mai autentică trăire a ei: asumarea suferinţei. Într-o însemnare din 2 februarie 1962, Eliade comentează *Scrisorile din închisoare* ale lui Dietrich Bonhoeffer, teolog luteran, ucis într-un lagăr nazist. Conform acestuia, creştinii contemporani care trăiesc într-o lume secularizată trebuie nu să lupte împotriva secularizării, ci să o accepte în numele lui Dumnezeu. Religiozitatea lor va consta atunci în "a participa la suferinţele lui Dumnezeu într-o lume fără Dumnezeu". Ideea aceasta mi se pare în deplină consonanţă cu ideea eliadiană a asumării vieţii, deci şi a evenimentelor istorice ca făcând parte dintr-un scenariu iniţiatic. Într-o astfel de perspectivă totul este să ştim să citim adică să vedem semnele prezenţei sau absenţei lui Dumnezeu în lume, în istorie sau în noi înşine. Este exact ceea ce face Mircea Eliade prin hermeneutica sa aplicată celor mai diverse domenii culturale sau aspecte ale vieţii, care vizează aşadar implicit sau explicit totul existenţei, constituindu-se astfel într-o filosofie. Că o astfel de filosofie nu este în nici o caz ostilă creştinismului, dimpotrivă, sper să fi arătat şi eu aici deşi orice cititor de bună-credinţă o poate constata fără prea mare greutate. Voi încheia citând în întregime nota din 26 ianuarie 1960, remarcabilă prin profetismul ei şi definitorie pentru viziunea lui Mircea Eliade asupra destinului umanităţii: "După o lungă epocă mitologică şi o foarte scurtă epocă istorică ne pregătim să intrăm într-o epocă biologică (economică). Omul va fi silit să devină termită, furnică. Mi-e peste putinţă să cred că va reuşi dar câteva generaţii sau poate mai multe mii de ani, oamenii vor trăi precum furnicile".

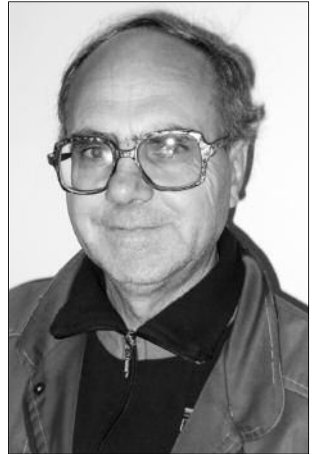

Participanţi din ţările moţeşti , la târgul de pe muntele Găina.

Ciubărar, Scărişoara, Ţara Ţopilor

Viorel Nica

Căutându-și noima dincolo de faimă

Aflat în toiul activității creatoare, poetul canadian Jonathan Locke Hart (născut în 1956, în Halifax) a publicat în 2002 volumul de versuri *Suflare și Colb* (tradus din engleză în română de Emanuel Vasiliu și editat de Editura Academiei Internaționale Orient-Occident într-o admirabilă ediție juxtalineară), în cuprinsul căruia își vădește din plin tonalitatea originală, aparținând, în cea mai mare parte, modernității târzii, își face cunoscute temele predilecte (mai concret spus, atașamentul față de trecutul ușor idealizat, simpatia față de natura supusă orișiunde în lume necruțătoarei presiuni tehnologice, nevoia de a iubi femeia care îi este părtașă atât la bine, cât și la rău, bucuria de a călători prin lumea largă și de a descoperi tot felul de lucruri frumoase, create de oamenii pașnici, ambițioși, mândri de existența lor liberă, totalmente sustrasă oricărei tentative de alienare umilitoare), își dezvoltă o viziune senină asupra lumii pe care o onorează cu prezența-i discret-consistentă.

În compania iubitei generoase (pe care ne-o prezintă în poemele *Muzică veche, În afară de tine, Vise, Aceste cuvinte, Dacă ar fi să mor, Degetele tale au atins, Strămutare),* poetul îndrăgostit ascultă fermecătoarea „muzică veche", observă că „lumea modernă e tânără pururi", se simte mutat „într-un tărâm nemișcător", apreciază că dragostea e mai degrabă ficțiune alintătoare decât fricțiune aspră, trăiește cu pozitivul sentiment al împlinirii minunate.

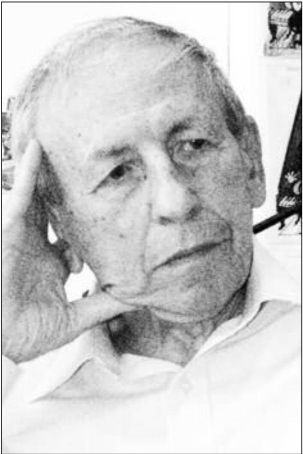
Singur fiind, el unul devine un pătimaș homo viator, se plimbă prin cele mai frumoase locuri din lume, străduindu-se să le cunoască îndeaproape, să le sesizeze specificul, să le savureze farmecul aparte. Ajuns la Cambridge, constată cu bucurie că „Femeile cântă în parc/Cu plămânii vibrând". Vizitând locul de baștină al strămoșilor anglo-saxoni, trăiește „un sentiment de acasă", de intensă familiaritate cu ceea ce-l precede. Din când în când, zăbovește pe câte „un ținut brăzdat de distanțe/Unde familiile se împrăștie în vânt" și îi admiră pe oamenii din partea locului, de nu cumva își ațintește privirile asupra vreunei priveliști deosebite, cum este aceea oferită de Lacul Blue Sea a cărui apă „E o sticlă întunecată, adâncă, sculptată-ndelung de ghețari", pe deasupra căruia „Cor de păsări strident sparge momentul nemișcării",în al cărui adânc tulbure crede că și-a pierdut „toate amintirile". Autoanalizându-se scrupulos, călătorul neobosit își dă seama că uneori inima îi devine „Aridă ca terenurile sterpe", căzând pradă unei terori nedeslușite, își decelează claustrofobia potențată și resimțită mai cu seamă în timpul iernii aprige, cu două amiezi vicios de întunecate, de-a lungul cărora „Nimeni nu dansează pe străzi". Față în față cu „Ruinele de la Clare", drumețul sensibil scrutează răvășit semnele unei lumi demult apuse, după care reflectează într-o modalitate sceptico-amară: „Chiar și ideile vechi mor/Râurile se deplasează lungi în depărtare/Și familia noastră împrăștiată peste mări". Aflându-se în metroul londonez, el remarcă lipsa oricărui element natural, se înfioară în interiorul acestui antiphysis perfect, în cadrul căruia nu mai poate întâlni nici nisipul mângâietor, nici marea mai mult sau mai puțin agitată, nici „frunzele de stejar respirânde", nici semințele de fel și fel, trece emoționat în revistă doar „cicatricile anilor" ce „Se întind pe cărămizi și pavaj". Ca globetrotter plin de râvnă de ambulanță, autorul cărții menționate are ocazia să descopere că „pe aeroportul din Beijing" „tinerii/Își descoperă fierbințeala din oase", vede că oamenii se mai războiesc pe ici pe colo, afișându-și ostilitatea reciprocă, sesizează că, de cele mai multe ori „Cratimele, locurile din mijloc/Pe care le neglijăm sunt cele/În care trăim sau murim". Chiar dacă se află de cele mai multe ori în mișcare, el năzuie spre nemișcare, dorește să-și afle „tihna" (după cum mărturisește în poemul *Contrapunct* într-o manieră cât se poate de directă) alături de liniștitul spirit al locului (nu doar o dată aflat la antipodul prea agitatului Zeitgeist), arde de nerăbdare să-și găsească pierdutul „calm", „între urletele de claxoane" dintr-o metropolă sau alta în care istoria se accelerează nevoie mare, nefiindu-i cu voia să se decelreeze câtuși de puțin (după cum i-ar fi pe plac celui ce-și dă silința să o trăiască și s-o înțeleagă de-a fir a păr), râvnește să-și răsfețe auzul cu „cântecul greierului". Compasiv cum e, nu ezită să-l compătimească, să solidarizeze discret cu „un poet din Wu", cu ton „sfidător" (la adresa prea sofisticatului și autoritarului regim politic chinez), întâlnit pe unul din traseele sale italice și consolat în cel mai omenesc mod cu putință. Pe măsură ce se depărtează de casă, peregrinul canadian își îmbogățește apreciabil experiența existențială, se bucură că viața îi este „plină de evenimente", căpătând sens deplin în contact cu necunoscutul pozitiv și îmbietor. Proiectat de cele mai multe ori într-o formă decent-minimală, lirismul său estompat, lipsit de stridență, de veleitate, de emfază, refuză să ia proporții, să devină extensiv, preferând să rămână intens, concentrat, lapidar. Din acest motiv multe poeme seamănă cu nișate haiku-uri, alegându-și un mod de proeictare de-a dreptul rarefiat, precum cel ce se intitulează *Plecat:* „Cocorul galben nu mai apare:/Cețurile de pe râu/nu sunt acasă, cerurile goale/Iar soarele apune deasupra ieburilor înmiresmate". Mai mult interesant e faptul că, odată cu rarefierea lirică accentuată, are loc și o desubiectivizare însemnată, ceea ce conduce, evident, la realizarea unui soi de minidiscurs poetic impersonal, lipsit de o vibrație autentică și, totodată, catalizatoare, în dezacord cu Weltranshaung-ul personal.

Din fericire, unei atari impersonalizări sterilizante îi sunt contrapuse frecvent unele transpoziții lirice de o fervoare apreciabilă, grație cărora lirismul propriu-zis prinde din nou avânt, se reentuziasmează bine de tot (după cum se poate constata în cuprinsul transpozitivelor poeme: *Arme, Muzică noctură, Pentru oamenii mei, Dorință*). Deși este format în spațiile occidentale, autorul poemului *Femeile* vădește o predilecție aparte față de tărâmul extrem-oriental, îndeosebi față de cel chinez, pe care îl traversează adesea cu o bucurie sporită și care i se pare plin de vrajă. Predilecție manifestată pregnant și în poemul *Rebeliune,* unde motivul oriental îi imprimă mișcării lirice o dezvoltare istorică și, în același timp, subtil contrapunctată. Plin de dramatism, poemul *Teroarea nopții* constituie o evocare impresionantă a unor timpuri istorice urgisitoare, de natură să propage multă angoasă în lume și, mai ales, să devasteze orice spațiu familial. Asumându-și într-un chip imaginar exilul, Hart îl prezintă în repetate ori ca pe o experiență umană voluptuos-dureroasă, ca pe o șansă de împlinire într-un orizont îndepărtat prin apropiata cunoaștere a celuilalt. Prezentare săvârșită într-o modalitate emblematică în cadrul unor poeme precum: *Cântec din exil, Muzică nocturnă, Gânduri neliniștite.* Aidoma unor stampe orientale, minipoemele *Femei, Concubină imperială, Yantze 2, Dimineața, Toamnă la Chang an* surprind câte o siluetă umană, discret desfășurată într-un peisaj evanescent, lipsit de conture ferme, stăpân pe o taină ce întârzie să se lase elucidată, refractar interpretării tranșante. Resimțind intens nevoia de spațiu exotic și, implicit, de alteritate, poetul canadian trece cu multă ușurință dintr-o țară într-alta, se mută din Europa în Asia, din Asia în Australia, străbătând lumea în lung și în lat, cu sentimentul cosmopolit că întreg universul îi este patrie dragă, îndeajuns de familiar spre a-l aborda fără pic de strânjenire, spre a-l prețui într-un mod necondiționat, spre a-l proiecta în felurite registre poetice din perspective cât mai profunde și mai variate. Ca unul care colindă pământul după cum îi este pe plac, el are ocazia să se miște printre constante și variabile, să constate că frumusețea poate fi descoperită orișiunde (de privitorul avizat, educat s-o recunoască în forma-i cea mai autentică și mai valoroasă), că viața palpită peste tot, desfășurându-se într-un chip mai lejer ori mai contractat într-o puzderie de hipostaze, că „Ficțiunea este un vis de grație și formă", mijlocită căruia omul ambițios își transcende limitele inerente, deprovincializându-se cu voluptate, năzuind să ființeze altcumva, altminterea, aventurându-se în meandrele necunoscutului mai mult sau mai puțin misterios, că, dincolo de diferențele superficiale, există asemănări profunde între un modus vivendi și altul la fel de dotate cu un sens specific, că pretutindeni structurile mundane tind să se dezvrăjească, să se dezaureze, să se demitizeze sub impactul mecanizării ori automatizării nemenajante, că, în pofida oricărei rezistențe efemere, orișice construcție omenească se află, în cele din urmă, „Într-o lungă/ Irevocabilă/ Pierdere", că „Limbile nu sunt ramuri/Și vorbesc doar în unghiuri", că numai poetul autentic, aflat în răspărul recentei istorii grozav de accelerate, „își găsește noima dincolo de faimă" „când liniștea poeziei/ Desferecă o lume violentă", că travaliul poetic ca atare beneficiază de o însemnată miză hermeneutică, intenționând fie să realizeze „Tălmăcirea Antichității", fie să dea seama de multiplele înfățișări ale existenței prezente, fie să anticipeze aspectul viitorului mai mult sau mai puțin dătător de speranță. Fin și lejer desfășurat în cuprinsul volumului intitulat *Breath and Dust*, lirismul hartian își dă silința să se concentreze, să exploreze trecutul decelerat și prezentul accelerat din unghiuri cât mai felurite, să depună mărturie despre capacitatea omului de a-și folosi din belșug resursele creatoare, angajându-se să creze lucruri frumoase și durabile în timpul de care dispune spre a-și pune de acord ființa cu devenirea, spre a-i îngădui suflării (pneumei) să reziste colbuirii inevitabile, nu ezită să-i prefere faimei trecătoare noima persistentă, manifestându-și astfel opțiunea pentru un mod de proiectare valoros și implicit, consistent, face tot ce-i stă în puteri pentru a se deprovincializa, năzuind mai degrabă să migreze decât să se sedentarizeze, recurge adeseori la imagini, cuvinte, embleme sau simboluri cu vădita intenție de a-și face cât mai evident mesajul umanist, din interiorul căruia se înfiripă speranța într-o ameliorare a condiției umane în vremurile ce au să vină.

Mai mult interesant e faptul că, odată cu rarefierea lirică accentuată, are loc și o desubiectivizare însemnată, ceea ce conduce, evident, la realizarea unui soi de minidiscurs poetic impersonal, lipsit de o vibrație autentică și, totodată, catalizatoare, în dezacord cu Weltrans-haung-ul personal.

cronici

Marin Ioniţă

Fenomenul care are loc azi la Curtea de Argeş pare un adevărat miracol. Secole întregi, de la luminatul voievod Neagoe Basarab şi legendarul Meşterul Manole şi până de curând, starea culturală din acest oraş a mers în pas cu vremea. Nici nu a decăzut, nici nu a excelat.

Şi iată, deodată, un salt spectaculos peste timpuri. În bătrâna cetate voievodală, cu cea mai veche biserică domnească încă intactă, ruinele Curţii Basarabilor şi ale aşezământului San Nicoară, cu monumentala Mănăstire, se tipăresc reviste şi cărţi, se fac festivaluri internaţionale de literatură, se scormoneşte în necunoscut şi se găsesc răspunsuri.

litere

CEI TREI MAGNIFICI DIN CETATEA DE SCAUN

Se întâmplă câteodată în istoria societăţii umane ca în anumite spaţii geografice să se concentreze, în acelaşi timp, o adevărată densitate de personalităţi excepţionale. S-a întâmplat în Atena antică, mai apoi la Florenţa, la Veneţia, la Roma, la Paris, la Petersburg, în alte locuri ale lumii.

Sau, poate, nu e o simplă întâmplare. Poate, din experienţe succesive, din acumulări de energie, din nevoia de primenire, nişte nuclee energetice, ajunse la momentul critic, fac explozie. Şi apar pe lume un Pitagora, un Socrate, un Aristotel, un Demostene, un Pericle, un Euclid, Eschil, Sofocle, Euripide, renegata Sapho, după ei Dante, Leonardo, Michelangelo, Rafael, Boticelli, Galileo Galilei, mai încolo Gogol, Puşkin, Lermontov…

Eminescu a fost contemporanul lui Creangă, Caragiale, Vuia, Aurel Vlaicu…

Fenomenul care are loc azi la Curtea de Argeş pare un adevărat miracol. Secole întregi, de la luminatul voievod Neagoe Basarab şi legendarul Meşterul Manole şi până de curând, starea culturală din acest oraş a mers în pas cu vremea. Nici nu a decăzut, nici nu a excelat.

Şi iată, deodată, un salt spectaculos peste timpuri. În bătrâna cetate voievodală, cu cea mai veche biserică domnească încă intactă, ruinele Curţii Basarabilor şi ale aşezământului San Nicoară, cu monumentala Mănăstire, se tipăresc reviste şi cărţi, se fac festivaluri internaţionale de literatură, se scormoneşte în necunoscut şi se găsesc răspunsuri.

Cei trei magnifici. Nu ştiu în ce ordine să-i numesc şi să nu greşesc, nu este nici unul mai prejos. Pentru liniştea sufletului meu, să mă folosesc de trasul numelor din pălărie: Calinic Argeşeanul, Dumitru M. Ion, Gheorghe Păun.

"Toată vreme-şi are vreme!" Roman autografic memorial, eseistic, liric, umoristic, chiar satiric, bine scris, emoţionant, captivant, de îl ai în mână, nu-l mai laşi. Ceva din Creangă răspopitul, din Arghezi rebelul, din Damian Stănoiu care se amuză pe seama vieţii monahale, din Emil Cioran care se declară necredincios, din Gala Galaction care rămâne fidel credinţei ortodoxe până la sfârşit, din părintele Agârbiceanu, dar mai presus de orice, el, Calinic. Alt roman, pe lângă cele cinci, stă gata să primească botezul focului. În afară de literatură beletristică, comentarii, analize, critică literară, cum ar fi cartea "Adevăratul Cioran". Editor, consilier literar, redactor de reviste. Acesta este scriitorul Calinic Argeşeanul, care mai are multe de spus şi este aşteptat cu nerăbdare.

Ctitor de biserici. Asemănat cu lăcaşuri sfinte, satele şi oraşele Argeşului şi Muscelului. Pentru că scriitorul, aşa a fost să fie, este unul şi acelaşi cu Arhiepiscopul Argeşului şi Muscelului. Cu sediul la legendara mănăstire. Unde a mai construit şi o catedrală regală. Neobosit şi neastâmpărat, nu–şi îngăduie răgaz să tot construiască şi să pregătească un viitor meritat pentru cel care îi va urma. Şi poate nu va mai trece mult până când să vorbim de Mitropolia de la Curtea de Argeş. Pe locul întemeierii Ţării Româneşti, a primei Biserici Domneşti, al inegalabilei Mânăstiri.

Apel. E Măicuţa Cecilia. Fosta mea elevă la Colegiul Naţional Zinca Golescu. Azi, măicuţă la Mănăstire. Şi care are în grijă Editura Arhiepiscopiei. Mă invită la lansarea cărţii "Vindecă-mă, Părinte!", mărturie între viaţă şi moarte. Autorul, Calinic Argeşeanul, nimeni altul decât IPS Arhiepiscop al Argeşului şi Muscelului.

Sunt ispitit. Titlul cărţii mă atrage ca un magnet. Dar întâmplarea face să mă aflu într-un pat de spital. Volumul îmi soseşte, totuşi, prin mesager. Îl răsfoiesc. Nu pot să mă opresc. Sunt cucerit. Simt că mă vindec.

În nicio altă carte nu m-am regăsit ca în cea de faţă. Personajul sunt eu. Aici, cu acul în venă. Perfuzie, transfuzie, injecţii subcutanate, căruciorul pe roate. Drumul spre morgă se crapă sinistru între ziduri. Dar mă afund în lectură.

Un scenariu repetat. Prin ceea ce a trecut părintele trec şi eu. Inima. Inima, bat-o vina! Şi păcatele care au adus-o în această stare. "Rabdă, inimă, şi taci,/ Ca pământul pe care-l calci !/ Tu le faci, tu să le tragi !..." Excese... Neglijenţe...Răceli...Boli banale, netratate. N-am fumat. N-am băut. De iubit, am iubit. Păcatele noastre, părinte! Ce m-a adus aici? Ce ne-a adus, parinte ? Mă folosesc de explicaţia dată în carte :

„Diagnostic : Endocardită! Ce înseamnă această endocardită, beleaua cea mare care a dat peste viaţa mea de moşneag ecleziastic ? Este vorba de o infecţie a endocardului şi a valvelor cardiace, cauzată de infecţii cu bacterii şi ciuperci. Survine din diferite cauze, cum ar fi: purtarea unei proteze valvulare, tratamentele dentare, intervenţiile chirurgicale ori atingerea inimii de atacuri reumatismale."

Am călcat şi eu pe coridoarele Spitalului Victor Babeş, mai exact am fost dus pe sus, într.-un scaun pe roate, ca şi părintele. *„A trebuit să mă obişnuiesc rapid cu celula medicală şi să rabd şase săptămâni de internare şi perfuzii zilnice. Îmi venea să urlu câte oleacă, apoi să strig din răsputeri la Dumnezeu...De frica acelor de seringă, venele Arhiereului Calinic dispăreau ca prin minune. Câteva strădanii ale bietelor asistente, au încercat prin alte direcţii, căutând poznaşele vene, spre disperarea groaznică ce nu mai lua sfârşit."*

Mi s-a întâmplat, nu o dată, şi mie, ce i s-a întâmplat Sfinţiei Sale.*"Vai, Părinte! Mergi uşor, că eşti într-un pericol mare! Cum de te ţii pe picioare? Soro, dă repede un căruţ! Dânsul este inconştient de pericol !"*

Spitalul Universitar din Bucureşti. Etajul zece. Şi eu, şi Sfinţia Sa, rând pe rând, am stat în aceste saloane: *"Investigaţii:plămâni,ficat, colecist, pancreas, rinichi.*

Consult la inimă. Se miră doctoriţa că nu cad pe jos, totuşi, lăudând pe Dumnezeu, pentru minunile Lui. Am aşteptat la rând, ca alţii. Ce mi-au văzut ochii este greu de redat în scris. Mari boli străbat lumea asta! Existenţa noastră este un mare examen!"

Clericul. Om este şi el. Din carne şi din oase. Din sânge şi nervi. Din simţire şi raţiune. Din disperare şi aşteptare. Din durere şi din speranţă. Pe margine de prăpastie. Cu frica în măduva oaselor. Chiar dacă ar fi Athiepiscop al Argeşului şi Muscelului...Nu am cunoscut altul mai viguros, mai vânjos, construit mai din plin. Desprins parcă din neam de titani. Şi cu sânge mai fierbinte. Şi mai hărţuit de ispite. Şi mai războinic cu sine. Şi mai necruţător... Îmi spunea, pe când nu era încă sfâşiat de boală : *„Mă dărâm în fiecare zi pe mine şi mă lupt să mă rezidesc."* Omul e făcut să domine. Să fie ascultat. Să fascineze mulţimile. Când nu a mai fost în stare, s-a clătinat. A ameţit. Nu-i venea să creadă. Ce poate să fie mai rău decât neputinţa? Calvarul. Ţucalul. Pamperşul. Doamne, ce umilinţă!

Dar nu a rămas nici un moment fără sprijin. În vizită, enoriaşi, preoţi, ierarhi, artişti, chiar Preafericitul Patriarh Daniel. Aici ne deosebim. Uşa salonului meu a fost deschisă decât de doctori, de asistente, de infirmiere, de brancardier. Nici prieteni, nici scriitori, nici artişti, nici gazetari...Asta e, să fie ei sănătoşi!...

În rest, două exemplare în oglindă. Endocardită. Reumatismală. Infecţioasă. Înfundate venele şi orificiile în inimă. În auricule. În ventricule. Stenoză. Mitrală. Fibrilaţie. Bloc de ramură. Tensiune. Aritmie. Comă. Surescitare.

Nu ştiu dacă „Mireasa Neagră" i s-a arătat şi Preacucernicului! Dacă l-a prins în braţe. Dacă i-a şoptit la ureche: *«Vino! Totul s-a terminat!»* Dar se mărturiseşte preaîncercat: *"Când te ia Dumnezeu în primire, uiţi de tine şi gata! Eşti pe mâinile cele mai sigure..."*

Nu a trecut pe la Fundeni. Unde eu am fost operat pe cord deschis. De profesor doctor Pop D. Popa, părintele chirurgiei valvulare. Fugărit prin spital, în tranziţie, de un doctor mediocru, pe motiv că i-a acordat consult cardiac lui Ceauşescu.

Însă Sfinţia Sa tot nu a scăpat de cuţit. A fost operat la Sibiu.

Voinic. Cu un cap mai mare peste noi. Voce dominantă. Ţinută măreaţă. Ca un Cavaler Medieval întors din războaie. Richard, Inimă de Leu. Nu-ţi vine să crezi că a trecut prin ce a trecut. Nici Lui. Dar cu cât plăteşte această imagine ? Câtă durere stăpâneşte ? Câtă neputinţă învinge? *"M-am tot întrebat cum de şi-a făcut Dumnezeu de lucru cu noi? Suntem aşa de sublimi şi aşa de ridicoli..."*

Dar IPS Calinic, omul, clericul, s-a ridicat măreţ deasupra tuturor acestor năpaste...

Gheorghe Păun, din Cicăneşti, un sat care părea uitat şi de oameni, şi de Dumnezeu, la marginea lumii. Liceul la Curtea de Argeş. Facultatea de Matematică din Bucureşti. Informatician. Specialist în calculatoare. Nu se mulţumeşte să lucreze cu ele. Caută înţelesuri dincolo de cât se cunoaşte. Sparge plafonul. Elementul Gheorghe Păun a produs o adevărată revoluţie într-un anumit domeniu al Informaticii. Singurul Academician de pe aceste meleaguri. Şi nu este de ajuns. Volume întregi de versuri. Încearcă şi romanul. Eseuri. Comentarii critice. Editor. Redactor-şef al uneia dintre cele mai selecte reviste din România.

Organizator de întâlniri cu scriitori. Lansări de cărţi. Expoziţii. Profesor universitar la mai multe facultăţi din lume. Congrese internaţionale. Mereu în avioane, în şedinţele Academiei.

Ar putea spune despre sine cum spunea Voltaire: " Din nimic din ce se întâmplă în lume nu mi-e străin !"

Versuri de Gheorghe Păun, academician, din volumul "De trecere şi petrecere", Editura Tiparg, 2013

Tablou postum cu Federico Garcia Lorca

Federico Garcia, poetul,
Cu lumina lunii pe obraz,
Intră, parcă plutind, în han
Şi cere un pahar mare cu vin –
Roşu, sangre de toro.
Îl ţine de braţ o prelungă femeie,
Cu mască veneţiană, de argint,
Pelerină până la glezne
Şi mănuşi de mătase, negre.
Ea nu cere nimic, nu spune o vorbă,
Îl strânge doar tandră şi posesivă de braţ.
Uită Federico Garcia să plătească vinul,
Măcar c-un poem,
Şi iese, iarăşi plutind,
Cu lumina lunii pe obraz
Şi cu seniorita lui prelungă, de negru, alături,
Tandră şi posesivă.
Se topesc amândoi în întuneric,
Amanţi andaluzi de culoarea nopţii.
Nici măcar hangiul,
Care-l cunoştea bine pe Federico,
N-a observat că vinul, sub haină,
I s-a scurs,
şiroaie lungi,
pe cămaşă,
Prin găurile de gloanţe...

(continuare în p. 31)

Mioara Bahna

Mâța Vinerii

Ca și celelalte romane ale Doinei Ruști despre care am scris (***Zogru***, ***Manuscrisul fanariot***, ***Patru bărbați plus Aurelius***), ***Mâța Vinerii*** (Polirom, Iași, 2017) scoate în evidență, în primul rând, talentul deosebit al scriitoarei manifestat în crearea pitorescului (inclusiv al senzațiilor, al trăirilor eroilor, redate cvasi-sinestezic: ***simt gustul trădării la fel ca pe-o răsuflare de seară în care se amestecă parfum de cafea și mișcarea metalică a unei uniforme de arnăut***) balcanic, al mediilor prin care-și poartă personajele și, totodată, în construirea unor intrigi complexe care declanșează și susțin desfășurarea acțiunilor, cu aportul consistent al ezotericului. Iată, de pildă, un fragment din descrierea spațiului bucureștean pe care-l traversează personajul-narator (și eponim), care îmbină trasarea acestei traiectorii cu începutul dezvăluirii unor fragmente din viața sa, concomitent cu fixarea unor piloni ai narațiunii: ***Mahalaua era bine luminată, iar lumea încă se mai mișca pe străzi. La Biserica dintr-o zi ardea clisernița cu durere. Alergai doi-trei pași. Orașul părea liniștit, prinsesem curaj. În Piața Lipscani strălucea Agia, pe treptele căreia se vedea silueta unui nefer. Mi-am tras sufletul. Pe ferestrele unui han se revărsau aburi de castane și de cafea. Un cântecel duios cobora dintr-un pod de casă. Am tras cu ochiul spre arnăut și mi s-a părut că-mi zâmbește. Arăta ca o trompetă de nuntă, împopoțonat cu cauc samaniu și c-o tunică înciucurată.***

Prima parte a romanului cuprinde confesiunea unui personaj feminin proteic, care include și imaginea de ansamblu a unei lumi situate în epoca fanariotă, la începutul secolului al XIX-lea, având Bucureștiul drept scenă în care se întâmplă și / sau se închipuie totul, în timp ce în cea de-a doua parte a cărții (ori, mai degrabă, în ultimul capitol, care poate fi considerat epilogul întregului), o altă voce narativă aduce un fel de rezumat al celor ce au fost deja relatate, încât multe dintre datele povestirii dinainte ajung să fie arătate, prin *mise en abîme*, din altă perspectivă, amplificându-li-se ori schimbându-li-se cu totul semnificațiile.

Complexitatea narațiunii actoriale se accentuează prin prezența flash-back-ului, a memoriei afective, care sporesc densitatea întregului (ale cărui meandre amintesc deseori de literatura polițistă), agrementat prin plăcerea nestăvilită a vocii narativ, oricare ar fi, de a înfățișa lumea, de a-i exhiba detalii ascunse în cutele ființei. Împletind realitatea cu eresurile, din abundență, povestea fiecărui personaj se adună mai ales din relatările celei căreia i se spune de către apropiați Pâca (și afirmă că una dintre obligațiile ei, ca parte a unui neam avându-l mereu în preajmă pe Sator, este să nu-și devoaleze nicicând numele, cu toate că se identifică, mai ales spre final, cu Mâța Vinerii, spirit malefic, înfricoșător, așa cum este receptat de cei care știu de existența sa), personajul care configurează prin vorbele sale (de o atenție deosebită din partea personajelor, în special a naratorilor și, cu deosebire, a Mâței Vinerii, se bucură atotputernicia cuvântului, sursă și liant al lumii) o lume oximoronică, în același timp ingenuă și rafinată, frustă și complexă, fascinantă, ca urmare, prin această coexistență a contrariilor.

Este remarcabilă, pe tot parcursul cărții, mai ales la primul personaj-narator, plăcerea de a povesti, de a dezvălui cât mai mult din universul fascinant în care trăiește sau pe care și-l construiește în imaginație, însă și capacitatea pe care o are de a aprecia darul povestirii la alții, la care face referire. În consecință, prin spusele celei ce se adresează, când și când, unui auditoriu neprecizat, se construiește fresca aparte a unei lumi românești, situată la Brașov, la început, apoi, la București, o lume dotată cu un farmec incontestabil, demonstrat prin etalarea diversității ei, la toate nivelurile, de la cel social, la cel al firii, al caracterelor ori al comportamentului. Astfel, sunt aduși în scenă oameni de rând, slujbași, negustori, oșteni, boieri, dar și vârful ierarhiei, domnitorul, cu toată pompa specifică epocii, precum și diplomați străini, în pasaje descriptive și narative atent construite, cu grijă pentru detaliu, ceea ce sporește verosimilitatea cărții și, în același timp, pitorescul amintit.

Personajele din roman – așa cum sunt receptate și zugrăvite de cei doi naratori – trăiesc într-un univers etajat, care mixează realitatea cu fantasticul, mișcându-se însă firesc pe cele două planuri, fără să fie tulburate de intruziuni ale magiei, vrăjitoriei ori a tot soiul de aspecte ezoterice ale universului lor, mai ales că ele însele au crescut în această atmosferă și au aflat devreme că au menirea să i se supună și să o servească.

Acțiunea se alege și se complică, așadar, continuu, din această derulare în zigzag, între prezent și trecut, pe care o urmărește Pâca și cuprinde uneltiri dezvăluite ori doar sugerate cititorului, ale unor vieți pline de mister, trăite într-o atmosferă încărcată mereu de aburii visului în care, de obicei, sunt acoperite majoritatea personajelor, naratoarea însăși arătându-se copleșită de enigmele neamului său.

Un alt atu al naratorilor, dezvăluit de la început, care accentuează farmecul poveștii spuse cu ironie și umor este apartenența lor la un segment uman aparte, guvernat de Sator, statut ce le creează și o situație privilegiată, prin raportare la viețuire, dar și imense responsabilități, coroborate cu inerente pericole, culminând, deseori, cu pierderea vieții, ceea ce face parte tot dintr-un plan care-i precedă pe membrii neamului aflat în asemenea orizont spiritual.

Legat de Sator, asupra acestuia personajul-narator zăbovește îndelung, deseori: ***Singura realitate care i s-a dat unui om este Sator. Dincolo de el se află doar moartea. Nu există iad. Nu există rai. Numai șansa de a fi purtătorul de Sator, începutul și apa scânteietoare care coboară în toată suflarea.*** (...) ***Sator este doar unda răsfățată în fiecare cochilie, creată special pentru bucuriile lui. Iar desfătările lui cele mai mari sunt speranțele și tresăririle sufletești, care alimentează miliardele de scântei ale apelor sale vâscoase. Cu cât este mai bine, cu atât omul prin care se plimbă este mai rău, mai venal. Căci fiecare speranță începe cu lupta aprigă de a o împlini. Iar cu cât dorința e mai înflăcărată, cu atât faptele se înmulțesc. Numai pe-asta s-o mai fac, s-o mai am.*** (...)

Planul epic creează frecvent impresia de onirism, fiind estompate contururile realității, aspect la care concură atât datele din care se compune o lume alambicată, cât și înzestrarea senzorială excepțională a celei ce povestește, așa cum se poate observa, de pildă, din detalierea momentelor în care fata (pe atunci) este răpită, la întoarcerea în București, unde fugise, odată cu arestarea bunicii ei, Maxima (la Brașov, locul refugiului din timpul molimei ce-i ucisese pe părinții naratoarei), spre a fi executată (în urma unei delațiuni, fiind acuzată de vrăjitorie), și după ce-l găsește pe „moșicul" Zăval (căruia cei întâlniți îi spun „cuviosul Zăval"), fratele bunicii, mort, cu un cuțit în gât: ***Niște brațe m-au aruncat într-un scaun și-au luat-o cu mine la picior, iar nu după mult mi-am dat seama că treceam prin oraș ca statuia, cărată pe sus. Mintea continua să-mi lucreze, în timp ce fiecare mușchi ea prizonier într-un timp înghețat...***

La nivel stilistic, o particularitate a povestirii este prezența frecventă a comparației, prin care personajul-narator caută să-și reconfigureze lumea, pentru a o înțelege, deci pentru a o lua în stăpânire cu gândul. Pe de altă parte, aceasta-i conferă o considerabilă încărcătură lirică: ***Amiaza este o pisică de miere care se plimbă prin sufletul meu*** sau: ***Gândul că plecam în curând la drum era cald ca un pahar de lichior băut înainte de masă***, în timp ce ***amintirile sunt niște molii ascunse în haine*** și ***o muscă e de fapt un cap de popă apăsat de potcap***, iar ***râsul meu*** (...) ***se revărsa, exact ca Dâmbovița, pe vreme de ploi.*** În același registru, melodia care ajută la adunarea viselor de greieri, ingredient sine qua non pentru prepararea unui „minunat hap", este descrisă ***ca o ramură de smochin lovită de geamuri în toamnele reci, când vântul începe să prindă putere.*** Și tot așa!... Chiar și timpul este evaluat astfel: ***Trecutul e ca un câine care îți rupe fără întrerupere turul, în timp ce prezentul e o potaie care te păcălește s-o ții în brațe, făcându-te să uiți viitorul – e un ogar din rasa afgană.***

Silită de circumstanțele defavorabile să se adapteze la viața care i se impune, orfana nepoată a Maximei, cea condamnată la moarte, pe nedrept, la Brașov (dar despre care află mai târziu că n-a murit, totuși, atunci), și a „cuviosului Zăval", fratele bunicii, se transformă treptat într-un insolit picaro, contabilizând, volens-nolens, nedreptăți generale și neașteptate proprie, dar și victorii, fie și pasagere, asupra celor care o năpăstuiesc, personajul raportându-se, de fiecare dată, cu naivitate (simulată sau reală), dar și cu priceperea inițiatului, la moștenirea spirituală primită de la acești dispăruți prematur din viața ei, și, mereu, la Sator, entitatea tutelară amintită a neamului său.

Finalul, prin intervenția unei alte voci narative – bucătarul Caterinei Greceanu, râvnit și răpit de domnul fanariot, urât de toți, Costas –, este neașteptat și strică aranjarea puzzle-ului făcută de naratoarea celei mai mari părți a cărții, cu atât mai mult, cu cât se încheie cu o scrisoare a lui Zăval către ea, care răstoarnă cu totul construcția dinainte.

În fine, romanul Doinei Ruști este o carte în care informația verosimilă, cu tentă documentară, și fantezia se amestecă organic, pe tot parcursul scenariului epic (transmis cu generozitate cititorului, indiferent care ar fi), alcătuind un întreg narativ savuros, situat la granița dintre realitate și vis ori dintre poveste și realitate.

Personajele din roman – așa cum sunt receptate și zugrăvite de cei doi naratori – trăiesc într-un univers etajat, care mixează realitatea cu fantasticul, mișcându-se însă firesc pe cele două planuri, fără să fie tulburate de intruziuni ale magiei, vrăjitoriei ori a tot soiul de aspecte ezoterice ale universului lor, mai ales că ele însele au crescut în această atmosferă și au aflat devreme că au menirea să i se supună și să o servească.

Valerica Mitu

Spiridon Popescu – Diavol cu coarne de melc

Poeziile sale, adesea scurte, dar acide, (concentrate, căci la ce bun polilocvia?) descriu soarta poetului în ipostaza de bard izolat în turnul său de fildeş (iarăşi o reminiscenţă a romantismului) şi condiţia poeziei: tristeţea ca materie primă a acesteia.

Preocupat de a desluşi condiţia poetului, Spiridon Popescu se remarcă prin spiritul său ludic şi prin suscitarea modernismului în versurile sale. Un soi de amestec inedit de Bacovia şi Blaga, presărând pe alocuri Nichita şi trucuri postmoderniste, textele sale mustesc de un puternic simţ al superiorităţii, moştenit, poate, de la romantici. Poetul are simţul dumnezeirii, fiind conştient de propriul statut („Tristeţe") şi se aseamănă pe sine cu Bacovia, simţindu-se prins între nadir şi zenit, între Dumnezeu şi diavol, punte între rai şi iad.

Poezia nu este o vocaţie uşoară: „M-ai sluţit, Poezie,/ Mi-ai ascuţit fălcile ca lui Bacovia,/ Şi-asemeni lui/ Nu mi-ai adus nicio satisfacţie în timpul vieţii." („Tristeţe"), nu aduce satisfacţie pe moment, ci post-mortem, iar rostul poetului pe lume, soldat neiniţiat, este să rescrie biblioteca din Alexandria. Înzestrat, deci, cu un tip de cunoaştere globală, poetul nu se integrează în societatea robotizată, fără de simţire, ameninţătoare, drept pentru care se izolează în turnul său de fildeş, pătruns de un dor de altă viaţă şi de lumină: „Scot sania şi plec spre altă viaţă." (Iarna pe uliţă"), „Mi-am petrecut cea mai însemnată parte din viaţă/ Pe un trotuar care n-a văzut niciodată lumina." („Semafor"). Blagian prin acest dor nemărginit de lumină, de adevăr absolut, bardul poartă în sine toată tristeţea lumii: „Şi, cum lăuntrul meu era mai jos/ Decât lăuntrurile-nvecinate,/ În el s-au adunat, vijelios,/ Toate pâraiele învolburate." („Şi cum lăuntrul meu"). Lumina se află, totuşi, în interior, dar nu este o lumină solară, ci de stea, căci poetul şi stelele sunt plămădiţi din aceeaşi materie. Metaforele poet-stea, precum şi poet-Dumnezeu sau poet-zăpadă revin obsesiv de-a lungul volumului, subliniind natura superioară a aceluia care se dedică poeziei. Echilibrul întregii vieţi este susţinut pe umerii unui poet, drept pentru care acesta trebuie protejat asemeni unei păsări rare:

APELUL BĂTRÂNULUI NATURALIST

Oameni buni,
Să facem ceva pentru ocrotirea poeţilor!...
Dacă dispar,
Echilibrul ecologic se surpă –
Ei sunt
Singurele insecte din lume
Care se pricep să facă polenizarea îngerilor.

Sub presiunea lumii exterioare nesatisfăcătoare, apare sentimentul înstrăinării, al absurdului în sensul camusian, vocea lirică nerecunoscându-se pe sine: „ M-am arătat atât de rar la mine,/ Încât atunci când îmi bătui în geam/ Habar n-avusei că eu eram/ Şi mă trezii strigând: <<Ce vrei, străine?>>" („Pierderea sinelui"). Eul poetic este scindat, iar inspiraţia de natură divină devine un soi de contract faustic: „Primesc în gazdă-un înger disperat,/ Un înger izgonit de Dumnezeu" („Anunţ"). Lupta cu sine este acerbă şi se simte cel mai singur om din lume, drept pentru care se răzvrăteşte împotriva lui Dumnezeu: „Doamne,- o să te dăm la crocodili,/ Să te sfâşie ca pe-o jivină-/ Trandafirii ni-i lăsaşi cu spini,/ Grâul cu-ntuneric de neghină." („Doamne,-o să te dăm la crocodili"). Scriitorul se măsoară cu Dumnezeu, dar cel mai adesea nu în putere, ci în suferinţă, iar mustrările argheziene aduse divinităţii sunt, totuşi, pseudo-mustrări, întrucât el nu face decât să aducă argumente propriei supremaţii. Victoria sa are sens negativ, căci îl întrece pe zeu în durere. Psalmii lui sunt, predominant, de hulă, nitzscheeni, şi ating apogeul prin proclamarea morţii lui Dumnezeu:

ÎNCERCARE DE MITUIRE

Doamne, ai de la mine o bere
Şi un ceai foarte bun pentru fiere
(Că ştiu că te doare),
Dacă-mi răspunzi cinstit la-ntrebare:
Bărbatu' ăla din sicriu
Sunt eu cel mort, sau Tu cel viu?
Că nu mi se alege prea bine
Şi n-aş vrea să mă fac de ruşine
Mâine, când voi fi întrebat
Care din noi a fost îngropat.

De moarte nu se teme, ci îi este poftă, o caută, fiind şansa eliberării sale, dar şi o experienţă care l-ar întregi, singura care-i mai lipseşte. De altfel, poezia este luntrea lui Caron şi poartă dialoguri atât cu Dumnezeu, cât şi cu moartea, căci e sătul de-acestă lume, e „Plictisit de lume şi de viaţă".

Ciclul psalmilor este completat de cel al baladelor, prin care eul liric îşi reafirmă natura divină („Să fi ajuns înger?"), identificându-se cu însuşi Iisus. Cuvântul poetului este dătăror de viaţă („O să scriu despre zăpadă/ Pân' o s-o conving să cadă") şi admite că nu pot exista doi dumnezei: „-Doamne, ţi-am mai spus cândva:/ Ori eu, Doamne, ori Mata,/ Amândoi nu vom putea./ Cum să stea pe-acelaşi tron/ Dumnezeu şi Spiridon (...)?". Motivele recurente ale păsării, stelei, lupilor, al toamnei şi-al zăpezii, precum şi al semaforului sunt metonimii ale condiţiei poetului ca demiurg ce zace în tristeţe.

Poeziile sale, adesea scurte, dar acide, (concentrate, căci la ce bun polilocvia?) descriu soarta poetului în ipostaza de bard izolat în turnul său de fildeş (iarăşi o reminiscenţă a romantismului) şi condiţia poeziei: tristeţea ca materie primă a acesteia.

APROAPE SONET

Ajunsă-n pragul morţii, tristeţea mea mi-a spus:
„De vrei să-ţi meargă bine-n poezie,
Fereşte-te cât poţi de bucurie,
Căci pe acolo versuri bune nu-s".

Am încercat să o privesc de „sus"
Şi să ignor povaţa ei târzie,
Dar, când văzui că slova mi-i lălâie,
Şi-ntre poeţi sunt doar un biet intrus

Mă mâniai. Şi-n marea mea trufie
Mă răzbunai cumplit pe bucurie,
Trăgând cu puşca-n ea ca-ntr-un fazan.

Nu cred c-o răpuneam (fir-ar să fie!)
De nu mă ajuta cu dibăcie
Şi ea: tristeţea unui prunc orfan.

Discursul liric se construieşte prin categorii negative: moartea, toamna, întunericul, sicriul, ploaia, suspinele, clopotele, ceea ce-l apropie de simbolism, dar vorbim, mai degrabă, de un Bacovia în răspăr. Versurile sale îmbină tehnici moderniste şi postmoderniste- intertextualitate, pastişă, transformând limbajul colocvial în material literar („În casa mea"). Cu alte cuvinte, simbolismul este reinterpretat din punct de vedere posmodernist.

O CĂLĂTORIE ÎN ZORI

Vom poposi în altă viaţă
Cu sângele întors pe dos,
Când trenul, şuierând nervos,
Va cere,-n loc de abur, gheaţă.
Vor bate clopote perfide
În turle pline de păcate
Noi, în morminte profanate,
Ne vom visa sub piramide.

Tehnici moderniste regăsite în poeme sunt raportul dintre simplitatea expresiei şi complexitatea exprimatului (texte scurte, dar cu mare densitate semantică) şi asumarea condiţiei de poet (instanţa lirică este conştientă de actul creaţiei, pe care îl şi consemnează liric). Ceea ce-l apropie de Blaga este trăirea dionisiacă, exacerbarea trăirii:

ALARMĂ DE GRADUL ZERO

Se-anunţă o furtună mare –
Ba, chiar mai mult: o pustiire –
Nu va rămâne în picioare
Nici un copac, nici o clădire.

Cu toate astea, mi s-a spus
Că eu nu fi-voi afectat,
Că zeii vor lua măsuri –
Şi,-ntr-adevăr, au şi luat:

Să nu mi-o poată smulge vântul –
Oricât de mare-ar fi furtuna –
Pe crucea mea s-a aşezat
O pasăre, mai grea ca luna.

Recunoaştem pustiul bacovian, dar şi apropierea de „Urletul" lui Munch. Cu toate acestea, poetul se simte protejat de zei, creaţia este de inspiraţie divină, locul scriitorului fiind în Pantheon, însă plata este foarte grea: „Pe crucea mea s-a aşezat/ O pasăre, mai grea ca luna". Sisif şi Atlas la un loc, poetul este egalul lui Dumnezeu, se-ntrece cu el, este un „hoţ de Duh Sfânt", iar abordarea în răspăr a temei religioase îl apropie de tăgada lui Arghezi:

SUNT UN FRANÇOIS VILLON

Sunt un François Villon, născut din flori,
În jurul meu roiesc spânzurători
Cu frânghii, putrezind de nerăbdare
Să mă strivească, Doamne, ca pe-o floare.
Să nu le dai putere-asupra mea,
Tu mă ridici prin vers la rang de stea,
Dar vai: în loc să-ţi port recunoştinţă
Şi să mă-nchin spre ceruri cu credinţă,
Eu-ţi ies pe-ascuns în drum – lichea mai sânt! –
Te tâlhăresc şi-ţi fur chiar duhul sfânt.

Bardul aproape că-şi întrece Creatorul, fiind un Lucifer infatuat:

RUGĂCIUNE

Doamne, te rog, veghează-i tu pe îngeri
Până-mi cioplesc eu-n piatră epitaful,
Să nu cumva să fâlfâie din aripi
Că fac curent şi se ridică praful;

Iar, dac-ajunge praful până Sus,
Se-mbolnăveşte de plămâni Iisus.

Pastişarea postmodernistă a poemelor „Decembre" şi „A venit toamna" în poezia „Teamă", precum şi formula argotică de adresare către Dumnezeu (Dumnezeu este un vecin de cartier sau prieten vechi), reinterpretarea miturilor, simţul mesianic (poetul este un nou Homer), precum şi versurile de factură orală fac din volumul lui Spiridon Popescu un deliciu de lectură, mai ales că sunt incluse şi traducerile versurilor sale în 6 limbi (franceză, engleză, germană, italiană, spaniolă şi greacă).

Alexandru Jurcan

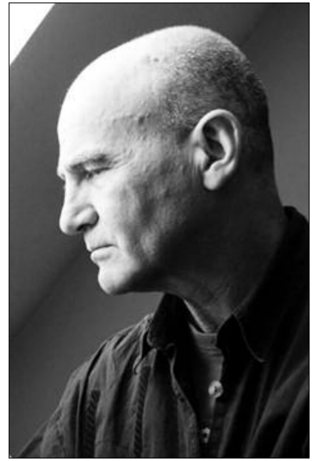
Realism magic cu gâște și șerpi

Am cumpărat recent *Străin în căsnicie* de Kusturica. Cartea a apărut la Polirom, în traducerea lui Mădălin Roșioru. Iubind enorm filmele regizorului, am fost curios să văd cum manevrează proza, ori dacă are alte teme, obsesii, orizonturi. Apoi m-am liniștit : Kusturica e la el acasă în realismul magic, în umor, compasiune, colorit, vertij situațional. Mai ales în povestirea *În strânsoarea șarpelui*. Războiul se împletește cu nunta, măgarul vorbește, iubirea e paralizantă, șerpii beau lapte oferit de Kosta și au premoniții stranii. Sentimentele cunosc paroxismul, levitația e posibilă, inerentele lacrimi se topesc în umorul involuntar, splendid gradat.

Deodată mi s-a făcut dor de filmul *Zavet* (*Promite-mi)* din 2007, în care Kusturica i-a distribuit pe Miki Manojilovici, Alexander Bercek, Marija Petronijevic, Uros Milanovic. Regizorul are un univers propriu, inconfundabil, legendar, uman, cu o lume scoasă adesea din țâțâni, cu animale deștepte, cu zburători neobosiți. Mereu se înalță personajele, ba suspendate de un clopot, ba de niște găleți pline cu nisip. Orice magie devine credibilă, maniheismul e în floare, cei răi au gesturi din desene animate, copiii se maturizează rapid și eficace.

Nepotul Tsane pleacă la oraș cu vaca, iar bunicul rămâne în satul pierdut, să-l tachineze pe pețitorul Bosiei. Mafioții orașului fură, omoară, fac afaceri, se distrează în cluburi deocheate, afirmând că „țelul vieții e să omori un țăran”. Pistoale, nebunie, capcane, spirala care adoarme, ceasuri răzvrătite, școala cu un singur elev și o singură profesoară, la care râvnesc toți privitorii... Apoi finalul magic, cu două nunți, cu acoperișul bisericii căzând în ritmul muzicii, cu zburătorul picat între ei, însă nimeni nu se oprește dintr-un dans al trupului și al inimii. Nunta se amestecă deodată cu o înmormântare, popa e furios și înjură sălbatic, armele trag în ritm de dans, profanul stă la braț cu sfințenia, merele curg în râu, bibilica e prezentă... Nu vi s-a făcut dor de Kusturica? Oricând e dispus să vă dea sentimentul tonic că viața e o nebunie unică și irepetabilă.

Iată că rulează pe ecrane *On the Milky Road /Pe Calea Lactee*, scris, regizat, interpretat de Kusturica. Alături de el, joacă Monica Bellucci, Miki Manojlovic și chiar Stribor Kusturica (semnează și muzica filmului). De la început recunoști stilul inconfundabil. Un porc e sacrificat. Cadă plină cu sângele animalului. Gâștele în cadă. Penele își schimbă culoarea. Șoimul pe umărul lui Kosta. Război, măgar, umbrela, șarpele spre laptele curs, făina risipită, focul, elicopterul, imensul ceas dereglat, câinele, levitația, dansul șoimului, o mașină care sughiță, o găină derutată în fața oglinzii, cineva cântă la...sticle, ea bea din două pahare concomitent, turma de oi, ursul, cascada, trestia, filmări subacvatice, totul se dărâmă... Am uitat ceva? Dacă ești fan Kusturica, nu te miri de nimic, accepți în extaz elementele de basm, fluturele din fântână, ceasul care face victime, ploaia, hiperbola pasiunilor, buburuza, dar și finalul cu Calea Lactee din pietre, bețiile grobiene, șoimul care arde în văzduh, încolăcirea șerpilor, plus becurile agitate (în toate filmele sale). Un realism magic specific, un puzzle supradimensionat, o apetență totală pentru fabulos.

Pistoale, nebunie, capcane, spirala care adoarme, ceasuri răzvrătite, școala cu un singur elev și o singură profesoară, la care râvnesc toți privitorii... Apoi finalul magic, cu două nunți, cu acoperișul bisericii căzând în ritmul muzicii, cu zburătorul picat între ei, însă nimeni nu se oprește dintr-un dans al trupului și al inimii.

AL. J.

Un om inimos, artist virtuoz

Eram la Paris când am aflat dureroasa veste a morții lui Corneliu Stroe. E drept că după operația de cord suferită cu câțiva ani în urmă, vivacele percuționist de la malul mării trăia sub amenințarea unui infarct fatal. Dar își menținuse comportamentul plin de vitalitate, exuberanța, entuziasmul, proiectele artistice, jovialitatea și generozitatea dintotdeauna. Își risipea energiile oferindu-le spectatorilor inepuizabile ”focuri de atificii”, pe care știa să le extragă și să le modeleze, cu măiestrie proprie, din arsenalul luxuriant al percuției. Așa l-am revăzut pe scenă în ultimul nostru turneu comun, organizat în 2014, în Spania, de profesoara universitară Cătălina Iliescu Gheorghiu, mare admiratoare a lui. Pe lângă strălucitele concerte al formației conduse de el, *Balcanamera*, ce i-au contaminat pe spectatorii iberici cu ritmuri dobrogene, am retrăit atunci bucuria unor improvizații ad-hoc de jazz și poezie, realizate în ambianța de elită a Universității Alicante: texte extrase din volumul meu de poeme *”Jazzografias para domar las saxofonistas”*, rostite de mine și ”comentate” spontan de Cornel, la percuție, și Liviu Mărculescu, la trombon și duduk.

Primele colaborări personale de acest fel le avusesem încă de prin anii `80, în cadrul unor reuniuni de jazziști și literați puse în scenă la Constanța de Harry Tavitian. În fapt, notoriul pianist reușise să lanseze, în apăsătoarea atmosferă culturală instaurată în iulie 1971, o surprinzătoare formație de factură avangardistă, numită *Creativ*. Ce avea să dea întraga măsură a valorii sale odată cu cooptarea bateristului Corneliu Stroe, în 1981. Tavitian intuind potențialul muzical al concitadinului său. În scurt timp, tandemul lor a devenit nucleul forte al unor remarcabile experimente de gen, pe care puțini le-ar fi crezut posibile în România acelor vremuri. Cât a activat în acest grup, Cornel a jucat un rol crucial în ascensiunea lui (fie și numai în formula de duo), prin felul unic de a redimensiona funcția ritmică, de a-i conferi strălucire și savoare, forță și suplețe, ca și prin abilitatea de a suplini adeseori absența basului. Îi va rămâne numele asociat pentru eternitate primelor două albume românești de jazz avangardist apărute în Occident, ”Horizons” și ”Transylvanian Suite”, editate la Londra, cumva miraculos în acea epocă dâmbovițeană totalitară...

Stroe era un jazzman înnăscut, improvizator abil. Se lansa tot timpul în solouri vulcanice generatoare de ovații. Expresivitatea de care da dovadă surclasa constant platitudinea și convenționalismul, formulele comune și monotonia. Purta în sânge codul măsurilor asimetrice ale ritmurilor ancestral-românești, reușind să le compatibilizeze, cât se poate de natural, cu estetica libertară a genului.

În pofida oricăror vicisitudini, a dăruit celor din jur încântare și speranță. Sfidând riscant prohibiția comunistă a ”relațiilor cu străinii”, de pildă, a adăpostit în micul său apartament din cartierul Tomis instrumentiști occidentali veniți în țara noastră să cânte cu *Creativ*, singurul grup autohton funcțional în sfera jazzului *post-free*. De când l-am cunoscut, la festivalul sibian, în 1981, unde a debutat eclatant, fiecare comunicare cu el îmi însenina mintea prin râsul său sincer și umorul nelipsit. Încât aș zice în final că peisajul jazzistic și uman de la noi pierde o sursă de energii pozitive. Corneliu Stroe arzând pentru muzică și oameni, până la capăt...

VIRGIL MIHAIU

Muzica zilelor noastre

NJO

Neprescurtat, Nationaal Jeugd Orkest. Pe românește, Orchestra Națională de Tineret a Olandei. Veche de șase decenii și numeroasă ca efectiv, a evoluat peste așteptări. Ateneul Român răsunând îndelung de aplauze forte la finele programului. Unul amplu, variat, nicidecum ușor. Inspirat alcătuit, i-a cuprins, cred, nimerit pe Wagner, Korngold, Stravinski și Bernstein. Cu lucrări de soi, mai rar auzite în țară la noi. Muzică de atmosferă, interesantă nespus. Junii instrumentiști olandezi dovedindu-se vrednici de ea categoric. Fincă-s un ansamblu de calibru, cert. Construcții sonore perfecte creează și, inevitabil, impresionează, fascinează, captează deplin...

Nu e mai puțin adevărat că enorm i-a ajutat cel care a dirijat. Mister Mark Wigglesworth, în branșă apreciat. Un cincantenar inglez, vioi ca un titirez. Mic de stat, da-nflăcărat, la ritm, bine controlat, iscusit la nuanțat. Stăpânește riguros, transmite impetuos. Trupa-i numa` cu ochii la el și au toți același țel: artă de înalt nivel...

Le fu coechipier solist un tânăr violonist. Alexander Sitkovetsky, din neam de muzicieni. La origini, moscovit, dar în Vest zdravăn școlit. Sigur pe corzi și agil, tehnic foarte și subtil. Cu sunetu` ferm, curat, delicat și rafinat. Și-un suflet descătușat, cântului încredințat. Arcușului său menit, repede ne-a cucerit. Nimenea nu l-o uita, ș-altădat` l-o aștepta să vie cu cetera și să subjuge cu ea. Pe la filarmonica noastră cea piteșteană ar face, neîndoielnic, furori și-ar primi, cuvenit, numai flori...

Cordari moldoveni, cu acordeonist

Douăzeci de oameni, efectivu` tot. Un ansamblu bun. Zdravăn închegat, experimentat. C-un sunet bogat, sigur, nuanțat. La fix calibrat de cel cu bagheta. Cellist altădat`, cu simțul orchestrei temeinic dotat. Atent la nuanțe și echilibrat. Meșter la pupitru în chip adecvat...

Bach, Mozart, Ceaikovski, Grieg, Warlok, Ravel fost-au în programu` diversificat. Plus Galliano. Aista din urmă stârnind meritat aplauze vii. Căci ”Opale Concerto” e un nestemat. Parcă lu` Piazzolla cumva dedicat. Măiastră creație de inspirație melodico-armonică fără cusur. Interpretată cum se cuvine de Eugen Negruță. Acordeonist tare talentat, care-a mai prestat pe plai românesc. Fu vedeta serii, de necontestat. Are-o tehnică aparte, ce nu-l desparte nicicum de compozitor. Din contră. A colaborat mănos cu acesta și se cunoaște din plin. Omul este performant, virtuoz și eclatant. Oriunde-ar fi invitat, extazul e garantat, triumful, asigurat. Muzica ar încânta, unanim ar desfăta, inimile-ar subjuga...

Cam atât acu` despre Orchestra Națională de Cameră a Moldovei, de la Chișinău. Și-al ei dirijor, Florea Cristian, de fel, sibian. Detalii în plus, când or mai veni pe la București. Ateneul este pe măsura lor...

ADRIAN SIMEANU

Mariana Şenilă-Vasiliu

Paradisul pierdut

Ca să înţelegi cu adevărat ce înseamnă Munţii Apuseni şi locuitorii săi e nevoie de ceva mai mult decât de o admiraţie stupid-turistică în faţa naturii - Ah, ce frumuseţe! -, decât de un patriotism exaltat-festiv - Ce bărbaţi, ce oameni! Vorbele mari, oricât de patetic rostite, sunt goale de substanţă, ele nu vor surprinde niciodată realitatea dureroasă pe care au fost nevoiţi s-o înfrunte moţii, mai întâi cu o natură zgârcită care abia de-i hrănea şi, mai apoi, paradoxal, din cauza bogăţiilor subsolului. Nu de oftaturi admirative au nevoie munţii, ci de respect; nu de exaltări patriotarde au nevoie moţii, ci de o adevărată înţelegere a sensului luptei pentru apărarea fiinţei lor contra celor care i-au jefuit şi umilit aproape două mii de ani, indiferent că erau romani, unguri, austrieci, bavarezi sau ce vor mai fi fost. În Apuseni, om şi natură au făcut una; în Apuseni, natura, omul şi istoria au fost strâns legate, iar încercarea de a le separa ar fi fost o imensă eroare. Condiţionându-se reciproc, uneori într-un mod tragic, ele au modelat caracterul moţilor: aspri, dârzi, demni până la sacrificiu de sine, legaţi trupeşte şi sufleteşte de pământul lor sărac, cumpătaţi la vorbă, iar când au ceva de spus o fac oblu, fără ocolişuri, direct adică. Cel puţin aşa erau moţii în mijlocul cărora m-am născut, am crescut şi m-am format. Aşa îi arată şi evenimentele istorice în care au fost implicaţi. Genetic, port în mine calităţile şi cusururile neamului din care mă trag. Şi, mai cu seamă, indiferent unde m-aş afla şi orice s-ar întâmpla, duc cu mine dragostea şi respectul pentru oamenii Apusenilor şi pentru frumuseţea locurilor. Chiar dacă astăzi nici moţii nu mai sunt aceiaşi, şi nici munţii la fel.

După săptămâna petrecută la Rîmeţi, am decis să plec acasă, la Câmpeni. Pentru asta, de la Alba Iulia am apucat-o pe Valea Ampoiului. De cum treci de şes, înainte de a pătrunde în munţi cu adevărat, peisajul neobişnuit te face să întorci mereu capul: în vârful dealurilor se înfoaie nişte concreţiuni pietroase, alb-cenuşii şi neregulate asemeni unor bizare ciuperci. Verdele crud al ierbii îmbracă încă dealurile şi cerul acela de un albastru intens de început de toamnă fac să strălucească cremenea înspre argintiu. De aici încolo drumul se strecoară printre muncele. Răzleţite, ici şi colo, sate risipite cu case mici şi şuri încăpătoare. Spălată de ploi şi arsă de soare, şindrila acoperişurilor capătă patina preţioasă a argintului vechi. Cuşmele ţuguiate de paie se aţin peste şuri aidoma unor căciuli moţeşti trase până peste ochi. Sunt gospodării modeste, cu straturi de flori la poartă, în dosul cărora se întinde nelipsita tarla de cartofi mărginită de şirul parilor de fasole, ambele constituind, alături de afumătura din pod, hrana de bază a localnicilor din astă parte de lume. O livadă de pruni, câţiva meri şi peri, cel mai adesea bătrâni şi neîngrijiţi, completează modesta gospodărie. Din prune se face cea mai bună ţuică, iar din pere, o băutură fină şi aromată care, învechită, taie calvadosul franţuzesc. Nu-i casă în Apuseni în care, de cum i-ai trecut pragul, să nu fii omenit cu un păhărel de ţuică, completat de gazdă cu o dărabă de pâine, slănină şi ceapă roşie zdrobită cu pumnul. Asta a fost, din moşi-strămoşi, hrana de toate zilele a moţilor.

Gospodărie din sec. XIX; târnaţul cu stâlpi sculptaţi, Ocoliş, Valea Arieşului

Drumul e cu suişuri şi coborâşuri, acum trece peste înălţimea acoperişurilor caselor, acuşi coboară paralel cu ele. O vreme, din loc în loc, dunga Ampoiului e străjuită de sălcii, dar de cum intrăm în munţi pădurea de brazi coboară în dunga apei de parcă ar vrea să se adape. Până la Câmpeni, trecem prin trei localităţi de oarecare importanţă acum, vestite odinioară: Zlatna, Abrud şi Roşia Montană. Prima e Zlatna. În timpul ocupaţiei romane se numea Ampulum, numele de Zlatna i l-au dat slavii care s-au aşezat în împrejurimi în secolul VIII. Noua denumire i se trage de la slavul *"zoloto"* sau *"zlata"*, care înseamnă aur. Dar înveninat al pământului - sau al diavolului! - aurul a decis soarta nefericită a Munţilor Apuseni şi a locuitorilor săi, tot aşa cum a hotărât soarta altor ţări şi seminţii. A Mexicului şi Peru-ului, a aztecilor şi incaşilor transformaţi în sclavi pe propriul pământ, în propriile mine; a populaţiei *quechua* din Bolivia, decimată în celebrele mine de argint de la Potosi, alt metal preţios care a sucit minţile spaniolilor. Diamantele sunt cele care au nenorocit populaţia băştinaşă a Africii de Sud. Bogăţiile sunt criminale, ele stârnesc lăcomia şi invidia, creează inechităţile şi duc la războaie. Sau cum scria Lao-Tzî, *"Dacă nu vom preţui obiectele rare, nu vor fi hoţi în popor; dacă nu vom arăta ceea ce poate trezi invidia, inima poporului va fi netulburată"*. Idealisme şi sofisticării filosofice, lumea e aceeaşi dintotdeauna. Cursa dementă pentru aur şi bogăţii e înfiptă pretutindeni şi din cele mai vechi timpuri în mintea omului. Între a avea şi a fi, puţini aleg în viaţă să decline verbul a fi. Pentru romani, a avea era esenţial, au cucerit o lume întreagă fără a da semne că ar dori să se oprească. Cu cât se extrăgea mai mult aur din Apuseni, cu atât râvneau să aibă şi mai mult. Timp de 165 de ani, minele de la Zlatna, dar şi din celelalte exploatări din Apuseni au alimentat Roma cu aur şi argint. Abia îi învinsese pe daci, că împăratul Traian (58-117) s-a arătat în cel mai înalt grad preocupat de mineritul din Munţii Apuseni, pe care l-a organizat cu specialişti în minerit aduşi taman din Dalmaţia - primul *procurator aurarium* de la Ampulum era illir de origine. Ajuns pe tronul Romei în 197, împăratul Septimius Severus (146-211) s-a preocupat de două lucruri: de dezvoltarea Africii de Nord (era născut la Leptis Magna, în antica Tripolitania, Libia de azi) şi a provinciilor dunărene. El este cel care a acordat aşezării aurifere de la poalele Apusenilor rangul de *municipium*, al doilea titlu în ierarhia orăşenească romană, cel mai înalt grad fiind colonia (vezi Colonia Ulpia Traiana Sarmizegetusa, acordat de împăratul Hadrian, 76-138, capitalei provinciei Dacia). Importanţa aşezării Ampulum este evidenţiată şi prin faptul că aici se afla reşedinţa *procuratorului aurarium*, cel care se ocupa de organizarea mineritului şi de colectarea aurului. Pe întreaga perioadă de dominaţie romană, Ampulum a depins direct de împărat. După retragerea aureliană din Dacia, mineritul metalelor preţioase a intrat în declin, revenindu-şi parţial abia în secolul VIII, odată cu aşezarea slavilor în împrejurimile Zlatnei.

O importanţă aparte au căpătat Zlatna şi celelalte mine din Apuseni, precum şi din Banat, după pierderea Sileziei de către austrieci în 1764. Dintr-o dată, atenţia Vienei, până atunci concentrată pe exploatările miniere din Silezia, s-a mutat pe cele de la Zlatna, Abrud, Roşia Montană şi Baia de Aireş, ultima devenind centrul principal organizatoric şi de colectare a aurului. Pentru rentabilizarea şi impulsionarea exploatării metalelor preţioase din Apuseni au fost aduşi specialişti taman din Lorena şi Alsacia. "Împrumutul" meşterilor a fost posibil în urma căsătoriei fiicei Mariei Tereza, Marie-Antoinette, cu delfinul Franţei, viitorul rege Louis al XVI-lea, căreia i s-a acordat cu acea ocazie şi titlul "de Loraine". Povestea numelui meu de familie, Şenilă, a fost legat tocmai de acest eveniment, străbunii mei descinzând fie dintr-unul din acei specialişti "importaţi", fie dintr-un miner care fusese poreclit astfel după felul în care se târa prin galerii asemeni unei omizi, "chenille" în limba franceză. Familia bunicului patern era de loc din Bistra, la vreo cinci kilometri distanţă de Câmpeni. Cum minerii din acea vreme locuiau destul de departe de minele în care trudeau, cel mai probabil este ca el să fi lucrat în vreuna din minele de la Roşia Montană sau Bucium Poeni.

Am petrecut în iarna anului 1993-1994, o săptămână la Budapesta. Lesne de înţeles admiraţia mea pentru arhitectura palatelor capitalei ungare. La fel de tare însă mi s-a umbrit sufletul când mi-am amintit că ele fuseseră plătite cu aurul Apusenilor jecmănit o mie de ani de pe spatele trudei şi suferinţei minerilor moţi. Aşijderea luxul şi splendorile Vienei, care au avut aceeaşi sursă de venit. Cum se prefigurează lucrurile astăzi în politica dâmboviţeană, situaţia înstrăinării aurului provenind din Munţii Apuseni pare să se repete. Cu o mentalitate de ţăran prost care creşte porcul ca să-l vândă, el mulţumindu-se în continuare cu zeama de ştevie şi terciul de urzici, după 1989 au fost vândute străinilor pe te miri ce bogăţiile ţării. Şi, cu o încăpăţânare neghioabă, ele continuă, continuă să fie înstrăinate pe preţ de nimic. După aur, le-a venit pădurilor rândul să fie furate. Ce mi-e "Gold Corporation", ce mi-e "Schweighofer industrie", tot hoţi de drumul mare. Da, dar cu patalama de la guvern...

Zlatna, e o urbe măruntă, uitată de vreme, vetustă şi prăfuită. Blocurile noi de beton, învechite prea timpuriu, nu fac decât să întărească aspectul mizer şi deprimant al oraşelului atât de important şi vestit altădată. La Zlatna, indiferent dacă lucrează la exploatarea minieră sau nu, din cauza poluării cu praf şi substanţe toxice emanate în atmosferă, locuitorii se îmbolnăvesc şi mor de silicoză. Pe cel mai înalt deal din imediata apropiere a Zlatnei s-a înălţat înainte de 1989 un turn înalt al cărui rost era împrăştierea noxelor provenind de la exploatarea minieră. Problema nu a fost rezolvată şi în loc de bine, mai mult rău s-a făcut; grele şi otrăvitoare, gazele şi praful s-au prăvălit peste oraş, îmbolnăvind locuitorii, omorând insectele, în mod special albinele care ar fi trebuit să asigure polenizarea pomilor fructiferi. La Zlatna, albinele au dispărut, pomii s-au uscat şi nu mai dau rod, iar oamenii se chinuiesc să supravieţuiască. Exploatarea minieră a fost între timp închisă, iar turnul înalţă spre cer

pare un deget acuzator. Culoarea emblematică a Zlatnei este cenuşiul cu toate tonurile şi nuanţele posibile, clădirile sunt prăfuite, oamenii se îmbracă în haine terne şi mohorâte - brun, negru şi gri, cel mult bej sau un bleumarin spălăcit. Nimic vital, de la case, haine şi chipuri, totul e mohorât. Apatici în reacţii, zlătnenii sunt resemnaţi să-şi trăiască viaţa numărându-şi zilele. Singurul moment de trezire a fost revolta celor care lucrau în mine şi care s-au alăturat revoluţiei de la 1848. Crunt înăbuşită de gărzile de honvezi unguri în ziua de 11/23 octombrie a aceluiaşi an, când uliţa bătrânei exploatări miniere s-a umplut atunci de sânge şi morţi. După care viaţa a reintrat în... normal.

Din fuga autobuzului ce trece prin orăşelul-fantomă, recunosc librăria din care, studentă fiind, am cumpărat pe la mijlocul anilor 1960 cele două volume din "Nuvela Americană". Intoxicaţi peste un deceniu cu literatură de tip sovietic, oamenii erau atenţi la orice apariţie din literatura străină, prin străină înţelegându-se occidentală, nord sau sud-americană. Mare centru universitar, Clujul avea mai multe librării, dar şi un mai mare număr de cititori pasionaţi, în special studenţi, şi cu toate acestea când era vorba de vreo apariţie importantă din literatura străină, stocurile se epuizau cu o viteză supersonică. Dacă nu erai pe fază, cum se zice, şi reacţionai cu întârziere, degeaba mai scotoceai prin librării. Singura speranţă era să afli cartea respectivă în vreo librărie dintr-un orăşel sau o comună uitate de Dumnezeu. Astăzi asistăm la un paradox, cărţi sunt, dar cititorii s-au împuţinat vertiginos: înainte existau librării mai pretutindeni, astăzi sunt oraşe mari care, în cel mai fericit caz, au o singură librărie, dacă nu doar două-trei papetării. Binecuvântez acele mici librării de provincie, mirosind pătrunzător a petrosin, pe ale căror tejghele am descoperit cărţile pe care mi le-am dorit şi la care nu mai îndrăzneam să sper. Îi datorez acestei librării de la Zlatna bucuria de a mă fi pus în contact cu nuveliştii americani, al căror stil simplu şi direct m-a cucerit definitiv.

De la Zlatna până la Câmpeni, bornele de kilometraj sunt concomitent şi borne ale istoriei acestor locuri. Iar drumul este culoarul prin care s-au scurs, în ambele sensuri, răsculaţii lui Horea şi revoluţionarii lui Avram Iancu. Dacă răscoala lui Horea a avut parte de un istoriograf de talia academicianului David Prodan, care a dat o adevărată epopee a evenimentelor, Revoluţia de la 1848, condusă de Avram Iancu, aşteaptă încă ivirea unui istoric de talia acestuia. De publicat s-a publicat mult pe această temă, însă dezlânat, pe bucăţi, continuând să lipsească o lucrare unitară de proporţiile celei ale "Răscoalei lui Horea". E necesară o istorie a celor petrecute la 1848, care pun mişcarea lui Avram Iancu în contextul european al momentului, dar şi mai trebuincioasă ar fi o istorie a Transilvaniei în întregul ei, una care să spună adevărul, desfiinţând cu documente falsificările şi inexactităţile interesate ale istoricilor unguri privind ceea ce ei numeau Erdely/Ardealul. După 1920, când pământul transilvan a revenit la patria-mumă, propaganda ungurească, agresivă şi mincinoasă, nu conteneşte a-şi clama "drepturile" asupra teritoriilor pierdute, inclusiv al Transilvaniei. Tăcerea diplomatică de la Bucureşti nu face decât să încurajeze ieşirile violent-iritate ale guvernului maghiar. La Versailles, în dezacord total cu discuţiile purtate pe tema Transilvaniei, Ion I.C. Brătianu a părăsit şedinţa trântind ostentativ uşa. Politicienii dâmboviţeni de azi iau "poziţia ghiocelului" la toate inepţiile cerute de Bruxelles. Unde-s bărbaţii politici români de altădată? Din păcate, cu gust amar sunt nevoită să profeţesc că ambele istorii complete şi unitare ale Revoluţiei lui Avram Iancu şi a Transilvaniei, nu vor mai avea parte de istorici de talia lui D. Prodan. Vremea efortului individual titanesc în materie atât de istorie, cât şi în alte specialităţi ştiinţifice a trecut. Timpul se grăbeşte din ce în ce mai tare, iar plata adaptării la viteza accelerată este pripeala şi superficialitatea. Au dispărut de ceva vreme marile lucrări istoriografice individuale, locul lor a fost luat de sporadicele şi inconsistentele volume de "studii şi cercetări ştiinţifice", colaje de texte înghesuite împreună alandala, uneori chiar şi fără temă comună, cam ce-i trăsneşte fiecăruia prin cap.

Cureaua de drum Zlatna-Câmpeni, altminteri relativ scurtă, a avut parte de momente istorice memorabile. Mai cu seamă în perioada 1848-1849, când cu revoluţia lui Avram Iancu. Ca pretutindeni în lume, unde şi când au loc schimbări social-politice majore, fiecare mişcare a avut nevoie de un marş antrenant care să le scoată în evidenţă scopul şi să antreneze mulţimile. "Marseilleza" este cel mai bun exemplu în acest sens, dar nu singurul. Moţii lui Iancu au avut şi ei marşul lor, scris şi compus de învăţătorul Nicolae Begnescu din Abrud. Chiar dacă nu întrutoul original - ia colo, a ciupit din muzica lui Rossini, mai o adaptare după versurile lui Negruzzi din "Marşul lui Dragoş" - "Imnul lui Iancu", uneori numit "Marşul lui Iancu", a adus nota de înflăcărare şi entuziasm necesară. Deşi între *Marseilleză* şi Marşul Iancului sunt diferenţe de ordin formal, substanţa versurilor e uimitor de apropiată: "Marchons, marchons/Qu'un sang impur/Abreuve nos sillons"- *Marseilleza;* "Spălaţi armele voastre/Curând să alergaţi/ Din plaiurile noastre/Pe barbari s-alungaţi" - Marşul lui Iancu. Atâta doar că învăţătorul de la Abrud nu s-a mulţumit numai să compună antrenantul *Imn al lui Iancu*, ci conform propriilor versuri în care îi chema pe moţi să-l urmeze pe Crăişor în Câmpia de la Blaj - "Astăzi cu bucurie/Românilor veniţi/Pe Iancu în Câmpie/Cu toţi să-l însoţiţi" -, el însuşi s-a înrolat în Legiunea Auraria Gemina, dovedindu-se prin faptele sale de arme - printre altele a fost în fruntea luptelor de eliberare a Abrdului în aprilie 1849 - la fel de cunoscut ca şi prin marşul compus. Nu poţi să nu fi uimit văzând cum legiunile moţeşti, neinstruite şi prost înarmate, au ţinut în şah armatele ungureşti, austriece şi pe ruşii care acceptaseră să intervină alături de austrieci în luptele din Apuseni. E de mirul lumii cum având doar patru tunuri făurite din lemn de cireş, au putut face faţă tunurilor de fier ale lui Hatvany sau Vasvari Pal; cum femeile au putut doar bătând din tingiri şi suflând în buciume să-i pună pe fugă ţanţoşii hovezi la Grohotu. A fost în voinţa moţilor ceva mai tare ca fierul şi mai puternic decât toate armatele străine bulucite peste Apuseni.

Scriind aceste rânduri mi-am propus să nu recurg la cuvinte mari şi parţial am reuşit s-o fac, însă în faţa evidenţelor nu pot găsi decât termenii dârzenie, mândrie şi dor de libertate. În luna ianuarie a lui 1994-1995, am stat la Budapesta o săptămână, răgaz în care am vizitat valoroasele muzee din capitala maghiară. Trecând pe lângă Muzeul de Istorie al Ungariei, pe un perete am dat nas în nas cu portretul în basorelief al lui Vasvari Pal, comandantul militar ungur. După decapitarea generalului, chivăra lui Vasvari, un fel de chipiu înalt împodobit cu patru diamante şi o ploaie de pietre scumpe, precum şi sabia cu care fusese scurtat de cap, au fost luate de tribunul Nicolae Corcheş din Câmpeni spre a i le oferi lui Iancu. Acesta le-a refuzat, înapoindu-i sabia celui care îl decapitase, iar chivăra i-a restituit-o lui Corcheş.

Istoricul Seaton Watson, evreu maghiar stabilit în Statele Unite, făcea remarca amară privindu-i pe unguri: *N-au învăţat nimic din lecţiile istoriei, dar nici nu uită nimic.* Aveam să constat eu însămi acest lucru în două ocazii. În 1994, am vizitat Versailles; tot căscând gura, ba la una, ba la alta, am întârziat şi, când am ajuns la Trianon, muzeul era deja închis. Ca atare, nu mi-a rămas decât să dau ocol pe dinafară. După prostul obicei, mulţi turişti ţinuseră să-şi imortalizeze trecerea mâzgălindu-şi numele şi scriind varii texte pe pereţi. Una dintre inscripţii m-a făcut să tresar: **HUNGARY DOES *NOT* FORGET**. Era evident vorba de Tratatul de la Trianon prin care Ungaria a pierdut o serie de teritorii, printre care şi Transilvania. Cu cutremurare în suflet, m-am întrebat ce s-ar întâmpla dacă nici moţii **n-ar uita** de mileniul de umilinţe la care au fost supuşi de stăpânirea ungurească. A doua oară s-a întâmplat în iarna aceluiaşi an; vizitam Budapesta în compania unei amice secuiancă. Ameţită de splendorile Budapestei, treptat a început să intre într-o stare şovină, lăudându-i peste poate pe unguri şi acuzându-i pe români. Printre altele, şi-a amintit de scriitorul maghiar Emeric Madach, autorul *Tragediei omului* - admirabil tradusă de Octavian Goga, prietenul ungurului Ady Endre -,

care a fost ucis în 1864 de nişte ţărani români. Mă uitam stupefiată cum lua foc, devenind din ce în ce mai agresivă la adresa românilor, ea, care fusese căsătorită tot cu un român. Puseul de şovinism risca să ne rupă prietenia dacă aş fi dat curs provocării. La rândul meu, i-aş fi putut da nenumărate exemple de cruzimi şi crime comise de unguri: la Moisei, la Ip, la Treznea. Sau, de exemplu, uciderea Episcopului Hossu, la Huedin, dar n-am făcut-o. În loc de asta am întrebat-o: *Ascultă, K.,* dacă te doare, te doare altfel decât pe mine? Lacrimile tale au alt gust decât ale mele? Aerul pe care-l respiri în Ungaria e altul decât cel din România? Crezi că albinele ştiu unde e graniţa? Un moment s-a blocat din tirada ei şovină, privindu-mă nedumerită; nu se aştepta la un astfel de răspuns. După care, odată ce-o aud: *Să-i ia dracul şi pe-ai tăi, şi pe-ai mei!,* trimitere evidentă la extremiştii ambelor părţi. Adevărurile esenţiale la care mă referisem i-au blocat şovinismul de circumstanţă şi au dezmeticit-o. Nu suntem nici unguri, nici români, cu toţii suntem doar oameni din carne şi oase, cu dureri, necazuri şi bucurii.

hoinar

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Complexul Expozițional „Casa Cărții", expoziția de mix media, sub genericul „Noi Orizonturi", de Cornelia Maria Dinu. Originară din Pitești, autoarea a absolvit Facultatea de Management, Specializarea Marketing, din cadrul Universității Constantin Brâncoveanu și este atrasă de arta plastică. Experimentează noi tehnici de exprimare artistică, de genul mix media și are numeroși admiratori, care-i cumpără lucrările. La vernisaj au participat creatori și consumatori de cultură, elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu și de la Școala Gimnazială Nicolae Simonide. Cornelia Maria Dinu a primit aprecieri și încurajări de la poetele Denisa Popescu, Allora Albulescu, artistul plastic Elena Zavulovici, publicistul cultural și traducătoarea Dorina Mihai Moise, redactorul șef al revistei Carpatica, scriitorul Nicolae Cosmescu, medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu, poeta Simona Vasilescu, promotorii culturali Adina Perianu și Alexandra Grigorescu.

TOAMNA PITEȘTEANĂ

■ Centrul Cultural Pitești și Asociația Solidaritatea Umană Nova Pitești au organizat simpozionul cu tema „Rolul Organizației Internaționale pentru Migrație în Integrarea Străinilor în România". Evenimentul, coordonat de președintele fondator ASUN, col.(r) Niculae Jianu s-a desfășurat în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Argeș, Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă Argeș, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Argeș, Universitatea Pitești, Serviciul Imigrări Argeș. La dezbatere au participat și migranți, căsătoriți cu argeșeni.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu" și redacția revistei-document „Restituiri Pitești" a organizat lansarea noului număr al revistei Restituiri, publicație trimestrială a instituției. Evenimentul editorial a stat sub semnul doliului pentru fostul redactor-șef al revistei Restituiri, regretatul referent cultural, istoricul Marius Chiva, care a încetat fulgerător din viață în luna august. Despre cel care a fost Marius Chiva, precum și despre conținutul noului număr al revistei-document „Restituiri Pitești" au luat cuvântul actualul redactor-șef, lector univ. dr. Marin Toma, lector univ. dr. Marius Andreescu, judecător la Curtea de Apel Pitești, redactorul-șef al revistei literar-artistice „Carpatica", scriitorul Nicolae Cosmescu, medicii poeți Constantin Teodor Craifaleanu, Adrian Mitroi, col.(r) Ion Stan, promotorul cultural Adina Perianu.

Mona Vâlceanu

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, lansarea romanului cu titlul „Ștefan. Simfonia fantastică", de Mona Vâlceanu. Originară din Pitești, autoarea este absolventă a Facultății de Filologie din cadrul Universității București, a predat limba și literatura română la unități de învățământ argeșene, a fost inspector școlar, remarcându-se printr-o bogată activitate culturală. Mona Vâlceanu este scriitor, editor și vicepreședintele Fundației literare Liviu Rebreanu. Despre noua apariție editorială au vorbit poeta Denisa Popescu, președintele de onoare al Fundației literare Liviu Rebreanu, venerabilul scriitor Mihail Ghițescu și autoarea. La eveniment au participat elevi, cadre didactice de la Colegiul Național I.C.Brătianu și de la Colegiul Național Zinca Golescu, creatori și consumatori de cultură. „Romanul este un omagiu pe care-l aduc eruditului scriitor Mircea Eliade, a cărui literatură nu este suficient valorificată, carte în care abordez o temă de actualitate, și anume antropozofia, o concepție despre om și lume, fundamentată de , care își propune să ofere cunoștințe despre lumea spirituală obținute prin cercetare spiritual-științifică", a precizat Mona Vâlceanu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, ediția din luna septembrie a Clubului literar-artistic „Mona Vâlceanu". Invitat special la evenimentul coordonat de profesoara, scriitoarea și editorul Mona Vâlceanu a fost președintele Fundației Culturale Memoria, prof.univ.dr. ing. Ilie Popa. Distinșii oameni de cultură au evocat o serie de personalități care au cunoscut ororile temnițelor comuniste și care au lăsat opere de referință, pe care le-au scris în timpul detenției. În acest cadru, a avut loc și prezentarea "Antologiei liricii de detenție anticomunistă din spațiul românesc", avându-l autor pe Ilie Popa. La manifestare au participat elevi, cadre didactice de la Colegiul Național Zinca Golescu, istorici și pasionați de istorie.

■ Centrul Cultural Pitești și Liga Scriitorilor Români Filiala Argeș au organizat în Sala Ars Nova de la Casa Cărții, ediția din luna octombrie a Cenaclului „Armonii Carpatine", eveniment coordonat de redactorul-șef al revistei Carpatica, scriitorul Nicolae Cosmescu. Membri și simpatizanți ai ligii au citit din creații proprii, precum și din operele altor autori, în fața publicului format din elevi, cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu, creatori și consumatori de cultură. Dumitru Sima și-a prezentat două poezii, eleva Anda Benția de la Palatul Copiilor din Pitești a citit un basm scris cu ocazia unui concurs de literatură, poetul Nicolae Braniște a lecturat noile sale poezii, iar poeta, jurnalista și traducătoarea Dorina Mihai Moise și-a prezentat cele mai recente poeme. Scriitorul Nicolae Berbec a delectat auditoriul cu o proză onirică, poeta Denisa Popescu a ales să citească poeme semnate de Emil Brumaru, poetul și solistul de muzică Marius Ionescu și-a prezentat câteva poezii și a interpretat la chitară o melodie folk, iar publicistul Gheorghe Mohor a citit o cronică rimată. Medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu a cucerit publicul cu noile sale poezii, la fel și poeta Simona Vasilescu, profesorul Mihai Moise a surprins din nou cu recentele sale creații, iar președintele Ligii Scriitorilor Români Filiala Argeș, medicul-poet Adrian Mitroi și-a prezentat noile poeme, cerându-i poetei Denisa Popescu să i le citească în nota-i specială. „Cenaclul Armonii Carpatine a devenit o platformă, o rampă de lansare pentru cei cu idei și emoții", a conchis Denisa Popescu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat sub egida Târgului „Toamna Piteșteană" o serie de spectacole de folclor și muzică tânără, în Piața Vasile Milea. În cadrul spectacolelor de folclor au susținut recitaluri Taraful „Zavaidoc", Valentin Grigorescu și Grupul Vocal „Zavaidoc", Violeta Dincă, Rodica Oprican, Nelu Stan, Cristina Voicu, Elena Dima, Iulian Ghiță, Nicu Spânu, Nina Sibiceanu, Alin Matei, Mariana Popa, Diandra Popaiacu, Luiza Paca, Mioara Raica, Alin Pavelescu, Cristina Udrea, Ansamblul Folcloric de Copii „Zavaidoc", Ansamblul Folcloric „Doruri Argeșene". La spectacolele de muzică tânără au concertat Tiberiu Hărăguș și Grupul Folk „P620", Cezar Ion Mircea, Georgiana Costache, Ștefania Costache, Mara Ion Mircea, Ioana Alexandra Guțu, Andreea Dinuț, Ana Manole, Anemona Olteanu, Alexandra Voinicilă, Valentin Poienariu, Trupa rock „RANA", compusă din Bogdan Tănăsescu, Andrei Bulf, Ovidiu Damian.

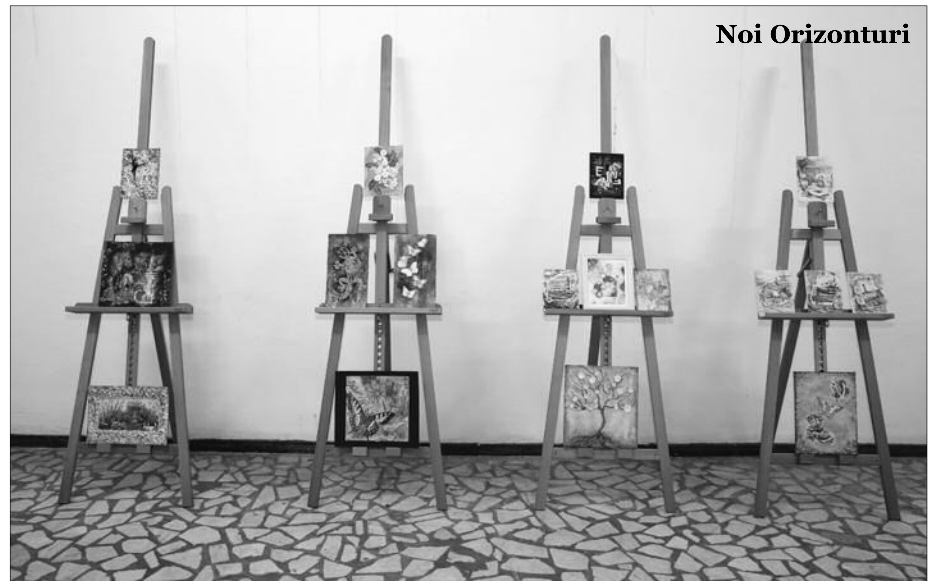
■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Complexul Expozițional Casa Cărții, expoziția de pictură sub genericul „Radiografie colorată", de Adelia Bogdan. Originară din București, stabilită în comuna argeșeană Uda, autoarea a practicat până la pensionare, meseria de asistent medical. Pasionată de artă, a urmat cursurile Școlii Populare de Arte din Pitești și din Piatra Neamț și s-a remarcat printr-o serie de expoziții individuale și de grup în mai multe orașe din țară. La vernisajul celei mai recente expoziții de la Casa Cărții i-au fost alături președintele Fundației Literare Liviu Rebreanu, poeta Allora Albulescu, jurnalista, poeta și traducătoarea Dorina Mihai Moise, redactorul-șef al revistei Carpatica, scriitorul Nicolae Cosmescu, artistul plastic Constantin Samoilă, promotorul cultural Adina Perianu, medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu, distinsele fiice Irina Forgo și Delia Budurca, elevi de la Școala Gimnazială Nicolae Simonide, alți consumatori de cultură. Prin noile sale lucrări, care redau, ori sugerează într-o manieră artistică părți ale corpului omenesc și organe umane, Adelia Bogdan face dovada că a fost un cadru sanitar bine pregătit, dotat cu talent artistic și o rară sensibilitate, este concluzia participanților la eveniment.

CARMEN ELENA SALUB

Rolul Organizației Internaționale pentru Migrație în Integrarea Străinilor în România

Noi Orizonturi

actualitate

Poeme cu rază medie de acţiune...

(urmare din p. 31)

Peşti & inutile Fructe de mare

Din America tuturor posibilităţilor mi-am cumpărat o cărticică/ legată cu spirale metalice şi cu reţete delicioase./ „Sea food and fish”. După 20 de ani/ am găsit-o intactă în bibliotecă./ În Valle Nera, apele au secat/ Peştii se mai găsesc doar sub formă de/ patroni peste nişte curve aduse la produs/ pe centura oraşului. Mi-am adus aminte/ că fructele de mare şi peştii americani/ m-au costat un dolar. Amicul meu, George Lies,/cel care a găsit Cheile Raiului (în volumul Mist on the Moon), mi-a zis c-am făcut o afacere bună.

A scrie şi a evada

Unii confraţi scriu cu sentimentul că/ prin scrisul lor vor salva lumea./ Ca orice om cu simţul datoriei eu scriu,/ cu sentimentul tâmpit şi egoist, că/ m-aş putea salva măcar pe mine./ Dar vigilenta mea muza, bătrână & obeză,/ dracu' ştie din ce pricini, nu mă lasă să evadez din propria-mi lesă...

Wake up, it's a dream!/ Trezeşte-te, e doar un vis!

“Când puterea dragostei va fi mai mare/ decât dragostea de putere/ Lumea va fi mai bună!”/ Această cugetare am citit-o pe-un zid/ ascunsă discret după o vegetaţie abundentă./ Am urcat pe o scară ce făcea legătura dintre/ o alee pietonală, ce însoţea, alene, Potomac-ului/ şi highway-ul ce ducea undeva-n Virginia./ La capătul scării, mă aştepta/ Mesajul nr. 2: “Deşteaptă-te, a fost un vis!”/ M-am conformat şi-am aterizat, brusc, cu picioarele-n bine-nfipte în pământul de-acasă...

Mă simt liber. Cam 50 la sută

Mi-ai cumpărat, Erendira, de la polonezii din oraşul nostru,/ un tricou galben, găsit la ofertă. Era/ la jumătate faţă de preţul iniţial./ Pe piept avea brodat, cu litere/ mari şi negre, un text mincinos:/ „Feel Free”. Nu ştiu de ce dracu',/ Doamne iartă-mă, dar când îl port şi/ mă plimb, în week end,/ prin străzile din Valle Nera,/ mă simt liber/ doar pe jumătate...

Carpe diem

Într-un film italian ce semăna întâmplător cu viaţa de zi cu zi/ eroii au ajuns la concluzia că fiecare dintre ei/ are de gestionat, după cum îi va tăia capul, trei vieţi:/ una publică, una privată şi una secretă./ Despre viaţa de dincolo nimeni/ nu şi-a făcut nici o iluzie./ Aşa că, pe cea veşnică, n-au/ mai pus-o, deocamdată, la socoteală...

TOAMNA PITEŞTEANĂ

CEI TREI MAGNIFICI DIN CETATEA DE SCAUN

(urmare din p. 24)

Festivalul Internaţional “Nopţile de Poezie de la Curtea de Argeş”, unul dintre cele cinci de acest fel din lume de la această dată, unde, în fiecare an, vin poeţi de pretutindeni, din Moldova, Ucraina, Rusia, Spania, America, Japonia, Egipt, Franţa, Italia, Ţările Scandinave, din America Latină, din Africa, din toate continentele de pe toate meridianele, din toate limbile vorbite, cu simpozioane, lecturi cu public, în original şi traduse în limbile de circulaţie internaţională, culegeri de texte în două volume masive şi în variante lingvistice, expoziţii de artă plastică, concerte, vizite la monumente istorice şi la locuri legendare. Toate acestea sub egida Academiei Orient – Occident, fondată de poetul Dumitru M. Ion, unul dintre marii scriitori ai epocii, tradus şi publicat în limbi străine, el însuşi traducător de renume. Asociat cu poeta Carolina Ilica, el, fiu al Argeşului, ea, venită din Ardeal, o întâlnire cum nu se putea alta mai favorabilă creaţiei literare şi propagării culturii naţionale în străinătate. Fiu de preot, ucenic la o şcoală de meserii, elev la Liceul Teoretic din Corbeni, unde îşi publică şi primele încercări lirice, student specializat în teatrologie, membru în conducerea Uniunii Scriitorilor, azi, retras acasă, în Cetatea de Scaun.

...Eram profesor la liceul din Corbeni. Aflăm în cancelarie că ne-a sosit un elev nou. Curioşi, ca de obicei. Cine, de unde ? Mă grăbesc să-l cunosc. Venea dintr-un sat de sub poalele oraşului Curtea de Argeş. Fiu de preot. Asta nu da bine pentru el pe vremea aceea. Transferat de la o şcoală de meserii. Unde era pregătit să devină zidar, zugrav, tâmplar, rotar, fierar, potcovar sau alt meseriaş. Băiatul a fugit. Se voia viitor intelectual. Şi avea destule motive.

Brunet, puţinel la trup, dar scânteia de energie. L-am reîntâlnit la Cenaclul literar. Obiceiul meu de a încropi aşa ceva pentru elevii talentaţi prin toate şcolile unde am fost dascăl.

Ne-a citit. Ne-a uluit. Era cu totul altceva. I-am purtat manuscrisele prin cancelarie, ca să le arăt la toţi profesorii. Părerile erau unanime. Aşa ceva nu se mai cunoscuse în liceul nostru. I-am tipărit primele încercări în publicaţia unde eram redactor. A fost debutul lui. Şi a ţinut minte. De multe ori, în multe împrejurări, cum a fost chiar la festivalurile internaţionale „Nopţile de Poezie de la Curtea de Argeş” ale Academiei Orient – Occident, la care participau poeţi de pe toate meridianele, Dumitru M. Ion declara că n-ar fi cine este, poetul cu renume, dacă nu i-aş fi îndrumat eu primii paşi. Neadevărat! El se născuse să fie un mare poet. Eu nu am fost decât un episod, o întâmplare la începutul drumului său. Băiatul mustea de talent încă de pe atunci. Şi nu întâmplător, iată-l, la peste o sută de cărţi de autor şi de traduceri. Norocul său a fost şi poeta Carolina Ilica, soţie fidelă şi colaboratoare statornică. Împreună au scris, au tradus, au publicat şi, ca o culme a fericirii, au împreună pe Lana, poeta născută în casa de poeţi, azi statornicită prin ţări străine.

Poet de elită, decenii de-a rândul, aflat şi în conducerea Uniunii Scriitorilor, de câţiva ani retras într-o căsuţă de la Curtea de Argeş, unde trăieşte singur, ca un călugăr în chilie.

De curând, Dumitru M. Ion şi-a serbat cele şapte decenii într-o adevărată agapă literară. Au participat la festivitate prieteni vechi, colegi din şcoală, scriitori, gazetari, profesori, oameni de cultură. Şi reprezentanţi ai autorităţilor. De la Primăria oraşului Curtea de Argeş, de la Centrul Cultural de acolo, de la Muzeul local, de la Arhiepiscopie, de la Direcţia Judeţeană de Cultură, din alte instituţii. Recital de poezie.Muzică populară. Muzică clasică. Simpozion. Medalioane. Licori superioare, mâncăruri alese, Totul la înălţime, aşa cum merita scriitorul .

Şi au trecut zilele. Puţine. Deocamdată. Dar vor mai trece multe. Multe şi nemărunte. Singur scriitorul celebru ca un călugăr în chilia lui. Cu sănătatea zdruncinată. Uitat de mulţi confraţi din generaţiile care au venit după el. O pensie

la limita inferioară. Nu-i ajunge nici pentru medicamente. Uniunea Scriitorilor a cam uitat de el. Un dinozaur în această lume. Nu a făcut şi nu face politică. Nu este înscris în nici un partid. Nu susţine în scris nicio iniţiativă politică. Şi asta îl cam costă. Vedeţi că nu se poate trăi din celebritate?

Aureolat de faima câştigată de-a lungul anilor, scriitorul cu renume internaţional luptă cu destinul. Şi scrie. Şi publică. Şi mai are prieteni. În ţară şi peste hotare. Muşcă din el singurătatea. Dar se vindecă prin metafore. Şi prin speranţă. Şi nu cedează.

Calinic Argeşeanul, Gheorghe Păun, Dumitru M. Ion . Cei trei titani de la Curtea de Argeş, cu toţii în zilele noastre. Nu ştiu dacă se cunosc între ei în profunzime. Dacă se preţuiesc cât se cuvine. Dacă se admiră. Dacă şi colaborează. Dacă nu cumva a intrat dihonia şi între ei.

Oricum, nu formează un triumvirat, dar ei fac istoria culturală a oraşului la această dată !

Nota redacţiei:
O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendinţa scriitorilor actuali – incitaţi de tehnica ultramodernă – este să trimită acelaşi text la cât mai multe publicaţii. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunţăm pe colaboratorii noştri că ***Argeş*** *nu publică decât texte originale, care nu au apărut iniţial în volume, reviste etc., iar textele nu le primeşte decât în format electronic, cu diacritice.*

Număr ilustrat cu imagini Din volumul *Arta populară din Munţii Apuseni*, autor – NICOLAE DUNĂRE, Ed. Meridiane, 1981.

actualitate

Revista **ARGEŞ** poate fi procurată şi prin comandă directă la sediu, cu plata ramburs, cheltuielile de expediţie fiind suportate de către expeditor.

IMPORTANT! Vă puteţi abona pentru anul 2017, costul abonamentului fiind de 42 lei/an.
Plata se face prin mandat poştal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Piteşti, Casa Cărţii, Piteşti, O.P. 1, cod 110013. Tel./fax: 0248/219976.

ARGEŞ
- **Revistă lunară de cultură**
- Apare sub egida **Consiliului Local**, a **Primăriei Piteşti** şi a **Uniunii Scriitorilor din România**
- Editată de **Centrul Cultural Piteşti**
- Membră **ARIEL**

Senior editor:
CALINIC,
Arhiepiscop al Argeşului şi Muscelului
Redactor-şef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN**
(augustindoman@yahoo.com, http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIŢĂ
Redactori: **MARIANA ŞENILĂ-VASILIU, MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU**
Tehnoredactor: **SIMONA FUSARU**

Redacţia:
Piteşti,
Casa Cărţii,
Centrul Cultural Piteşti;
http:
www.centrul-cultural-pitesti.ro;
tel./fax: 0248/219976
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeşul liber SA

ARG PRESS